

**Mendelova univerzita v Brně
Provozně ekonomická fakulta**

Daňové příjmy obcí v České republice a na Slovensku

Diplomová práce

Vedúci práce:

Ing. Miloš Grásgruber, Ph.D.

Bc. Juraj Varhaník

Brno 2016

Touto cestou by som sa chcel poďakovať vedúcemu mojej diplomovej práce Ing. Milošovi Grásgruberovi, Ph.D. za odborné vedenie práce, ochotu, cenné rady a pripomienky, ktoré mi pri jej tvorbe poskytol.

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som prácu: **Daňové příjmy obcí v České republice a na Slovensku** vypracoval samostatne a všetky použité zdroje a informácie uvádzam v zozname použitej literatúry. Súhlasím, aby moja práca bola zverejnená v súlade § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách v znení neskorších predpisov a v súlade s platnou *Směrnici o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*. Som si vedomý/a, že sa na moju prácu vzťahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzatvorenie licenčnej zmluvy a použitie tejto práce ako školského diela podľa § 60 odst. 1 autorského zákona.

Ďalej sa zaväzujem, že pred spísaním licenčnej zmluvy o použití diela inou osobou (subjektom) si vyžiadam písomné stanovisko univerzity, že predmetná licenčná zmluva nie je v rozpore s oprávnenými záujmami univerzity a zaväzujem sa uhradiť prípadný príspevok na úhradu nákladov spojených so vznikom diela, a to až do ich skutočnej výšky.

V Brne dňa 6. 5. 2016

Abstract

Varhaník, J. Tax revenues of municipalities in the Czech Republic and Slovakia. Diploma thesis. Brno: Mendel University in Brno, 2016.

Diploma thesis deals with municipal tax revenues of four specific municipalities in the Czech Republic and Slovakia, where one small village and one town are chosen in each country. The basis is the analysis of these municipalities tax revenues for the year 2015. Based on this analysis the comparison of the municipalities tax revenues with an emphasis placed on local taxes and fees and shared taxes is provided within a countries and between them, followed by a comparison of the legal regulation related to tax revenues and municipal budgets. Based on these, proposals for improvement of local taxes and municipal budgets revenues are suggested.

Keywords

Municipal budget, tax revenues, budgetary allocation of taxes, shared taxes, participative tax, assigned taxes, local taxes, local fees, property tax.

Abstrakt

Varhaník, J. Daňové príjmy obcí v Českej republike a na Slovensku. Diplomová práca. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2016.

Diplomová práca sa zaoberá daňovými príjmami rozpočtov štyroch konkrétnych obcí v Českej republike a na Slovensku, v každej krajine je zvolená jedna malá obec a jedno mesto. Základom je analýza daňových príjmov týchto obcí za rok 2015. Na jej základe je následne vykonané porovnanie daňových príjmov s dôrazom na miestne dane a poplatky a zdieľané dane medzi obcami v rámci jednej krajiny a medzi krajinami, a ďalej porovnanie právnej úpravy týkajúcej sa daňových príjmov a obecných rozpočtov. Na základe toho sú potom navrhnuté opatrenia na zlepšenie výberu miestnych daní a zvýšenie rozpočtových príjmov obcí.

Kľúčové slová

Rozpočet obce, daňové príjmy, rozpočtové určenie daní, zdieľané dane, podielová daň, zverené dane, miestne dane, miestne poplatky, daň z nehnuteľností.

Obsah

1	Úvod a cieľ práce	18
1.1	Úvod.....	18
1.2	Cieľ práce.....	19
2	Metodika	20
3	Literárna rešerš	22
3.1	Základná charakteristika obce	22
3.1.1	Orgány obce.....	22
3.1.2	Pôsobnosť obce	23
3.2	Rozpočtové právo územnej samosprávy obce v Slovenskej republike... 24	
3.2.1	Fiškálna decentralizácia	25
3.2.2	Rozpočtová skladba a klasifikácia	25
3.2.3	Zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy	26
3.2.4	Rozpočet obce	26
3.2.5	Rozpočtové zásady.....	28
3.2.6	Rozpočtový proces obce	29
3.3	Rozpočtové právo územnej samosprávy obce v ČR.....	31
3.3.1	Rozpočet obce	31
3.3.2	Rozpočtová skladba	32
3.3.3	Rozpočtový proces	33
3.4	Daňové sústavy ČR a SR.....	33
3.5	Daňové príjmy obcí.....	34
3.5.1	Miestne dane	35
3.5.2	Miestne poplatky v Českej republike.....	35
3.5.3	Miestne dane na Slovensku.....	43
3.5.4	Zdieľané dane v Českej republike.....	47
3.5.5	Podielová daň na Slovensku	49
3.5.6	Zverené dane v Českej republike	50
3.6	Nedaňové príjmy, kapitálové príjmy a prijaté peňažité transfery v ČR. 53	

3.7	Nedaňové a kapitálové príjmy v SR.....	53
4	Vlastná práca	54
4.1	Daňové príjmy obcí	54
4.1.1	Obec Zamarovce.....	54
4.1.2	Mesto Trenčín	59
4.1.3	Obec Kostelany nad Moravou	63
4.1.4	Mesto Karlovy Vary.....	70
4.2	Komparácia slovenskej a českej právnej úpravy rozpočtov obcí a daňových príjmov	77
4.3	Komparácia daňových príjmov v oboch krajinách	82
4.3.1	Komparácia daňových príjmov Zamaroviec a Trenčína	82
4.3.2	Komparácia daňových príjmov obcí Kostelany nad Moravou a Karlovy Vary	84
4.3.3	Porovnanie daňových príjmov menších obcí v ČR a SR	86
4.3.4	Porovnanie daňových príjmov miest v ČR a SR	88
4.3.5	Porovnanie sadzieb miestnych daní a poplatkov	90
4.3.6	Celoštátny výnos z daňových príjmov na Slovensku	91
4.3.7	Celoštátny výnos z daňových príjmov v Českej republike	92
4.4	Návrhová časť	93
4.4.1	Návrh zmien pre výnosy z podielovej a zdieľaných daní	93
4.4.2	Návrh zmien pre miestne dane a poplatky	97
5	Záver	100
6	Zoznam použitej literatúry	106

Zoznam obrázkov

Obr. 1	Celkové príjmy obce Zamarovce za rok 2015	56
Obr. 2	Daňové príjmy obce Zamarovce	57
Obr. 3	Príjmy z miestnych daní obce Zamarovce	58
Obr. 4	Celkové príjmy mesta Trenčín za rok 2015	61
Obr. 5	Daňové príjmy mesta Trenčín	62
Obr. 6	Príjmy z miestnych daní mesta Trenčín	63
Obr. 7	Celkové príjmy obce Kostelany nad Moravou za rok 2015	65
Obr. 8	Daňové príjmy obce Kostelany nad Moravou	66
Obr. 9	Príjmy zo zdieľaných daní obce Kostelany nad Moravou	67
Obr. 10	Príjmy zo zverených daní obce Kostelany nad Moravou	68
Obr. 11	Príjmy z miestnych poplatkov obce Kostelany nad Moravou	69
Obr. 12	Ostatné daňové príjmy obce Kostelany nad Moravou	70
Obr. 13	Celkové príjmy mesta Karlovy Vary za rok 2015	72
Obr. 14	Daňové príjmy mesta Karlovy Vary	73
Obr. 15	Príjmy zo zdieľaných daní mesta Karlovy Vary	74
Obr. 16	Príjmy zo zverených daní mesta Karlovy Vary	75
Obr. 17	Príjmy z miestnych poplatkov mesta Karlovy Vary	76
Obr. 18	Ostatné daňové príjmy mesta Karlovy Vary	77
Obr. 19	Výnosy z miestnych daní a poplatkov v analyzovaných obciach (v €/ob.)	103

Zoznam tabuliek

Tab. 1	Hodnota pozemkov v €/m²	45
Tab. 2	Sadzba dane podľa vzdialenosti od zdroja	46
Tab. 3	Koeficienty postupných prechodov a násobky postupných prechodov od roku 2013	48
Tab. 4	Podiely počtu 4 najväčších miest od roku 2013	49
Tab. 5	Štruktúra celkových príjmov obce Zamarovce za rok 2015 (v €)	56
Tab. 6	Daňové príjmy obce Zamarovce (v €)	57
Tab. 7	Príjmy z miestnych daní obce Zamarovce (v €)	58
Tab. 8	Štruktúra celkových príjmov mesta Trenčín za rok 2015 (v €)	60
Tab. 9	Daňové príjmy mesta Trenčín (v €)	62
Tab. 10	Príjmy z miestnych daní mesta Trenčín (v €)	62
Tab. 11	Štruktúra celkových príjmov obce Kostelany nad Moravou za rok 2015 (v Kč)	65
Tab. 12	Daňové príjmy obce Kostelany nad Moravou (v Kč)	66
Tab. 13	Príjmy zo zdieľaných daní obce Kostelany nad Moravou (v Kč)	67
Tab. 14	Príjmy zo zverených daní obce Kostelany nad Moravou (v Kč)	68
Tab. 15	Príjmy z miestnych poplatkov obce Kostelany nad Moravou (v Kč)	69
Tab. 16	Ostatné daňové príjmy obce Kostelany nad Moravou (v Kč)	70
Tab. 17	Štruktúra celkových príjmov mesta Karlovy Vary za rok 2015 (v tis. Kč)	72
Tab. 18	Daňové príjmy mesta Karlovy Vary (v tis. Kč)	73

Tab. 19	Príjmy zo zdieľaných daní mesta Karlovy Vary (v tis. Kč)	74
Tab. 20	Príjmy zo zverených daní mesta Karlovy Vary (v tis. Kč)	75
Tab. 21	Príjmy z miestnych poplatkov mesta Karlovy Vary (v tis. Kč)	75
Tab. 22	Ostatné daňové príjmy mesta Karlovy Vary (v tis. Kč)	76
Tab. 23	Porovnávané legislatívne zdroje	78
Tab. 24	Komparácia daňových príjmov medzi slovenskými obcami (v €/ob.)	82
Tab. 25	Výnos z dane z nehnuteľností podľa výmery (v €)	83
Tab. 26	Komparácia príjmov zo zdieľaných daní medzi českými obcami (v Kč/ob.)	84
Tab. 27	Komparácia príjmov zo zverených daní medzi českými obcami (v Kč/ob.)	85
Tab. 28	Výnos z dane z nehnuteľností podľa výmery (v Kč)	85
Tab. 29	Komparácia príjmov z miestnych poplatkov medzi českými obcami (v Kč/ob.)	86
Tab. 30	Komparácia ostatných daňových príjmov medzi českými obcami (v Kč/ob.)	86
Tab. 31	Komparácia daňových príjmov medzi slovenskou a českou obcou (na 1 ob.)	87
Tab. 32	Význam miestnych daní a poplatkov pre menšie obce	88
Tab. 33	Komparácia daňových príjmov medzi slovenským a českým mestom (na 1 ob.)	89
Tab. 34	Význam miestnych daní a poplatkov pre mestá	90
Tab. 35	Sadzby miestnych daní a poplatkov za užívanie verejného priestranstva	90
Tab. 36	Sadzby miestnych daní a poplatkov za psa (v €)	91
Tab. 37	Sadzby z ubytovacích miestnych daní a poplatkov (v €)	91

Tab. 38	Sadzby ostatných miestnych daní a poplatkov (v €)	91
Tab. 39	Celoštátne daňové príjmy na Slovensku za rok 2015 (v €)	92
Tab. 40	Celoštátne daňové príjmy v ČR za rok 2015	92

Zoznam použitých skratiek

€	euro
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
DN	daň z nehnuteľností
DPFO	daň z príjmov fyzických osôb
DPH	daň z pridanej hodnoty
DPPO	daň z príjmov právnických osôb
EÚ	Európska Únia
FKSP	Fond kultúrnych a sociálnych potrieb
FO	fyzická osoba
Kč	korún českých
mil.	milión
n/M	nad Moravou
OSVČ	osoba samostatne výdělečně činná
OZV	všeobecne záväzná vyhláška
PO	právnická osoba
Sb.	Sbírky zákonů
SR	Slovenská republika
SVČ	samostatná výdělečná činnosť
tis.	tisíc
VP	verejné priestranstvo
VÚC	vyšší územný celok
VZN	všeobecne záväzné nariadenie
Z. z.	Zbierky zákonov

1 Úvod a cieľ práce

1.1 Úvod

Po roku 1993, po rozdelení Československa, došlo v oboch krajinách k významným zmenám v mnohých ich legislatívnych oblastiach, medzi nimi sa za tento čas vyvíjali a reformovali samostatne v každej krajine územné samosprávy, ich právomoci, zákony týkajúce sa obecných zriadení, rozpočtových pravidiel, prerozdelenia daňových výnosov či miestnych daní. Z tohto dôvodu sú už tieto opatrenia, ktoré sú základným pilierom pre rozpočty obcí, v niektorých prípadoch celkom odlišné.

Základnými jednotkami územných samospráv sú obce, ktoré sú podľa príslušných zákonov o obecnom zriadení v oboch krajinách poverené vykonávať činnosti, ktoré zabezpečujú rozvoj svojho územia, poskytujú verejné statky občanom a v neposlednom rade chránia verejný záujem. Obce sú verejnoprávnymi organizáciami, ktoré disponujú vlastným majetkom, konajú vo svojom mene a na vlastnú zodpovednosť.

Na to, aby obce mohli plniť svoje funkcie, potrebujú zabezpečiť dostatočné množstvo finančných zdrojov. Obce síce využívajú aj vlastné prostriedky, avšak v tomto ohľade ani zďaleka nie sú sebestačné a sú závislé na zdrojoch ostatných, predovšetkým takých, ktoré plynú z verejných rozpočtov.

Túto funkciu plnia daňové príjmy obcí, ktoré tvoria spravidla najvýznamnejšiu skupinu bežných príjmov územných rozpočtov, keď z nich najväčšia časť do rozpočtov obcí plyní prostredníctvom rozpočtového určenia daní, čiže podielu obcí na celkovom výnose z určených daní. Hlavne v tejto kategórii daňových príjmov, teda českých zdieľaných daniach a slovenskej podielovej dani je badať tie najpodstatnejšie rozdiely, ktoré celkovo ovplyvňujú financovanie obecných rozpočtov.

Popri týchto daniach ale prešli vývojom aj ostatné dane v systéme daňových príjmov obcí a ich prerozdelenia, čo dokazuje odlišná skladba tejto príjmovej kategórie na oboch stranách.

Dôležitým prvkom daňových príjmov sú aj miestne dane a poplatky, ktoré platí prakticky každý z nás, aj keď si v niektorých prípadoch ani neuvedomujeme, že sa jedná o takýto druh príjmu, prípadne platby. Ich výnosy síce netvoria takú podstatnú časť obecných rozpočtov, ako príjmy z prerozdeľovaných daní, aj tak ale plnia veľmi dôležitú funkciu, keď ich obce môžu viac či menej využívať ako nástroj, ktorým dokážu ovplyvniť svoju ekonomickú situáciu a tým aj celkovú kvalitu života a chod obce.

Počas viac ako 23 rokov, ktoré uplynuli od rozdelenia bývalej republiky, sa hlavne v systémoch daní na miestnej úrovni obe krajiny uberali iným smerom, a preto bude súčasťou tejto práce aj zhodnotenie stavu, do ktorého sa obe republiky dostali v súčasnosti.

1.2 Cieľ práce

Cieľom mojej diplomovej práce je zhodnotenie a porovnanie daňových príjmov obecných rozpočtov na Slovensku a v Českej republike s dôrazom na miestne dane, respektíve poplatky, správu týchto daní a dopad na vybrané obce a taktiež na zdieľané dane a vyhodnotenie ostatných príjmov rozpočtov obcí a rozdielov v konkrétnych obciach podľa ich veľkosti, a ďalej vyhodnotiť tieto rozdiely v oboch krajinách. Na základe analýzy miestnych daní, ich správy, a ďalej rozpočtového určenia ostatných daní a celkových daňových príjmov rozpočtov obcí, budú následne navrhnuté opatrenia na prípadné zlepšenie výberu či úpravu týchto daní a rozpočtových príjmov obcí, ktoré by viedlo jednak k zefektívneniu vyberania miestnych daní a poplatkov a ďalej k zvýšeniu daňových príjmov obcí.

2 Metodika

Diplomová práca je členená do dvoch hlavných častí. V prvej časti, literárnej rešerši, ktorá je spracovaná metódou deskripcie, sú teoreticky vymedzené všetky dôležité skutočnosti týkajúce sa tejto práce, pričom vychádzajú predovšetkým z odbornej literatúry, ktorá sa problematikou zaoberá, a ďalej internetovými článkami, rôznymi metodickými dokumentami vydávanými ministerstvami, najmä financí, oboch krajín a v neposlednom rade zákonmi upravujúcimi predmetnú problematiku. V tejto časti práce je najprv popísaná základná charakteristika obcí, ich orgány a pôsobnosti v oboch krajinách, následne podrobnejšie načrtnuté rozpočtové právo územnej samosprávy obce na Slovensku a potom v Českej republike, kde sú podrobnejšie priblížené rozpočty obcí, ich skladby, zásady a procesy zostavovania. Ďalej je všeobecne načrtnutý popis daňovej sústavy v oboch krajinách pre lepšiu orientáciu v tejto problematike a následne podrobnejšie popísané miestne poplatky a dane v Českej republike aj na Slovensku, ich subjekty, stanovenie, sadzby, platenie, lehoty, oslobodenia, úľavy či sankcie a popísané zákony o rozpočtovom určení daní v príslušných krajinách, podľa ktorých plynú obciam príjmy z daní. Ďalej sú popísané ostatné faktory, ktoré majú vplyv na daňové príjmy obcí a následne vo všeobecnosti aj ostatné príjmy, teda hlavne nedaňové a kapitálové príjmy obcí.

Druhá časť, vlastná práca, sa metódou analýzy venuje rozboru rozpočtových príjmov štyroch konkrétnych obcí za rok 2015, pričom zvolená je vždy jedna veľká (mesto s počtom približne 50 000 obyvateľov) a jedna malá (obec do 1 000 obyvateľov) v každej z krajín pre možnosť komparácie rozdielov medzi väčšími mestami a malými obcami. Konkrétne zvolené obce sú na slovenskej strane obec Zamarovce, ktorú som si vybral z dôvodu, že v nej žijem, a mesto Trenčín, ktoré s touto obcou susedí, kedysi obec Zamarovce patrila pod jeho územie, a je tak akýmsi prirodzeným centrom s pracovnými, vzdelávacími a rôznymi inými inštitúciami aj pre obyvateľov obce. V Českej republike potom boli vybrané dve obce, ktoré sú počtom obyvateľom porovnateľné obciam na Slovensku. Obec Kostelany nad Moravou je teda zvolená, keďže jej počet obyvateľov v roku 2015 bol vyšší iba o dvoch, a druhým dôvodom je, že ako jedna z mála obcí už mala schválený aj záverečný účet obce pred spracovaním vlastnej práce. Z podobného dôvodu, ako u tejto obce, bolo zvolené aj mesto Karlovy Vary, keďže aj tu už boli údaje o rozpočte dostupné z miest blížiacich sa stanovenému počtu obyvateľov.

Ďalšia časť vlastnej práce sa venuje zhodnoteniu správy miestnych daní a rozpočtových príjmov obcí v oboch krajinách. Na základe tejto analýzy v oboch krajinách sú porovnané a pomocou metódy komparácie rozobrané konkrétne rozdiely v miestnych daniach, ich typoch, správe, a v zákonoch o rozpočtovom určení daní a taktiež v ostatných zákonoch, týkajúcich sa obecných rozpočtov a ďalších daňových príjmov.

Následne, taktiež pomocou metódy komparácie, sú porovnané konkrétne rozdiely medzi analyzovanými obcami, najprv v rámci krajín porovnanie malej

obce s mestom, a následne medzi malými obcami v oboch krajinách a takisto medzi mestami, a porovnané celoštátne výnosy daňových príjmov obcí na Slovensku a v Českej republike.

Na konci vlastnej práce je poukávané na nedostatky v oblasti problematiky správy miestnych daní a rozpočtového určenia daní s navrhovanými opatreniami, ktoré by mohli viesť k zlepšeniu situácie pri výbere daní a zvýšeniu daňových príjmov obcí.

3 Literárna rešerš

3.1 Základná charakteristika obce

Právny základ postavenia obce je daný predovšetkým Ústavou Českej republiky, ktorá vo svojej siedmej hlave upravuje územnú samosprávu a charakterizuje obce ako základné územné samosprávne celky (Brodská, 2008).

Základom právnej úpravy je vedľa Ústavy aj po reforme verejnej správy v Českej republike v roku 2000 schválený zákon č. 128/2000 Sb., o obciach (obecním zřízení) (Provazníková, 2009).

Na Slovensku je legislatívna úprava územnej samosprávy a teda aj obce, ako jej základu, daná štvrtou hlavou Ústavy SR a zákonom č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení (Toth, 2014).

Z hľadiska územného členenia štátu patrí obec medzi základné územné jednotky. Obec tvorí územný celok vymedzený hranicou územia obce. Obec ale nie je iba základnou územnou jednotkou, ale aj spoločenstvom občanov žijúcich na tomto území. V Českej republike, a takisto aj na Slovensku, sa pre výkon verejnej správy využíva tzv. spojený model, kde obce, ako územné samosprávne celky vykonávajú pôsobnosť jednak vlastnú (pôsobnosť samosprávy), tak aj prenesenú (štátna správa vo veciach stanovených zvláštnymi zákonmi). Z hľadiska právneho sú obce právnickými osobami, a to v oblasti súkromného aj verejného práva (Brodská, 2008).

3.1.1 Orgány obce

Orgánom, ktorý v Českej republike samostatne spravuje obec, je jej zastupiteľstvo, ktoré zo svojich členov volí starostu obce a „místostarostu“. Starosta obec zastupuje navonok a je zodpovedný za výkon svojej funkcie zastupiteľstvu, „místostarosta“ ho zastupuje počas jeho neprítomnosti. Výkonným orgánom obce je rada obce, tvorená starostom a členmi zastupiteľstva. V čele obecného úradu stojí starosta, úrad ďalej tvoria „místostarosta“, tajomník (ak táto funkcia je zriadená, inak ju vykonáva starosta) a zamestnanci obecného úradu. Obecný úrad plní úlohy, ktoré mu uložilo v samostatnej pôsobnosti zastupiteľstvo alebo rada obce a vykonáva prenesenú pôsobnosť. Zastupiteľstvo môže zriadiť výbory, ktoré slúžia ako iniciatívne a kontrolné orgány. Obec musí mať vždy zriadený finančný a kontrolný výbor, prípadne výbor pre národnostné menšiny, ak v obci žije aspoň 10 % občanov inej ako českej národnosti. Rada obce môže zase zriadiť ako svoje iniciatívne a poradné orgány svoje komisie, tie môžu byť tiež zriadené aj pre výkon prenesenej pôsobnosti obce (Provazníková, 2009).

Na Slovensku má obec dva rovnocenné orgány, a to obecné zastupiteľstvo a starostu. Obecné zastupiteľstvo je kolektívnym orgánom, ktorý je zložený z poslancov obecného zastupiteľstva zvolených v priamych voľbách, ich počet je daný zákonom podľa počtu obyvateľov obce a ich funkcia je nezlučiteľná s funkciou

starostu. Funkcie obecného zastupiteľstva aj starostu v SR a ČR nemajú podstatné odlišnosti, avšak, na Slovensku je starosta volený občanmi v priamych voľbách. Obecné zastupiteľstvo si môže podobne ako v Česku zriadiť svoje poradné a kontrolné orgány, ktorými sú obecná rada a komisie. Pre prípad neprítomnosti starostu zákon pozná inštitút zástupcu starostu obce, ktorým môže byť jedine poslanec obecného zastupiteľstva. Medzi osobitné organizačné zložky obce patrí hlavný kontrolór obce, obecný úrad a obecná polícia. Obecný úrad je riadený starostom, ale ak má viac zamestnancov, je možné zriadiť funkciu prednostu obecného úradu (Ulaher, 2014).

3.1.2 Pôsobnosť obce

Zákon o obciach (resp. o obecnom zriadení v SR) a niektoré ďalšie zákony vymedzujú obciam úlohy, ktoré majú riešiť vo svojom územnom obvode a stanovujú im k tomuto plneniu právne prostriedky. Pôsobnosť obce je možné definovať ako právne vymedzený obsah a rozsah činností, v ktorých obec realizuje svoju právomoc.

Samostatná pôsobnosť pre obec znamená, že má právo spravovať svoje záležitosti samostatne, vlastným menom a na vlastnú zodpovednosť, obec v tomto prípade vystupuje ako samostatná právnická osoba.

Pri výkone samosprávy sa obec riadi zákonmi a inými právnymi predpismi, ak sa jedná o vydávanie všeobecne záväzných vyhlášok, riadi sa iba zákonmi. Zákon o obciach uvádza najvýznamnejšie oblasti, ktoré patria do samostatnej pôsobnosti obce, rozhodovanie o nich je v kompetencii zastupiteľstva obce, resp. jej rady. Jedná sa o záležitosti, ktoré majú závažný vplyv na zaistovanie rozvoja obce a uspokojovania potrieb a záujmov obyvateľov.

Medzi tie najhlavnejšie činnosti v rámci samostatnej pôsobnosti sa zaraďujú zostavovanie rozpočtu a hospodárenie podľa neho, hospodárenie s majetkom obce, rozhodovanie o založení či zrušení právnických osôb, o vlastných podnikateľských aktivitách, schvaľovanie programového dokumentu alebo územného plánu obce. Z podstaty obce ako samosprávneho spoločenstva občanov jej vyplývajú aj špecifické úlohy patriace do jej samostatnej pôsobnosti, ako napríklad vydávanie všeobecne záväzných vyhlášok alebo vyhlásenie miestneho referenda či udeľovanie sankcií (Brodská, 2008).

Prenesená pôsobnosť obce tvorí úlohy, ktorých zaistenie je povinnosťou štátu, ale zákonom boli prenesené na obce, ktoré tu pritom stále ostávajú samosprávnym celkom.

Podľa rozsahu výkonu štátnej správy v prenesenej pôsobnosti český zákon rozlišuje:

- obecný úrad obce s rozšírenou pôsobnosťou (205 obcí) - stav k 31. 12. 2014,
- obec s povereným obecným úradom (393 obcí) – stav k 31. 12. 2014,
- obec so základným rozsahom prenesenej pôsobnosti (6 253 obcí) - stav k 31. 12. 2014 (Portál územního plánování obce, 2015).

Obce v prenesenej pôsobnosti plnia úlohy na jednotlivých úsekoch štátnej správy v rozsahu, ktorý stanovujú zvláštne zákony, ktoré upravujú výkon štátnej správy v jednotlivých odvetviach.

V základnom rozsahu vykonávajú prenesenú pôsobnosť všetky obce bez ohľadu na ich veľkosť.

V širšom rozsahu je prostredníctvom zákonov prenesený výkon štátnej správy na tie obce, ktoré majú poverený obecný úrad. Tieto obce vykonávajú prenesenú pôsobnosť nielen pre územie svojej obce, ale aj pre územie ďalších obcí vo svojom správnom obvode. Týka sa to hlavne štátnej správy vo veciach, ktoré zverujú zvláštne zákony všetkým obciam, resp. výhradne povereným obecným úradom, vo veciach poverených na základe rozhodnutí krajského úradu alebo Ministerstva vnútra.

Tretím stupňom sú obce s rozšírenou pôsobnosťou, ktoré ju vykonávajú v ešte širšom rozsahu, a to konkrétne vo veciach zverených zvláštnymi zákonmi všetkým obciam, výhradne povereným obecným úradom a výhradne obciam s rozšírenou pôsobnosťou (Brodská, 2008).

V rámci výkonu prenesenej pôsobnosti sa u obcí jedná o tieto činnosti: vydávanie nariadení obce, rozhodovanie o miestnych a účelových komunikáciách, prejednávanie priestupkov, sú povodňovým orgánom a pod.

Obce s povereným obecným úradom sú pri výkone štátnej správy oprávnené: rozhodovať v prvom stupni v správnom konaní o právach a povinnostiach osôb, ak zákon nestanoví inak, rozhodovať o poskytovaní peňažitých a vecných dávok alebo pôžičiek, zaisťujú voľby, sú orgánom ochrany prírody a pod.

Obce s rozšírenou pôsobnosťou majú nasledovné kompetencie: evidencia obyvateľov a vedenie ich registra, vydávanie dokladov, vedenie živnostenských úradov, ochrana životného prostredia, vykonávanie štátnej správy lesov a pod. (Provazníková, 2009).

Čo sa týka prenesenej pôsobnosti obcí v Slovenskej republike, medzi príklady výkonu štátnej správy môžeme zaradiť napr. výkon činnosti stavebných úradov, cestného správneho úradu, ochranu drevín, vedenie matriky, niektoré právomoci v oblasti školstva či ochrany ovzdušia (Ulaher, 2014).

3.2 Rozpočtové právo územnej samosprávy obce v Slovenskej republike

Rozpočty obcí sú spolu so štátnym rozpočtom a rozpočtami samosprávnych krajov jednou zo zložiek zahrnutých do sústavy verejných rozpočtov na Slovensku (Medveď, 196). Základným prameňom slovenského rozpočtového práva, je čl. 58 Ústavy Slovenskej republiky, kde sú zakotvené ústavné princípy systému verejných rozpočtov, z ktorých rozpočtové zákonodarstvo vychádza. Tento článok vymedzuje, ktoré otázky z rozpočtovej problematiky upravuje zákon – konkrétne príjmy štátneho rozpočtu, pravidlá rozpočtového hospodárenia a vzťahy medzi štátnym rozpočtom a rozpočtami územných celkov (Babčák, 2012).

3.2.1 Fiškálna decentralizácia

Proces, ktorým v unitárnom štáte dochádza k decentralizácii verejných prostriedkov na nižšiu vládnu úroveň (obce a kraje), s cieľom zabezpečiť efektívnu alokáciu zdrojov a ďalej prevod kompetencií z centrálného rozhodovania na nižšie úrovne riadenia bol na Slovensku zrealizovaný k 1. 1. 2005, kedy bol zavedený nový systém financovania obcí a VÚC. Jeho podstatou bolo posilniť daňové príjmy samosprávy v záujme finančného krytia originálnych samosprávnych kompetencií, nadviazal na kompetenčnú decentralizáciu, postupné presúvanie kompetencií, realizovanú od roku 2002. Presunutých bolo viac ako 400 kompetencií zo štátnej správy na obce a VÚC. Spustením tejto decentralizácie boli vytvorené predpoklady na posilnenie finančnej autonómie samospráv v oblasti tvorby vlastných zdrojov a zabezpečenie väčšej miery nezávislosti od štátnych dotácií.

Zmyslom fiškálnej decentralizácie bolo nahradenie transferov – dotácií zo štátneho rozpočtu do samosprávnych rozpočtov na výkon ich originálnych kompetencií daňovými príjmami, o použití ktorých majú následne rozhodovať samostatne. Z tohto dôvodu prešla reforma verejnej správy k 1. 1. 2005 do druhej etapy, keď boli na konci roku 2004 prijaté právne predpisy – napríklad zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve.

Proces fiškálnej decentralizácie sa týka iba financovania samosprávnych (tzv. originálnych) kompetencií obcí a samosprávnych krajov a financovanie kompetencií v režime preneseného výkonu štátnej správy zostalo aj ďalej zabezpečované dotáciami zo štátneho rozpočtu prostredníctvom príslušnej rozpočtovej kapitoly – tieto úlohy plní samospráva v mene štátu a ten zodpovedá za riadenie a kvalitu ich výkonu a ich financovanie (Sidak, 2014).

3.2.2 Rozpočtová skladba a klasifikácia

Rozpočtová skladba je systematické, jednotné, prehľadné a záväzné triedenie príjmov a výdavkov na jednotlivých úrovniach rozpočtu, podľa jednotlivých hľadísk (Medveď, 2009).

Prostredníctvom rozpočtovej klasifikácie, teda na základe záväzného členenia rozpočtových príjmov a výdavkov, sa realizujú činnosti na strane rozpočtových príjmov a výdavkov tým, že sa využíva ich podrobná špecifikácia podľa stanovených kritérií. Jej cieľmi sú zabezpečenie prehľadnosti, dôslednosti a konzistentnosti v zaznamenávaní príjmov a výdavkov a uľahčenie rozhodovania a spracovania ekonomických analýz. Povinnosť jej uplatňovania sa vzťahuje na všetky subjekty verejnej správy. Druhovú, organizačnú a ekonomickú klasifikáciu ustanovuje opatrenie Ministerstva financií SR č. 010175/2004-42.

Organizačná klasifikácia umožňuje identifikáciu rozpočtových operácií podľa kapitol rozpočtu a subjektov verejnej správy.

Druhá klasifikácia označuje druh rozpočtu, ktorý je súčasťou sektora verejnej správy. Z jej hľadiska ide o štátny rozpočet, rozpočet Sociálnej poisťovne, zdravotnej poisťovne, Fondu národného majetku SR, štátneho účelového fondu,

rozpočet obce, Slovenského pozemkového fondu, VÚC, verejnej vysokej školy a ostatných subjektov verejnej správy.

Ekonomická klasifikácia triedi rovnorodé druhy príjmov a výdavkov na hlavné kategórie, kategórie, položky a podpoložky a umožňuje identifikáciu rozpočtových operácií podľa príjmov a výdavkov, finančných operácií s finančnými aktívami a pohybom na mimorozpočtových bankových účtoch štátnych rozpočtových organizácií. Je diferencovaná na príjmy a výdavky, kde do kategórie príjmov patria daňové príjmy, nedaňové príjmy a granty a transfery. Výdavky sú členené na bežné (mzdy, platy, úroky, bežné transfery, dotácie atď.) a kapitálové (transfery v rámci verejnej správy a pod.).

Funkčná klasifikácia sa používa na účely medzinárodného porovnávania výdavkov verejnej správy podľa jej funkcií a je ustanovená vyhláškou Štatistického úradu SR č. 195/2003 Z. z. Sprehľadňuje účel výdavkov na rôznych úrovniach a umožňuje porovnať ich medzi krajinami (Sidak, 2014).

3.2.3 Zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Tento zákon (č. 583/2004 Z. z.) reguluje rozpočtové pravidlá obcí a samosprávnych krajov, v súlade s jeho názvom sú predmetom jeho úpravy najmä:

- rozpočty územnej samosprávy, ktorými sú rozpočet obce a VÚC,
- rozpočtový proces, pravidlá rozpočtového hospodárenia a zostavovanie a schvaľovanie záverečného účtu obce a VÚC,
- finančné vzťahy medzi štátnym rozpočtom a rozpočtami obcí a VÚC, finančné vzťahy medzi rozpočtami obcí a VÚC navzájom, a finančné vzťahy rozpočtov obcí a VÚC k iným právnickým a fyzickým osobám.

Pod pojmom finančné vzťahy štátu k rozpočtom obcí a VÚC rozumieme:

- podiely na daniach v správe štátu (zabezpečujú sa prostredníctvom finančných úradov),
- dotácie na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy (zabezpečujú sa prostredníctvom správcu príslušnej kapitoly štátneho rozpočtu),
- ďalšie dotácie (v súlade so zákonom o štátnom rozpočte sa zabezpečujú prostredníctvom Ministerstva financií alebo správcu predmetnej kapitoly štátneho rozpočtu).

Návrh týchto finančných vzťahov medzi štátnym rozpočtom a rozpočtami obcí prerokúva pred predložením návrhu východísk rozpočtu verejnej správy a návrhu rozpočtu verejnej správy na rokovanie vlády Ministerstvo financií SR s republikovými združeniami obcí (Babčák, 2012).

3.2.4 Rozpočet obce

Rozpočet obce, ktorý je súčasťou rozpočtu verejnej správy, je základným nástrojom finančného hospodárenia, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce

v príslušnom rozpočtovom roku, ktorý je zhodný s rokom kalendárnym. Je považovaný za sústavu peňažných vzťahov, vznikajúcich rozdeľovaním národného dôchodku nenávratným spôsobom, ďalej za základný finančný program obce, zahŕňajúci očakávané príjmy a výdavky, a fond peňažných prostriedkov obce, kde sa sústreďujú zákonom vymedzené okruhy príjmov a ktoré slúžia na úhradu jednotlivých potrieb obce. Rozpočet obce plní funkcie rovnaké ako štátny, s prihliadnutím na územnú pôsobnosť, a to fiškálnu, alokačnú, rozdeľovaciu (redistribučnú) a kontrolnú. Súčasťou rozpočtu obce sú rozpočty príjmov a výdavkov rozpočtových organizácií a príspevky príspevkovým organizáciám zriadených obcou a finančné vzťahy k právnickým osobám, ktorých sú zakladateľom, taktiež obsahuje aj zámery a ciele, ktoré bude obec realizovať z výdavkov rozpočtu obce v rámci svojho programu a môže obsahovať aj vzťahy k rozpočtom iných obcí alebo VÚC, ak plnia spoločné úlohy.

Rozpočet má časť príjmovú a výdavkovú, kde príjmy rozpočtu obce sú:

- výnosy miestnych daní,
- nedaňové príjmy,
- výnosy z finančných prostriedkov obce,
- sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- podiely na daniach v správe štátu,
- dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy, dotácie zo štátnych účelových fondov,
- účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo rozpočtu inej obce,
- prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na konkrétny účel,
- iné príjmy.

Za vlastné príjmy sa považujú výnosy miestnych daní a poplatkov, nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií, výnosy z finančných prostriedkov obce a sankcií – o ich použití rozhoduje obec samostatne, za vlastné sa môžu považovať aj dary, ale len ak darca neurčí účel, na ktorý sa majú použiť, a tiež iné príjmy, ak to ustanoví osobitný predpis. Ostatné príjmy sú účelové.

Výdavky rozpočtu obce sú nasledovné:

- záväzky obce vyplývajúce z plnenia povinností ustanovených osobitnými predpismi,
- výdavky na výkon samosprávnych pôsobností obce a na činnosť rozpočtových organizácií,
- na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy,
- na správu, údržbu a zhodnocovanie majetku obce,

- záväzky vzniknuté zo spolupráce s inou obcou alebo VÚC,
- výdavky vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce obce,
- úroky z prijatých úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí,
- výdavky súvisiace s emisiou cenných papierov a iné výdavky.

Dotácie je z obecného rozpočtu možné poskytovať právnickým osobám, ktorých je obec zakladateľom, na konkrétne úlohy alebo akcie vo verejnom záujme alebo v prospech rozvoja obce. Iným právnickým alebo fyzickým osobám – podnikateľom so sídlom alebo trvalým pobytom na území obce alebo obyvateľom obce poskytujúcim služby, môže obec poskytnúť dotáciu len za podmienok ustanovených všeobecne záväzným nariadením obce len na podporu všeobecne prospešných služieb a účelov (Babčák, 2012).

3.2.5 Rozpočtové zásady

Obsahová a politicko-ekonomická stránka rozpočtového procesu sa riadi rozpočtovými zásadami, ktoré by sa dali nazvať aj ako poznatky alebo požiadavky, overené historickým vývojom a praxou a ich dodržiavanie je základom fungovania hlavne miestnych rozpočtov a ich rozpočtového mechanizmu. Zakotvené sú buď priamo v prameňoch rozpočtového práva, alebo sú výsledkom dlhodobého používania v praxi. Na týchto princípoch spočíva zostavovanie, prijímanie, hospodárenie a kontrola verejných rozpočtov (Marková, Boháč, 2007).

Medzi zásady v slovenskom rozpočtovom práve patrí:

- zásada jednotnosti rozpočtu – jeden dokument, v ktorom je zachytený finančný plán hospodárenia v celom štáte – v zmysle jednotnej rozpočtovej klasifikácie aplikovanej pri triedení príjmov a výdavkov (Horniaková, Maruchnič, 2006),
- zásada prehľadnosti rozpočtu – požiadavka transparentnosti a uľahčenia kontroly hospodárenia,
- zásada viacročného rozpočtového plánovania – vo forme viacročného rozpočtovania, zachytáva strednodobé priority tak, aby výdavky určené na ich realizáciu boli pomerné k príjmom do verejných rozpočtov a rozpočtovému deficitu v určenom časovom horizonte, čím je možné dosiahnuť udržateľný a stabilný fiškálny vývoj a prehľad o dosahu rozhodnutí na stav rozpočtu v budúcnosti,
- zásada včasnosti – rozpočet by mal byť schválený pred začiatkom rozpočtového obdobia, inak je potrebné použiť opatrenia o rozpočtovom provizóriu,
- zásada časovej ohraničenosti použitia rozpočtových prostriedkov – má dve formy, jednak je to zhoda rozpočtového obdobia s kalendárnym rokom (ročná platnosť verejného rozpočtu), kvôli zložitosti rozpočtovania príjmov a výdavkov na dlhšie časové obdobie z dôvodu veľkej pravdepodobnosti odchýlok medzi realitou a plánom, a jednak časové použitie rozpočtových prostriedkov výlučne v stanovenom období,

- zásada dlhodobej vyrovnanosti – výdavky je možné uskutočňovať iba v takej miere, v akej to dovoľujú celkové príjmy – pravidlo rovnováhy, túto zásadu je ale potrebné posudzovať vždy v rámci konkrétnej etapy rozpočtového procesu,
- zásada verejnosti – právo občanov na oboznámenie sa s obsahom rozpočtových dokumentov a s priebehom rozpočtového hospodárenia, taktiež sem patrí aj povinnosť zverejniť návrh rozpočtu obce pred jeho schválením najmenej počas 15 dní, aby mohli obyvatelia vyjadriť svoje pripomienky k rozpočtovému návrhu,
- zásada efektívnosti a hospodárnosti – požiadavka čo najekonomickejšieho a najefektívnejšieho použitia rozpočtových prostriedkov,
- zásada účelového použitia výdavkov – finančné prostriedky môžu byť použité iba na vopred stanovený účel, aj keď existujú výnimky, kedy je potrebné uhradiť výdavok, ktorého úhrada nie je zabezpečená v rozpočte alebo ide o novú úlohu,
- zásada programového rozpočtovania – umožňuje posilniť strednodobý charakter rozpočtovania a zvýšiť transparentnosť rozpočtu, ide o rozpočtovanie orientované na výsledky, kde systém je založený na plánovaní úloh a aktivít v nadväznosti na podstatné priority a alokovanie disponibilných zdrojov do programov, ktorými sa rozumie súhrn aktivít vykonávaných na splnenie zámerov a cieľov,
- zásada reálnosti rozpočtu – kvantitatívne vyjadrenie príjmovej a výdavkovej stránky rozpočtu na základe aktuálnych a odôvodnených podkladov,
- zásada úplnosti rozpočtu – požiadavka zachytiť všetky finančné aktivity subjektov sektora verejnej správy, aby sa poskytol úplný prehľad o ich finančných operáciách, čím sa naplní aj požiadavka transparentnosti,
- zásada rozpočtovej plurality – existencia rozpočtov na rôznych úrovniach verejnej správy – decentralizácia vo verejných financiách,
- zásada zisťovania rozpočtových dôsledkov právnych predpisov a iných opatrení (Sidak, 2014).

3.2.6 Rozpočtový proces obce

Rozpočtový proces môžeme podľa Sidaka (2014) chápať ako procesnými normami rozpočtového práva upravený pracovný postup, ako aj vzájomné práva a povinnosti obcí pri zostavovaní, prerokovaní a schvaľovaní návrhov a plnení verejných rozpočtov, ako aj návrhov záverečných účtov.

Rozpočtový proces môžeme rozdeliť podľa jednotlivých rozpočtových prác a ich časovej následnosti na tri navzájom previazané etapy:

- príprava, zostavovanie a schvaľovanie,
- realizácia (plnenie),

- bilancovanie (zostavovanie a schvaľovanie záverečného účtu).

Rozpočet obce sa zostavuje na jeden kalendárny rok. Okrem tohto ročného rozpočtu sa zostavuje ešte rozpočet viacročný, ktorý je strednodobým ekonomickým nástrojom obce, tvorený rozpočtom obce na príslušný rok a rozpočtom obce na nasledujúci rok a rok po tomto roku a je zostavovaný v rovnakom členení ako rozpočet obce, pričom záväzné sú len príjmy a výdavky prvého roku.

Zostavovanie rozpočtu obce, ktorý sa vnútorne delí na bežný a kapitálový, vychádza predovšetkým z viacročného rozpočtu, z určeného podielu výnosu daní v správe štátu a schválených finančných vzťahov štátneho rozpočtu k rozpočtu obce. Obec musí svoj rozpočet zostaviť ako vyrovnaný alebo prebytkový. Bežný rozpočet taktiež musí byť zostavený ako vyrovnaný alebo prebytkový, ale v prípade, ak sa použijú vo výdavkoch bežného roku účelovo určené prostriedky zo štátneho rozpočtu či rozpočtu EÚ nevyužitú v minulých rokoch, môže byť zostavený ako schodkový. Podobne to platí pri kapitálovom rozpočte, ak je možné ho kryť zostatkami finančných prostriedkov obce z minulých rokov alebo je krytý prebytkom bežného rozpočtu.

Rozpočet obce schvaľuje obecné zastupiteľstvo. Pred jeho schválením je rozpočet obce zverejnený na 15 dní spôsobom v obci obvyklým, aby sa k nemu mohli vyjadriť aj obyvatelia obce (to potom platí aj pre záverečný účet).

Ak by rozpočet pred 1. 1. rozpočtového roka nebol schválený, využije sa inštitút rozpočtového provizória, podľa ktorého obec hospodári podľa predchádzajúceho rozpočtového roka, pričom výdavky nesmú prekročiť v každom mesiaci 1/12 celkových výdavkov z tohto rozpočtu.

Po schválení rozpočtu obec vykoná jeho rozpis na rozpočtové a príspevkové organizácie, voči ktorým plní zriaďovateľskú funkciu. Hospodárenie s prostriedkami uskutočňuje obec podľa schváleného rozpočtu a počas roka kontroluje toto hospodárenie v súlade so zákonom o obecnom zriadení. Obce sú povinné sledovať vývoj hospodárenia a v prípade potreby vykonať zmeny, najmä zvýšiť príjmy alebo znížiť výdavky, v tejto súvislosti platí, že schodok môže vzniknúť iba v prípade použitia prostriedkov rezervného fondu, ak vznikla potreba odstránenia havarijného stavu majetku obce, likvidáciu škôd spôsobených živelnými pohromami alebo inou mimoriadnou udalosťou a v prípade použitia účelovo určených prostriedkov zo štátneho rozpočtu alebo rozpočtu EÚ. Potrebné údaje o hospodárení musí obec poskytovať Ministerstvu financií kvôli návrhu rozpočtu verejnej správy a štátneho rozpočtu. Zmeny rozpočtu a programov obce schvaľuje orgán obce príslušný podľa zákona, s výnimkou účelových prostriedkov, ktoré sa vykonávajú v priebehu rozpočtového roka rozpočtovými opatreniami, ktorými sú presun rozpočtovaných prostriedkov v rámci schváleného rozpočtu, povolené prekročenie výdavkov pri dosiahnutí vyšších príjmov a viazanie rozpočtovaných výdavkov, ak je ich krytie ohrozené neplnením príjmov.

Po skončení rozpočtového roka obec údaje o jej hospodárení spracuje do záverečného účtu obce, ktorý obsahuje údaje o plnení rozpočtu, bilanciu aktív a pasív, prehľad o stave a vývoji dlhu, údaje o hospodárení príspevkových organizácií,

o poskytnutých zárukách, o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti a hodnotenie plnenia programov obce.

Obce sú povinné dať si overiť účtovnú závierku podľa zákona o účtovníctve, kde audítor overuje aj hospodárenie podľa rozpočtov v súlade so zákonom a stav a vývoj dlhu a dodržiavanie pravidiel používania návratných zdrojov financovania. Ak obec vykáže nevyčerpané účelovo určené prostriedky, prevedie ich na osobitný účet a v nasledujúcich rozpočtových rokoch ich zaradí do príjmov rozpočtu ako finančnú operáciu. Zistený prebytok je zdrojom rezervného fondu, resp. iných fondov, o jeho využití rozhoduje obecné zastupiteľstvo pri prerokovaní záverečného účtu obce, schodok sa vysporiada predovšetkým z rezervného fondu.

Záverečný účet a jeho návrh je podobne ako návrh rozpočtu 15 dní zverejnený pre obyvateľov kvôli prípadnému pripomienkovaniu a je takisto schvaľovaný obecným zastupiteľstvom, pričom schválený môže byť buď bez výhrad alebo s výhradami, v tom prípade musí byť prijaté opatrenie na nápravu nedostatkov. Tento návrh musí byť prerokovaný do šiestich mesiacov po skončení rozpočtového roka (Babčák, 2012).

3.3 Rozpočtové právo územnej samosprávy obce v ČR

Vzhľadom k faktu, že z historického hľadiska má obecná legislatíva pôvod ešte v Československu, obecné zriadenie či zákonné ustanovenia o ich rozpočtoch majú stále veľmi podobné črty, ako napríklad rozpočtový proces či skladba, alebo sú rovnakého charakteru, ako rozpočtové zásady.

3.3.1 Rozpočet obce

Rozpočet obce, ktorý patrí do sústavy verejných rozpočtov v ČR je podľa Pekovej (2011) decentralizovaný peňažný fond, ročná bilancia, základný finančný plán, či nástroj komunálnej politiky obce a je označovaný ako územný rozpočet. Finančný systém obcí upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlách územných rozpočtů a základom tohto systému je ročný rozpočet, ktorý obce plánujú, popri ňom však môžu obce tvoriť aj iné peňažné fondy, či už účelové alebo neúčelové. V rozpočtovom plánovaní sa kladie dôraz ako na ročný rozpočet, tak aj na kratšie plánovanie a hlavne na viacročnú rozpočtovú prognózu, ktorú vyžaduje aj samotný zákon o rozpočtových pravidlách. Územné rozpočty sa v ČR delia podľa hľadiska na organizačné, tie sú pre obce nepovinné, druhové, odvetvové a konsolidačné. Pre účely tejto práce sa budem venovať druhovému triedeniu, konkrétne príjmom, popri ktorých sú tu zaradené ešte dva okruhy triedenia, a to výdavky a financovanie. Príjmy predstavujú nenávratné inkasá, okrem tých, ktorými sa vracajú vypožičané finančné prostriedky. Tie sa ďalej delia na vlastné príjmy, kam patria daňové, nedaňové, súhrnne označované aj ako bežné, a kapitálové, a na prijaté dotácie, označované aj ako cudzie príjmy. Najväčší podiel spo-medzi týchto príjmov majú daňové, ktorým sa primárne venuje táto práca. V bývalej ČSSR až do roku 1992 tieto príjmy nehrali veľkú rolu a neboli nijak veľké,

no od rozdelenia republík sa tento podiel zvýšil, od tohto roku do obecného rozpočtu plynie celý výnos z dane z nehnuteľných vecí, celý výnos z dane z príjmov právnických osôb z vlastného podnikania obce a časti z výnosov zdieľaných daní, teda z dane z príjmov fyzických aj právnických osôb a takisto časť z výnosu z DPH. Ďalším obecným daňovým príjmom sú podľa Radvana (2011) miestne poplatky. Princíp prerozdelenia celoštátnych hrubých výnosov daní štátneho rozpočtu obciam je stanovený v zákone č. 243/2000 Sb., o rozpočtovom určení daní a v súlade s vyhláškou č. 213/2015 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených percentných častiach celostátného hrubého výnosu daně z pridanej hodnoty a daní z príjmov. (Lorenc, 2013)

Medzi ďalšie bežné príjmy obcí sa podľa Pekovej (2011) zaraďujú nedaňové príjmy, kam patria príjmy z vlastného podnikania obce, správne poplatky, pokuty a iné príjmy. Medzi menšie, u väčšiny obcí nevýznamné príjmy, patria kapitálové príjmy a k cudzím príjmom sa zaraďujú prijaté dotácie, ktoré môžu byť charakteru investičného (kapitálové) alebo neinvestičného (bežné).

3.3.2 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba v ČR upravuje spôsob triedenia všetkých peňažných operácií verejných rozpočtov a mimorozpočtových peňažných fondov štátu, obcí a krajov, nevzťahuje sa ale na operácie, ktoré súvisia s podnikateľskou aktivitou subjektov územnej samosprávy a na príspevkové organizácie, na operácie na účtoch cudzích a združených prostriedkov, účtoch FKSP a pod. Je založená na princípe peňažných pohybov a pohyboch na bankových účtoch, ktoré sa vzťahujú k pokladničnému plneniu rozpočtu, ktoré je zhodné s kalendárnym rokom, preto musia byť na konci roku prevedené napríklad mzdové finančné prostriedky na účty cudzích prostriedkov, aby mohli byť nasledujúci rok vyplatené zamestnancom a nedošlo k skresleniu hospodárenia ďalšieho roku (Peková, 2011).

Rozpočtová skladba v ČR využíva taktiež 4 triedy, no podľa Pekovej má mierne odlišné triedenie ako slovenská:

Prvé je zodpovednostné, predtým nazývané kapitolné alebo organizačné, toto je pre obce nepovinné, vzťahuje sa k štátnemu rozpočtu ČR a vyjadruje zodpovednosť správcu kapitol a je odrazom inštitucionálneho pojatia rozpočtu a rozpočtovej sústavy.

Druhé triedenie príjmov a výdavkov je v ČR základným systémom triedenia, je však odlišné od slovenského, je to v podstate ekvivalent slovenskej ekonomickej klasifikácie, umožňuje prepojenie na účtovníctvo, ktoré zachytáva toky príjmov a výdavkov. Príjmy delí na dve základné skupiny, vlastné príjmy a prijaté dotácie a zaraďuje ich do štyroch tried: príjmy daňové, nedaňové, kapitálové a prijaté dotácie. Výdavky sa delia na bežné a kapitálové, zvláštne postavenie má potom trieda financovanie.

Odvetvové, predtým funkčné – triedenie podľa účelu použitia finančných prostriedkov do konkrétnych oblastí, triedi iba výdavkové operácie a u obcí aj vybrané nedaňové a kapitálové príjmy.

Posledným je konsolidačné triedenie, to zaisťuje odstránenie duplicit vyplývajúcich z dotačných finančných väzieb v rozpočtovej sústave.

3.3.3 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces v ČR je veľmi podobný procesu na Slovensku. V ČR sa okrem povinného ročného rozpočtu zostavuje taktiež rozpočtový výhľad na 2 až 5 rokov nasledujúcich po roku, pre ktorý je rozpočet zostavený, zákon nestanovuje dátum, kedy má byť tento výhľad schválený, no rozpočet musí byť schvaľovaný podľa tohto výhľadu.

Rozpočet sa takisto zostavuje na obdobie jedného roku, spravidla ako vyrovnaný či prebytkový, ale prípustný je aj schodkový rozpočet za podmienok podobných ako na Slovensku (musí byť krytý), ak nie je do 1. 1. schválený, platia pravidlá o rozpočtovom provizóriu. Mierny rozdiel je v tom, že v ČR musí byť na 15 dní zverejnený na úradnej doske a v elektronickej podobe, čo síce v SR zákon nestanovuje takto konkrétne, no prakticky sa tak deje, minimálne v prípade úradnej tabule v obci.

Podobne ako na Slovensku funguje aj hospodárenie, kontrola a zmeny rozpočtu prevádzané rozpočtovými opatreniami, či návrh a prejednanie záverečného účtu vrátane jeho vyjadrení o súhlase (Lorenc, 2013).

3.4 Daňové sústavy ČR a SR

Dane sú neúčelové, neekvivalentné, jednostranné zákonom určené platby bez nároku platiteľa na plnenie zo strany štátu, ich platenie je pravidelné podľa stanovených intervalov alebo vopred daných daňových skutočností (Jurčík, 2015). Podľa Boháča (2013) majú dane nasledujúce znaky: dajú sa vymedziť ako peňažité plnenie, keďže ich nie je možné hrať nepeňažnou formou, čo vyplýva aj z daňového poriadku, sú zákonné, ide ich ukladať iba na základe zákona, vyplýva to z Listiny základných práv a slobôd, nenávratné, štát nemá povinnosť v budúcnosti uhradenú daň subjektu vrátiť späť, nedobrovoľné, povinnosť je uložená právnym predpisom, neekvivalentné, protiplnenie zo strany verejnej moci neexistuje, môže však byť nepriame, nesankčné, spravované štátom alebo osobami vykonávajúcimi verejnú správu, dane sú väčšinou neúčelové, riadne, pravidelné a plánované.

V Českej republike podľa Jurčíka (2015) existuje niekoľko členení daní. Za najdôležitejšie pokladá delenie na priame a nepriame. Priama daň je zákonom určená povinná platba do štátneho rozpočtu, ktorá sa od nepriamej líši skutočnosťou možnej presnej definície subjektu, ktorý daň zaplatí. Výška dane býva stanovená z majetku či príjmu tohto subjektu. Nepriama daň je taká daň, ktorú odvádza iná osoba ako tá, ktorá jej je v skutočnosti podrobená a na ktorú účinky tejto dane dopadajú, poplatník teda nie je priamo platiteľ.

Priame dane tvoria:

- daň z príjmov (FO a PO),

- daň z nehnuteľných vecí,
- daň z nadobudnutia nehnuteľnosti,
- cestná daň.

Do konca roku 2013 sem patrila aj daň dedičská a darovacia, tie však od roku 2014 prešli pod dane z príjmov.

Nepriame dane tvoria:

- daň z pridanej hodnoty,
- spotrebné dane (z minerálnych olejov, z liehu, z piva, z vína, z tabakových výrobkov a tabaku),
- ekologické dane (z elektriny, zemného plynu a pevných palív).

Legislatívny rámec pre daňovú sústavu na Slovensku tak, ako ju s istými modifikáciami poznáme dnes, predstavoval zákon o sústave daní, na základe ktorého boli do daňovej praxe osobitnými daňovými zákonmi zavedené jednotlivé dane tvoriace daňovú sústavu SR. Zákon o sústave daní predstavoval niečo ako „daňovú ústavu“, ktorá poskytovala právne záruky, že okrem v zákone vymenovaných daní nebudú môcť byť na území SR ukladané a vyberané žiadne iné dane. Tento zákon už ale neplatí, a z toho dôvodu môžu byť na Slovensku ukladané a vyberané aj ďalšie dane.

Súčasnú daňovú sústavu SR tvoria takisto priame dane:

- daň z príjmov (FO a PO),
- daň z motorových vozidiel,
- miestne dane (Babčák, 2015).

a nepriame dane:

- daň z pridanej hodnoty,
- spotrebné dane (z minerálneho oleja, z alkoholických nápojov, z tabakových výrobkov, z elektriny, z uhlia a zo zemného plynu).

3.5 Daňové príjmy obcí

Tieto príjmy tvoria najvýznamnejšiu skupinu a majú rozhodujúci podiel v celkových príjmoch obecných rozpočtov, majú charakter bežných príjmov. Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovom určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), resp. zákon č. 564/2004 Z. z. rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy, vymedzuje rozpočtové pravidlá, tzv. rozpočtové určenie daní, teda určuje druhy daní, ktoré sú vyberané podľa celoštátnych platných daňových zákonov, ktorých výnos buď celý plynie do rozpočtov obcí (zverené dane) alebo stanovuje podiel na celoštátne vyberaných daniach, ktorý bude príjmom rozpočtu obce (zdieľané dane a podielová daň) (Peková, 2011).

3.5.1 Miestne dane

Podľa Lorenca (2013) existuje mnoho názorov, aj v odbornej literatúre, či je správne používať názov mieste poplatky alebo dane. Pre názov dane sa prikláňa pre ich definíciu, ktorá za daň považuje povinnú, zákonom vopred sadzbou stanovenú peňažitú čiastku, ktorou sa pravidelne odčerpáva na nenávratnom princípe časť nominálneho dôchodku ekonomického subjektu v prospech verejného peňažného fondu bez poskytnutia ekvivalentného protiplnenia. Táto neekvivalenť nie je absolútna, subjekt nemá síce možnosť získať uhradenú daň späť v prípade nespokojnosti so službami poskytovanými územným samosprávnym celkom, no prispieva k tvorbe materiálnemu základu pre poskytovanie verejných statkov. Definícia poplatku je takmer rovnaká, taktiež je to povinná, zákonom vopred sadzbou stanovená peňažitá čiastka, ktorá sa odčerpáva subjektu, no ide o nepravidelnú, náhodnú čiastku s prevažujúcou regulačnou funkciou. Z tohto podľa Radvana (2011) vyplýva, že by sa malo vo viacerých prípadoch jednať o miestne dane, napríklad poplatok za psa je pravidelný a žiadne protiplnenie za to poplatníkovi obec neposkytne. Legislatívne sa však v ČR používa pojem miestne poplatky.

Miestna daň je podľa neho zákonom stanovená dávka peňažného charakteru smerujúca do obecného rozpočtu, ktorú môže územno-samosprávny celok zaviesť alebo zrušiť a takisto akýmkoľvek spôsobom ovplyvniť ako do daňového základu, sadzby dane či niektorého z korekčných prvkov. Je pritom irelevantné, či poplatník od príjemcu inkasuje nejaké protiplnenie a či sa tu jedná o dávku jednorazovú alebo pravidelnú. Radvan zaraďuje medzi miestne dane miestne poplatky a daň z nehnuteľností.

3.5.2 Miestne poplatky v Českej republike

Platná právna úprava miestnych poplatkov pochádza z roku 1990 a je upravená Zákonom č. 565/1990 Sb., o miestných poplatkoch, a je to hmotnoprávny predpis zakladajúci právne vzťahy medzi obcou a poplatkovými subjektami (Pelc, 2013). Majú fakultatívny charakter, čo znamená, že obec, resp. jej zastupiteľstvo, môže rozhodnúť o tom, či bude na svojom území konkrétny poplatok vyberať, aké poplatky bude vyberať a môže určovať sadzbu. Obce teda majú obmedzenú daňovú právomoc. Tieto poplatky si obce spravujú a vyberajú sami, do ich rozpočtu teda ide celý výnos (Peková, 2011).

Poplatkové prvky

Poplatkové povinnosti a spôsoby ich plnenia sú stanovené zákonom o miestnych poplatkoch, ktorý definuje náležitosti poplatkového vzťahu – poplatkové prvky. Tie existujú vo forme obligatórnej a fakultatívnej (Pelc, 2013).

Subjekt poplatku

Poplatkovým subjektom sa rozumie všeobecne poplatník alebo platiteľ poplatku, môže to byť fyzická alebo právnická osoba, ktorej príjmy, majetok alebo úkony sú

poplatku podrobené. Niekedy však nemusí odvádzať tento poplatok priamo poplatník, ale iná osoba – platiteľ, ktorým sa rozumie osoba, na ktorú obec preniesla povinnosť výberu a vysporiadania poplatku. Za subjekt nemôže obec určiť nikoho iného ako osobu vymedzenú zákonom o miestnych poplatkoch.

Objekt poplatku

Objekt poplatku (predmet) je podľa Pelca vymedzený ako všeobecná hospodárska skutočnosť, ktorá je predmetom spoplatnenia či zdanenia a podľa predmetu je každý miestny poplatok aj pomenovaný. Vymedzenie poplatkového objektu je predpokladom pre stanovenie poplatkového základu, z ktorého sa poplatok vymeria. Tento objekt reprezentuje súhrn skutočností, na ktoré právny predpis viaže poplatkovú povinnosť.

Poplatkový základ

Je ním individuálna skutočnosť, podľa ktorej sa poplatok vymeriava, je určovaný konkrétnymi hospodárskymi skutočnosťami. Určuje sa podľa merateľnej, spočítateľnej jednotky, u niektorých poplatkov je valorický, vyjadrený v peňažných jednotkách, alebo špecifický, vyjadrený v jednotkách nepeňažných.

Sadzba poplatku

Patrí medzi poplatkovo-právne prvky, je merítkom, podľa ktorého sa poplatok stanoví z jeho základu. U miestnych poplatkov môže byť sadzba pevná, vyjadrená nominálnou čiastkou za poplatkovú jednotku alebo percentom z tejto jednotky.

Miestna príslušnosť k vymeraniu

Miestne príslušnou je vždy obec spĺňajúca zákonné parametre miestnej príslušnosti.

Poplatkové obdobie

Niektoré poplatky majú určenú dobu, za ktorú sa príslušný miestny poplatok platí, niektoré sú viazané na konkrétnu skutočnosť, ktorá je jednorazová.

Vyňatie z poplatkovej povinnosti

Má charakter predovšetkým personálneho vyňatia, kedy je poplatková povinnosť vyňatá zo zákona. Súdy toto vyňatie označujú aj ako negatívnu definíciu miestneho poplatku.

Oslobodenie z poplatkovej povinnosti

Ide o personálne oslobodenie zo zákona, ktoré musí všeobecne záväzná vyhláška obce akceptovať. Vyskytuje sa však iba u poplatku zo psov, v ostatných prípadoch sa používa výraz „nepodlieha“ poplatku, čo sa priraďuje k inštitútu vyňatia.

Splatnosť poplatku

Nie je vymedzená priamo v zákone o miestnych poplatkoch, ale obec ju stanovuje vo všeobecne záväzných vyhláškach v závislosti na poplatkovom období, nikdy však nesmie byť stanovená zálohovo.

Poplatkové sankcie

Zákon stanovuje sankciu za nesplnenie povinnosti peňažitej povahy, musí byť stanovená vo všeobecne záväznej vyhláške, iné sankcie uložiť obec nesmie.

Daňový režim miestnych poplatkov

Platieb miestnych poplatkov sa môže týkať daň z príjmov. Ak poplatník platí poplatok za objekt, ktorý nie je využívaný k získavaniu zdaniteľných príjmov poplatníka, nemôže byť tento výdavok daňový, ak ale bezprostredne súvisí so získaním zdaniteľných príjmov, môže byť daňovo účinný a znižuje základ dane z príjmov (Pelc, 2013).

Správa miestnych poplatkov

Správa miestnych poplatkov je vykonávaná v prenesenej pôsobnosti, vykonávajú ju obecné úrady. Tie postupujú pri správe primárne podľa procesných ustanovení upravených zákonom o miestnych poplatkoch a sekundárne podľa daňového poriadku (Radvan, 2012).

Poplatok zo psov

Jedným z najtradičnejších a hlavne v mestách najrozšírenejším z miestnych poplatkov je podľa Radvana (2012) poplatok zo psov. Tento poplatok je využívaný vo viacerých krajinách v Európe a aj vzhľadom na jeho rozšírenosť je paradoxné, že jeho výnos je relatívne nízky, mierne klesajúci každým rokom. Jeho význam je nie len fiškálny, rozpočtový, ale aj regulačný. Rozpočtový význam súvisí s nákladmi obce na udržiavanie čistoty, nie je však primárny. Regulačná funkcia má súvis so snahou limitovať počet psov chovaných v niektorých jej častiach, poplatok totiž môže byť stanovený rozdielne pre rôzne lokality, podľa charakteru, hustoty zástavby, či typu (Pelc, 2013).

Subjektom poplatku, teda poplatníkom, je podľa zákona jeho držiteľ, nie vlastník, ako to bolo podľa starej právnej úpravy, pretože v prípade posudzovania podľa vlastníctva, aj keď bol pes reálne chovaný v obci s vysokým poplatkom, evidovaný bol u vlastníka v malej obci s nižšou sadzbou, kde rodina, ktorej patrilo, vlastnila chalupu. Poplatníkom je fyzická alebo právnická osoba s trvalým pobytom, resp. sídlom v ČR.

Objekt poplatku zo psov je pes starší ako 3 mesiace. Táto doba sa počíta od začiatku kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom pes tento vek dovŕšil. Jeho vek je jediným kritériom pre určenie predmetu spoplatnenia, hranica bola podľa starej úpravy šesť mesiacov, no na tri mesiace sa pristúpilo

najmä z dôvodu, že v tomto veku šteňa putuje k novému majiteľovi. Na povinnosť platiť poplatok nemá vplyv splnenie či nesplnenie ohlasovacej povinnosti.

Základom poplatku zo psov je počet psov v držaní poplatníka. Všetky osoby v domácnosti sú spoludržiteľia psa, čo znamená, že každý ďalší pes v domácnosti by mal podliehať zvýšenej sadzbe poplatku. V praxi však ako držiteľ figuruje u každého psa iná osoba v domácnosti, čo nie je správny postup.

Základná sadzba je stanovená na maximálnu čiastku 1 500 Kč za kalendárny rok na jedného (prvého) psa, u druhého a ďalšieho psa môže byť sadzba zvýšená až o 50%, tj. na 2 250 Kč.

Poplatok platí držiteľ obci príslušnej podľa miesta trvalého pobytu alebo sídla. Pri zmene miesta pobytu alebo sídla platí poplatok novej obci od začiatku kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom nastala zmena. Poplatkovým obdobím je kalendárny rok, aj keď má držiteľ psa kratší čas, v tomto prípade sa poplatok vypočíta ako príslušná časť kalendárneho roku. Od poplatku zo psov sú zo zákona oslobodené osoby nevidomé, bezmocné, držiteľia preukazu ZTP/P, vykonávajúce výcvik psov určených k sprievodu týchto osôb, prevádzkujúce útulky, či povinné držať psa podľa zákona „o myslivosti“ (Radvan, 2012). Pre poplatníkov, ktorí poberajú invalidný, starobný, vdovský alebo sirotský dôchodok, ktorý je ich jediným príjmom, zákon vymedzuje úľavu od poplatku stanovením maximálnej výšky sadzby na 200 Kč. Obce spravidla určujú splatnosť poplatku v prvých mesiacoch kalendárneho roku nasledujúceho po poplatkovom období (Místní poplatek ze psů, 2013).

Poplatok za kúpeľný alebo rekreačný pobyt

Tento poplatok je označovaný viacerými názvami, ako turistická daň, turistický poplatok, turistická taxa, turistická dávka a pod. Patrí medzi najtradičnejšie miestne dane na celom svete. V ČR má svoj pôvod už od roku 1964, v tom období mal striktné fiškálny význam a bol vyberaný iba v období od 1. 5. do 30. 9. Zákon o miestnych poplatkoch ale rovnako zaviedol k poplatku za kúpeľný a rekreačný pobyt aj poplatok z ubytovacej kapacity, čo v iných európskych krajinách nie je bežné, niekde dokonca obce vyberajú turistické poplatky aj bez stanovenia zákonom, na základe vlastných predpisov. Turistické poplatky plnia najmä fiškálnu funkciu, regulačná je podľa Radvana potláčaná.

Subjekt poplatku, teda poplatník, je fyzická osoba, ktorá prechodne a za úplatu pobýva v kúpeľných miestach a v miestach sústredeného turistického ruchu za účelom liečenia alebo rekreácie, ak nemá iný dôvod k pobytu. Poplatníkom tohto poplatku je síce ubytovateľ, teda osoba, ktorá ubytovanie poskytla, v konečnom dôsledku však poplatkové bremeno nesie iba ubytovaný a ubytovateľ poplatok od neho iba vyberá a odvedie obci.

Objektom, teda predmetom poplatku je prechodný a úplatný pobyt fyzickej osoby v kúpeľných miestach a miestach sústredeného turistického ruchu za účelom liečenia alebo rekreácie.

Základom poplatku je počet nocí strávených v ubytovacom zariadení, aj keď v zákone sa to výslovne neuvádza, vyplýva to však z odseku, kde je stanovená

sadzba. Sadzba poplatku za kúpeľný alebo rekreačný pobyt môže byť až 15 Kč za každý i začatý deň pobytu, pokiaľ tento deň nie je dňom príchodu.

K vymeraniu poplatku je miestne príslušná obec, na ktorej území je toto ubytovanie poskytované. Poplatkovým obdobím je trvanie poplatkovo-právnej skutočnosti, ktorou je prechodný úplatný pobyt, okrem dňa príchodu. Poplatok je splatný podľa rozhodnutia obce vo všeobecne záväznej vyhláske, môže byť splatný v priebehu kalendárneho roku alebo po jeho skončení. Platiteľovi zákon termín výberu poplatku od poplatníka neurčuje, môže ho vybrať zálohovo na začiatku pobytu alebo pri jeho skončení (Místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, 2013).

Poplatku nepodliehajú osoby nevidomé a bezmocné, osoby s preukazom ZTP/P a ich sprievodca, osoby mladšie ako 18 rokov a staršie ako 70 rokov, osoby, na ktoré prináležia prídavky na deti, vojaci v základnej službe a osoby vykonávajúce civilnú službu (Radvan, 2012).

Miestny poplatok za užívanie verejného priestranstva

Predmet tohto poplatku je podľa Radvana (2012) vymedzený veľmi široko a zahŕňa celú škálu spoplatnených činností. Spoplatnenie má vždy regulačný význam, využívanie verejného priestranstva je obmedzené určitou formou užívania. Aby nedochádzalo k nadužívaniu týmito formami, obce využívajú možnosť toto zvláštne užívanie verejného priestranstva spoplatniť. Taktiež má aj funkciu stimulačnú, keď obec poskytuje osobe vykonávajúcej túto činnosť časovo obmedzené oslobodenie nutné k vykonaniu opráv, a ak práca nebude včas dokončená, pristúpi obec k spoplatneniu. V ČR siaha tento poplatok do roku 1966, kedy bol zaradený do katalógu miestnych poplatkov a súčasná právna úprava naň nadväzuje. Tento poplatok je platbou odvedenou obci za účelom zabezpečenia záujmu obce a jej občanov, ktorí majú prospech zo zabezpečovania tohto záujmu.

Poplatníkom poplatku za užívanie verejného priestranstva sú fyzické a právnické osoby, ktoré vyžívajú verejné priestranstvo zvláštnym spôsobom, spôsobom obmedzujúcim ostatných užívateľov vo všeobecnom využívaní tohto verejného priestranstva. Zvláštne spôsoby sú v zákone o miestnych poplatkoch vymedzené a obec ich nemôže rozširovať. Poplatok nie je viazaný iba na podnikateľskú činnosť, môže mať súvis aj s nepodnikateľskou činnosťou, ako sú opravy, či úpravy bytov alebo domov.

Predmetom poplatku sú zvláštne spôsoby užívania verejného priestranstva, ktoré sú zákonom stanovené taxatívnym zoznamom. Iné spôsoby zvláštneho užívania teda nemôžu byť zákonom o miestnych poplatkoch spoplatnené. Tieto spôsoby môžu byť napríklad vykonávanie výkopových prác, umiestnenie dočasných stavieb a zariadení pre poskytovanie predaja a služieb, umiestnenie stavebných alebo reklamných zariadení, umiestnenie cirkusov, lunaparkov, iných atrakcií, skládok, vyhradenie trvalého parkovacieho miesta, využívanie verejného priestranstva pre kultúrne, športové, reklamné akcie alebo pre potreby tvorby filmových či televíznych diel (Pelc, 2013).

Základom poplatku je podľa Radvana (2012) výmera verejného priestranstva vyžívaného zákonom stanoveným zvláštnym spôsobom v m², a to za každý začatý m². Sadzba poplatku je maximálne 10 Kč za každý i začatý m² užívaného verejného priestranstva, a to za každý začatý deň.

Miestne príslušná je obec, na ktorej sa toto verejné priestranstvo nachádza. Poplatok je viazaný na konkrétnu poplatkovo-právnu skutočnosť, na jej uskutočnenie. Jej časový rozvrh je individuálny, keďže je relatívne jednorazová. Splatnosť tohto poplatku obec určuje vo všeobecne záväznej vyhláske a nedá sa zaplatiť vopred, kým poplatkovo-právna skutočnosť nenastane.

Negatívne vymedzenie predmetu spoplatnenia, teda vyňatie, sa týka akcií, ktorých výťažok putuje na charitatívne a verejne prospešné účely a potom osôb, zdravotne postihnutých, ktoré majú vyhradené trvalé parkovacie miesto. Pri charitatívnych a verejne prospešných akciách musí celý výťažok putovať na tieto účely.

Poplatok zo vstupného

Podľa Radvana (2012) ide o klasický miestny poplatok, ktorý má svoj pôvod už v období prvej Československej republiky, kde bola vyberaná obecná dávka zo zábav, ktorá ešte stále v rôznych podobách existuje v niektorých iných krajinách v Európe. Tento poplatok má podľa Radvana predovšetkým regulačnú funkciu, aby mohlo byť organizovanie kultúrnych, športových, predajných či reklamných akcií kontrolované obcou, podľa Pelca (2013) je zas významnejšia jeho rozpočtová funkcia.

Subjektom poplatku zo vstupného sú usporiadatelia týchto akcií, či už sú to fyzické alebo právnické osoby. Usporiadateľ je osoba, ktorá zaisťuje organizačne priebeh akcie a s tým spojené náklady. Výška tohto poplatku sa prejavuje v cene vstupného a teda bremeno poplatku je reálne na osobe, ktorá si vstupenku na akciu kúpi.

Predmetom poplatku je vstupné zo zákona taxatívne vymedzených, vyššie spomenutých, akcií, ktorý si obec nemôže nijak rozšíriť, ale zúžiť samozrejme áno, pretože obec danému subjektu poplatok stanoviť nemusí. Radvan ďalej rozoberá, čo je definované ako kultúrna akcia. Podľa nálezu Ústavného súdu takouto akciou nie je návšteva hradu, zámku, či inej kultúrnej pamiatky a vstupné z týchto prehliadok nemôže byť spoplatnené podľa zákona o miestnych poplatkoch. Naopak, vyberané vstupné je predmetom poplatku v prípade, že sa jedná o jednorazovú kultúrnu akciu, kam môžeme zaradiť napríklad výstavu, divadelné predstavenie, tanečnú zábavu a pod. Na hrade sa nejedná o jednorazovú akciu, ale väčšinou o trvalú expozíciu, avšak, v prípade, že na hradnom nádvorí sa koná napríklad šermiarsky súboj, je tento predmetom poplatku, nie však samotné vstupné na hrad (Radvan, 2012).

Základom tohto poplatku je vstupné bez ohľadu na to, z akých zložiek sa jeho cena skladá. Ak je jeho súčasťou ďalšia služba, usporiadateľ musí vyčíslieť čiastku za túto službu, v opačnom prípade je vstupným a teda poplatkovým základom celá táto čiastka. Poplatok sa vyberá zo vstupného, nie z príjmov zo vstupného

znižených o výdavky, základ však môže byť znížený o daň z pridanej hodnoty, ak je zahrnutá v cene. Maximálna čiastka, ktorú si môže obec stanoviť na jednotlivú akciu, je 20 % z úhrnnej čiastky vybraného vstupného. Obec môže takisto stanoviť poplatok paušálnou čiastkou za príslušnú akciu, ale len po dohode s usporiadateľom, väčšinou sa tak deje pri opakovaných akciách (Pelc, 2013).

Miestne príslušná je obec na ktorej území sa akcia koná. Poplatkové obdobie tu žiadne nie je, poplatok je viazaný na uskutočnenie spoplatnenej akcie. Splatnosť poplatku si obec stanoví sama všeobecne záväznou vyhláškou. Spoplatneniu poplatku nepodliehajú akcie, ktorých výťažok je celý určený na charitatívny alebo verejne prospešný účel (Radvan, 2012).

Poplatok z ubytovacej kapacity

Je to obdobný poplatok, ako poplatok za kúpeľný alebo rekreačný pobyt, má prevažne rozpočtový význam.

Rozdiel je v subjekte poplatku, ktorým je v tomto prípade ubytovateľ, teda poskytovateľ ubytovacej služby. Predmetom poplatku z ubytovacej kapacity je naopak ubytovacia kapacita, teda jednotlivé lôžka využité v zariadeniach určených k prechodnému ubytovaniu za úplatu, nesmie sa jednať o ubytovanie v mieste trvalého bydliska ubytovaného, resp. dočasné ubytovanie osoby bez trvalého pobytu v ČR, a to za úplatu.

Základ poplatku je rovnaký, ale sadzba poplatku z ubytovacej kapacity je maximálne 6 Kč za každé využité lôžko a deň. Miestna príslušnosť a korekčné prvky sú tu tiež obdobné. Poplatkové obdobie však nie je stanovené, alebo môže byť paušálne, po dohode s poplatníkom je to 1 rok, splatnosť môže byť po jeho uplynutí (Místní poplatek z ubytovací kapacity, 2014).

Poplatok za povolenie k vjazdu s motorovým vozidlom do vybraných miest a častí miest

Tento poplatok je niekedy označovaný aj ako „miestne mýtno“. Jeho funkcia je primárne regulačná, keď môže obec chrániť životné prostredie pred emisiami, zaisťovať voľný pohyb osôb v centre mesta či zachovať historický ráz mesta. Podľa neho má však tento poplatok skôr fiškálny význam, pretože sa spoplatňuje povolenie na vjazd do lokality, do ktorej je inak dopravnou značkou zakázaný, a je teda platený za porušenie zákazu, čím získava aj charakter správneho poplatku.

Poplatníci poplatku sú fyzické alebo právnické osoby, ktorým bolo povolenie k vjazdu motorovým vozidlom vydané, toto povolenie môže byť jednorazové, platné na dobu určitú alebo trvalé.

Predmetom spoplatnenia je vydanie povolenia na vjazd s motorovým vozidlom do vybraných miest a častí miest, do ktorých je inak zakázaný príslušnou dopravnou značkou. Spoplatnené je teda už vydanie povolenia, nie samotný vjazd. Zákon nedefinuje toto vybrané miesto, určiť si ho v záväznej vyhláške môže obec, týmto spoplatnením však nesmie dôjsť k narušeniu prejazdnosti pozemnej komunikácie (Radvan, 2012). Podľa Pelca (2013) miestny poplatok nie je nástrojom, ktorým by mohla byť spoplatnená akákoľvek komunikácia, skôr má regulovať

premávku vozidiel v historických centrách alebo urbanisticky významných častiach, nie tam, kde chýba osídlenie. Preto tam, kde historické centrum alebo osídlenie chýba, je poplatok v rozpore so zákonom o pozemných komunikáciách, podľa ktorého smie komunikáciu (s výnimkou diaľnic a rýchlostných komunikácií) každý využívať bezplatne.

Základ poplatku je počet vydaných povolení k vjazdu s motorovým vozidlom do vybraných miest a častí miest. Jeden poplatník ich môže dostať viac pre niekoľko motorových vozidiel a za každé z nich musí zaplatiť. Maximálna sadzba môže byť 20 Kč za deň, takže vyberanie poplatku niekoľkokrát denne, po každom vjazde na vybrané miesto, je v rozpore so zákonom. Poplatok môže byť stanovený aj paušálnou čiastkou, po dohode s poplatníkom, väčšinou ide o mesačný alebo ročný poplatok.

Miestne príslušná je obec, na ktorej území sa vybrané miesto nachádza. Poplatkové obdobie je stanovené iba v prípade paušálneho poplatku, inak sa nedá vyjadriť a podstatné je trvanie poplatkovo-právnej skutočnosti, ktorým je každý deň trvania povolenia. Poplatok neplatia fyzické osoby, ktoré majú vo vybranom mieste trvalý pobyt, osoby im blízke, manželia a deti, osoby užívajúce tu nehnuteľnosť alebo držiteľia preukazu ZTP a ich sprievodcovia.

Poplatky za komunálny odpad

V Českej republike majú podľa Radvana (2012) obce tri možnosti, ako spoplatniť komunálny odpad. Sú nimi miestny poplatok za prevádzku systému zhromažďovania, zberu, prepravy triedenia, využívania a odstraňovania komunálnych odpadov, ktorý je najrozšírenejší, ďalej poplatok za komunálny odpad podľa zákona o odpadoch a zmluvná úhrada za komunálny odpad, resp. poplatok v obci ani neexistuje. Tento poplatok je výlučne rozpočtový, získané prostriedky idú na časť nákladov na prevádzku tohto systému.

Poplatkovú povinnosť má fyzická osoba, ktorá má trvalý pobyt v obci, čo môže byť pre poplatníka nevýhoda, ak v obci skutočne nežije a odpad produkuje (žije) v obci, kde je systém poplatku za komunálny odpad zavedený podľa zákona o odpadoch, kde platí poplatok vlastník nehnuteľnosti, takto ho platí dvakrát, ale aj výhoda, ak je jeho situácia opačná. Táto povinnosť sa týka aj cudzincov s dlhodobým povolením na pobyt a prechodným pobytom v ČR, ak tu žijú dlhšie ako tri mesiace a vlastníkov stavieb k individuálnej rekreácii. Za všetkých členov domácnosti môže poplatok odvádzať jeden zástupca (Pelc, 2013).

Predmetom spoplatnenia je, ako píše Radvan (2012), komunálny odpad, stanoví základ tohto poplatku je prakticky nemožné a aj bezdôvodné, keďže sadzba je v ročnej výške a na osobu. Sadzba dane je delená na dve časti, prvá je fixná časť vo výške až 250 Kč za rok, druhá je variabilná, maximálne do výšky 750 Kč ročne za osobu, určená na základe skutočných nákladov. Miestna príslušnosť je daná buď trvalým pobytom poplatníka alebo umiestnením stavby slúžiacej k rekreácii. Poplatkovým obdobím je kalendárny rok, jeho splatnosť si obec určuje vo vyhláske (Pelc, 2013).

Poplatok za zhodnotenie stavebného pozemku

Ide o najmladší z poplatkov, ktorý sa v iných krajinách vyskytuje len zriedkavo, jeho účelom je získanie časti nákladov, ktoré obci vznikli v súvislosti s budovaním infraštruktúry.

Poplatníkom je vlastník (zapísaný v katastri nehnuteľností) zhodnoteného stavebného pozemku, ktorý má možnosť pripojenia na obecný vodovod alebo kanalizáciu. Tomuto poplatku sa nemôže vyhnúť, ani keď záujem o pripojenie nemá. Predmetom spoplatnenia je zhodnotenie stavebného pozemku možnosťou jeho pripojenia na obcou vybudovaný vodovod alebo kanalizáciu.

Základ poplatku je výmera tohto pozemku v m², sadzba má stanovenú hornú hranicu, nesmie presiahnuť rozdiel ceny stavebného pozemku bez možnosti pripojenia a s možnosťou pripojenia. Poplatok sa platí obci, na ktorej území sa tento pozemok nachádza (Pelc, 2013).

3.5.3 Miestne dane na Slovensku

V slovenskej daňovej sústave sú mieste dane upravené zákonom č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, tento zákon nahradil a zrušil zákon o miestnych poplatkoch, na Slovensku tak boli miestne poplatky transformované na dane, okrem poplatku za komunálne a drobné stavebné odpady, ktoré sú ale súčasťou sústavy miestnych daní. Podstatná zmena štruktúry miestnych daní po roku 2004 vychádza z fiškálnej decentralizácie založenej na posilnení finančnej nezávislosti a zodpovednosti obcí prostredníctvom týchto daní. Miestne dane sú podľa Sidaka (2014) priamymi, majetkovými daňami a svojou podstatou patria do kategórie reálnych daní, keďže povinnosť ich úhrady sa zakladá na vlastníckom či nájomnom vzťahu k predmetu dane bez ohľadu na daňovníkov príjem. Podľa Bojňanského (2013) majú, okrem miestneho poplatku za odpady, tak ako v ČR, fakultatívny charakter, pretože povinnými sa stávajú až po zavedení vo všeobecne záväznom nariadení obce a obce samotné aj vykonávajú správu týchto daní a miestneho poplatku, v Bratislave a Košiciach ich správu vykonávajú jednotlivé mestské časti. Výnos z týchto daní vrátane výnosov z pokút a sankčných úrokov tiež plynie celý do rozpočtu obce (resp. mestskej časti).

Sústavu miestnych daní na Slovensku tvorí 8 daní a miestne poplatky za odpady.

Daň z nehnuteľností

Daň z nehnuteľností je na Slovensku zaradená do sústavy miestnych daní, upravuje ju zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Skladá z 3 samostatných častí: daň z pozemkov, zo daň zo stavieb a daň z bytov a z nebytových priestorov v bytovom dome, po praktickej stránke je ale inak táto daň svojím obsahom podobná českej.

Predmetom **dane z pozemkov** sú pozemky na území Slovenskej republiky, a to orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady, trvalé trávnaté porasty, záhrady,

zastavané plochy a nádvoría, ostatné plochy, lesné pozemky, na ktorých sú hospodárske lesy, rybníky s chovom rýb a ostatné hospodársky využívané vodné plochy a stavebné pozemky. Naopak, pozemky, ktoré sú zastavané stavbami a ktoré sú predmetom dane zo stavieb alebo dane z bytov, nie sú predmetom dane, tak ako pozemky, na ktorých sú postavené pozemné komunikácie s výnimkou verejných účelových komunikácií, a celoštátne železničné dráhy a regionálne železničné dráhy.

Predmetom **dane zo stavieb** sú stavby na území Slovenskej republiky, a to stavby na bývanie a drobné stavby, ktoré majú doplnkovú funkciu pre hlavnú stavbu, stavby na pôdohospodársku produkciu, skleníky, stavby pre vodné hospodárstvo, stavby využívané na skladovanie vlastnej pôdohospodárskej produkcie vrátane stavieb na vlastnú administratívu, chaty a stavby na individuálnu rekreáciu, samostatne stojace garáže, stavby hromadných garáží, stavby hromadných garáží umiestnené pod zemou, priemyselné stavby, stavby slúžiace energetike, stavby slúžiace stavebníctvu, stavby využívané na skladovanie vlastnej produkcie vrátane stavieb na vlastnú administratívu, stavby na ostatné podnikanie a na zárobkovú činnosť, skladovanie a administratívu súvisiacu s ostatným podnikaním a so zárobkovou činnosťou a ostatné stavby neuvedené v predchádzajúcich. Predmetom dane ale nie sú stavby s bytmi alebo nebytovými priestormi, ktoré sú predmetom dane z bytov a ďalej priehrady, vodovody, hrádze, rozvody tepelnej energie a kanalizácie.

Predmetom **dane z bytov** v bytovom dome, v ktorom je aspoň jeden byt alebo nebytový priestor nadobudli do vlastníctva fyzické osoby alebo právnické osoby, sú byty a nebytové priestory. Byt alebo časť bytu v bytovom dome, ktorý sa k 1. 1. zdaňovacieho obdobia využíva na iný účel ako na bývanie, sa pre účely určenia dane z nehnuteľností považuje za nebytový priestor (Daň z nehnuteľností na rok 2015, 2015).

Predmetom **dane z pozemkov** je vlastník zapísaný v katastri nehnuteľností, ale môže ním byť aj správca pozemku, nájomca pozemku alebo skutočný užívateľ pozemku, základom dane je výmera pozemku v m² vynásobená hodnotou pôdy za 1 m², sadzba dane je 0,25 % zo základu. U **daní zo stavieb** a **z bytov** je subjektom dane tiež vlastník, prípadne správca, nájomca alebo užívateľ stavby a základom dane je výmera zastavanej, resp. podlahovej plochy v m², a sadzba dane 0,033 eura za každý aj začatý m², túto sadzbu môže jej správca zvýšiť alebo znížiť vo všeobecne záväznom nariadení podľa miestnych podmienok (Sidak, 2014).

Tab. 1 Hodnota pozemkov v €/m²

Obec	Hodnota pozemkov v €/m ²	
	stavebný pozemok	záhrada, zastavaná plocha a nádvorie, ostatné pozemky
do 1 000 ob.	13,27	1,32
1 0001 – 6 000 ob.	18,58	1,85
6 001 – 10 000 ob.	21,24	2,12
10 001 – 25 000 ob.	26,55	2,65
nad 25 000 ob.	33,19	3,31
okresné, kúpeľné mestá	46,47	4,64
krajské mestá	53,11	5,31
Bratislava	59,74	5,97

Zdroj: vlastné spracovanie (Bieliková, 2010)

Zdaňovacím obdobím dane z nehnuteľností je kalendárny rok. Špecifikom dane z nehnuteľností je to, že sa platí na zdaňovacie obdobie, dopredu a daňové priznanie sa podáva do 31. 1. zdaňovacieho obdobia.

Správu dane z nehnuteľností vykonáva obec, v ktorej katastrálnom území sa nehnuteľnosť nachádza. Pokiaľ ide o mesto Bratislava a mesto Košice, správu dane vykonávajú tieto mestá (nie mestské časti). Priznanie (prípadne čiastkové priznanie) k dani z nehnuteľností sa podáva a daň z nehnuteľností sa platí správcovi dane (Daň z nehnuteľností na rok 2016, 2015).

Daň za predajné automaty

V sústave slovenských miestnych daní sú zakomponované ešte tri dane, ktoré sa nevyskytujú v českej legislatíve. Prvou z nich je daň za predajné automaty, ktoré Bieliková (2010) definuje ako prístroje či automaty, ktoré vydávajú tovar za odplatu. Subjektom, teda daňovníkom, je fyzická alebo právnická osoba, ktorá tento automat prevádzkuje. Daň sa platí na základe počtu takýchto predajných automatov obcí, na ktorej území sú umiestnené a jej sadzbu si určuje obec za jeden predajný automat na kalendárny rok. Daňová povinnosť subjektu vzniká prvým dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom sa začal automat prevádzkovať a zaniká dňom posledným v mesiaci, keď sa jeho prevádzka skončila.

Daň za nevýherné hracie prístroje

Táto daň je v podstate takmer ekvivalentná s predchádzajúcou, jediný rozdiel je v predmete dane, ktorým sú nevýherné hracie prístroje, ako napríklad elektronické prístroje na počítačové hry, mechanické prístroje a zariadenia na zábavné hry (Bieliková, 2010).

Daň za jadrové zariadenie

Daň, ktorej predmetom je jadrové zariadenie, v ktorom prebieha štiepna reakcia v jadrovom reaktore a vyrába sa elektrická energia. Jej platiteľom je držiteľ povolenia na uvádzanie jadrového zariadenia do prevádzky a na prevádzku jadrového zariadenia na výrobu elektrickej energie. Základom tejto dane je výmera katastrálneho územia obce v m², ktoré sa nachádza v oblasti ohrozenia jadrovým zariadením, sadzba dane je diferencovaná v závislosti od vzdialenosti zastavaného územia obce alebo jeho časti od oblasti ohrozenia jadrovým zariadením v Jaslovských Bohuniciach a Mochovciach. Daňová povinnosť vzniká už dňom začatia skúšobnej prevádzky a končí sa dňom trvalého ukončenia výroby elektrickej energie (Babčák, 2015).

Tab. 2 Sadzba dane podľa vzdialenosti od zdroja

Mochovce		Jaslovské Bohunice	
do 5 km	0,0039 €/m ²	do 5 km	0,0039 €/m ²
5 – 10 km	0,0013 €/m ²	5 – 10 km	0,0013 €/m ²
10 – 20 km	0,0060 €/m ²	10 – 20 km	0,0060 €/m ²

Zdroj: vlastné spracovanie (Bieliková, 2010)

Daň za psa

Ostatné štyri dane už nájdeme aj v sústave českých miestnych poplatkov, prvá z nich je daň za psa, kde poplatníkom je vlastník, resp. držiteľ psa staršieho ako 6 mesiacov, bez ohľadu na to, či je to fyzická alebo právnická osoba, pes však nesmie byť umiestnený napr. v útulku zvierat, v tom prípade nie je predmetom dane. Sadzbu tejto dane za kalendárny rok si určujú obce samostatne všeobecne záväzným nariadením (Králik, 2005).

Daň za užívanie verejného priestranstva

Predmetom tejto dane je podobne ako v Českej republike osobitné užívanie verejného priestranstva, napríklad umiestnenie zariadenia slúžiaceho na poskytovanie služieb, stavebného zariadenia, cirkusu a pod. Za verejné priestranstvo sa ale nepovažujú pozemky, ktoré obec prenajala. Základom dane je výmera užívaného priestranstva v m² a sadzbu si opäť stanovuje obec samostatne (Babčák, 2015).

Daň za ubytovanie

Daňovníkom je fyzická osoba, ktorá sa prechodne ubytuje v ubytovacom zariadení. Od tejto osoby je treba odlíšiť osobu platiteľa dane, ktorým je prevádzkovateľ ubytovacieho zariadenia. Základom dane je počet prenocovaní a sadzbu si určuje obec na osobu a prenocovanie, pričom môže zvoliť rôzne sadzby pre iné časti obce alebo katastrálne územia (Babčák, 2015).

Daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta

Za subjekt sa považuje fyzická alebo právnická osoba, ktorá je držiteľom motorového vozidla a daň platí za skutočnosť, ktorou je vjazd alebo zotrvanie v historickej časti mesta, okrem prípadov spojených s ochranou zdravia, majetku a verejného poriadku. Jej základom je počet dní a sadzbu za motorové vozidlo za každý, aj začatý deň vjazdu a zotrvania určuje obec, pričom môže byť stanovená aj paušálne bez ohľadu na počet dní (Babčák, 2015).

Miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady

Ide o jediný miestny poplatok na Slovensku, je však súčasťou miestnych daní, a zákonom o nich je aj upravený. Je konštruovaný ako obligatórny, vyberá sa za odpady vzniknuté na území obce. Jeho predmetom nie sú elektro-odpady, použité batérie a akumulátory a biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad, no od 1. 7. 2016 nadobudne účinnosť zákonné vymedzenie predmetu poplatku a ten sa bude platiť za činnosti nakladania so zmesovým komunálnym odpadom, s biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom, triedený zber zložiek komunálneho odpadu bez rozšírenej zodpovednosti výrobcov a za náklady spôsobené nedôsledným triedením. Takisto bude môcť obec od 1. 7. 2016 zahrnúť do poplatku aj náklady na zbernú nádobu na zmesový komunálny odpad a na zabezpečenie zberných nádob na triedený zber.

Poplatníkom tohto poplatku je fyzická osoba s trvalým alebo prechodným pobytom v obci, resp. osoba, ktorá je na území obce oprávnená užívať byt, nebytové priestory, pozemnú stavbu, záhradu a pod., na iné účely ako podnikanie, ďalej právnická osoba, ktorá používa nehnuteľnosť na iný účel ako podnikanie a podnikateľ, ktorý užíva nehnuteľnosť na podnikanie. Ak má poplatník v obci aj trvalý pobyt a v mieste tohto pobytu aj podniká, poplatok platí iba jedenkrát. Sadzby poplatkov sú nasledovné:

- 0,0033 – 0,0531 eura za 1 l alebo 0,0066 – 0,1659 eura za 1 kg odpadov pri množstevnom zbere,
- ak nie je v obci zavedený množstevný zber, tak 0,0066 – 0,1095 eura za osobu a deň,
- 0,015 – 0,078 eura za 1 kg drobných stavebných odpadov bez obsahu škodlivín.

Ak obec nestanoví sadzbu nariadením, platí vždy najnižšia sadzba (Babčák, 2015).

3.5.4 Zdieľané dane v Českej republike

Zdieľané dane sú charakterizované ako podiel na štátnych daniach, ich výnos sa rozdeľuje vopred stanoveným spôsobom medzi rozpočty na jednotlivých štátnych úrovniach. Medzi tieto dane patria DPH, daň z príjmov fyzických osôb a daň z príjmov právnických osôb (Žehrová, 2010).

Pre rozdelenie daňového výnosu zdieľaných daní medzi obce sa používajú nasledovné kritéria:

- súčet pomeru celkovej výmery katastrálnych území všetkých obcí v % a násobený koeficientom 0,03,
- súčet pomeru počtu obyvateľov k počtu obyvateľov všetkých obcí v % a násobený koeficientom 0,1,
- pomer počtu detí a žiakov navštevujúcich školu zriadenú obcou k počtu týchto detí a žiakov za všetky obce, vyjadreného v % a násobeného koeficientom 0,07,
- pomer násobku postupných prechodov vypočítaného pre obec pomocou koeficientov postupných prechodov k súčtu násobkov pomerných prechodov za ostatné obce vyjadreného v % a násobeného koeficientom 0,8 a ďalej násobeného celkovým %, ktorým sa obce podieľajú na hrubom výnose dane (Rozpočtové určenie daní obcí od roku 2013, 2012).

Tab. 3 Koeficienty postupných prechodov a násobky postupných prechodov od roku 2013

Počet obyvateľov v obci	Koeficient postupných prechodov	Násobok postupných prechodov
0 - 50	1,0000	1,000 x počet obyvateľov obce
51 – 2 000	1,0700	50 + 1,0700 x počet obyvateľov z počtu obyvateľov obce presahujúci 50
2 001 – 30 000	1,1523	2 136,5 + 1,1523 x počet obyvateľov z počtu obyvateľov obce presahujúci 2 000
30 001 a viac	1,3663	34 400,9 + 1,3663 x počet obyvateľov z počtu obyvateľov obce presahujúci 30 000

Zdroj: vlastné spracovanie (Peková, 2011)

Odlišná úprava pre rozdelenie výnosu zo zdieľaných daní je zvolená pre najväčšie mestá Praha, Plzeň, Brno a Ostrava. Pre tieto mestá neplatí štvrtý bod z vyššie uvedených, ale miesto toho majú svoje vlastné koeficienty, ktoré sú následne násobené koeficientom 0,8.

Tab. 4 Podiely počtu 4 najväčších miest od roku 2013

	Prepočítací koeficient
Hlavné mesto Praha	4,061
Plzeň	2,2961
Ostrava	2,2961
Brno	2,2961
Ostatné obce	1,000

Zdroj: vlastné spracovanie (Peková, 2011)

DPH

Pre roky 2013-2016 je podiel obcí na celkovom výnose dane z pridanej hodnoty vo výške 20,83 % podľa prepočítaného počtu obyvateľov. Od roku 2017 je plánovaný podiel 21,40 % (Rozpočtové určenie daní obcí od roku 2013, 2012).

Daň z príjmov právnických osôb

Od roku 2001 je daň z príjmov typická zdieľaná daň, okrem čiastky dane z príjmov právnických osôb zaplatenou obcami. Obce sa na výnose z tejto dane podieľajú čiastkou vo výške 23,58 % podľa prepočítaného počtu obyvateľov, takisto to ostane aj v ďalšom období (Rozpočtové určenie daní obcí od roku 2013, 2012).

Daň z príjmov fyzických osôb

Daň z príjmov fyzických osôb je delená na štyri časti, daň môže byť vyberaná zrážkou, z tohto typu dane plynie do rozpočtov obcí 23,58 % celoštátneho výnosu podľa prepočítaného počtu obyvateľov, a nemení sa ani pre ďalšie obdobie, z dane zo závislej činnosti (zo zamestnania) je to v roku 2015 22,87 % podľa prepočítaného počtu obyvateľov, pričom od roku 2016 to je rovnaká hodnota ako predchádzajúca zložka tejto dane, teda 23,58 %. Čo sa týka dane z podnikania fyzických osôb, 30 % z celoštátneho výnosu z tejto dane plynie obci, na ktorej území má podnikateľ bydlisko (toto ustanovenie bude od roku 2017 zrušené), a zo 60 % celoštátneho výnosu plynie obci opäť 23,58 % podľa prepočítaného počtu obyvateľov a to platí aj pre ďalšie roky, a nakoniec majú obce podiel 1,5 % z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti, odvádzanej zamestnávateľom, pričom tu sú daňové príjmy rozdeľované na základe počtu zamestnancov s miestom výkonu práce v obci, a ani toto percento sa v roku 2016 nebude meniť (Schéma rozpočtového určenia daní od 1. 1. 2016, 2016).

3.5.5 Podielová daň na Slovensku

Na Slovensku majú obce okrem miestnych daní daňový príjem už iba z jednej, podielovej dane, konkrétne ide o podiel na dani z príjmov fyzických osôb okrem dane vyberanej zrážkou. Podrobnosti rozdeľovania výnosov dane medzi jednotlivé obce určuje nariadenie vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve, ktoré vychádza z kritérií počtu obyvateľov obce,

vekovej štruktúry, nadmorskej výšky a počtu žiakov a detí škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti obce. Na základe zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve odvádzajú daňové úrady obciam v roku 2015 68,5 % z výnosu tejto dane, v roku 2016 je to už 70 % (Sidak, 2014).

3.5.6 Zverené dane v Českej republike

Daň z nehnuteľných vecí

Túto daň právne upravuje zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých vecí. Skladá sa z dane zo stavieb a pozemkov, a od roku 1993 plynie do obecného rozpočtu celý jej výnos, podľa miesta, kde sa nehnuteľnosť nachádza. Ich podiel je podľa Pekovej (2011) na celkových príjmoch obecného rozpočtu je relatívne malý, cca 3-4 %. Obce, ktorým tento výnos plynie, majú obmedzenú daňovú právomoc, ovplyvniť výnos môžu len v malej miere. Ako píše ďalej, medzi obcami sú tieto daňové výnosy rozdielne, čo podľa nej spôsobujú najmä rôzne faktory, a to nerovnomerne rozložený základ dane, ktorý je odvodzovaný od výmery pozemkov alebo zastavanej plochy, štruktúra pozemkov, počet stavieb a ich zastavaná plocha, ďalším faktorom sú diferencované základné sadzby, s uvalením ďalších koeficientov či zvýšením alebo znížením, ktorými sa násobí sadzba dane, ďalším faktorom je oslobodenie od dane a prepočet výnosu na jedného obyvateľa zas ovplyvňuje hustota obyvateľstva.

Subjektom, teda poplatníkom dane je vo väčšine prípadov vlastník nehnuteľnosti, bez ohľadu na to, či ide o pozemok, stavbu, byt alebo samostatný nebytový priestor, nie je dôležité ani jeho trvalé bydlisko, sídlo či národnosť. Vlastníkom je osoba zapísaná ako vlastník v katastri nehnuteľností. Poplatníkom dane z pozemkov je vždy nájomca alebo nájomca u prenajatého alebo prepachtovaného pozemku, ak je evidovaný v katastri nehnuteľností zjednodušeným spôsobom, ak je s ním príslušný hospodáriť Štátny pozemkový úrad alebo Správa štátnych hmotných rezerv, alebo je prevedený na základe rozhodnutia o privatizácii na Ministerstvo financií. Ak vlastník nie je známy, je poplatníkom jeho užívateľ. Daňovníkom dane zo stavieb a jednotiek je vždy nájomca alebo nájomcom u prenajatej alebo prenajímanej zdaniteľnej jednotky, ktorá zahŕňa nebytový priestor iný ako pivnicu alebo komoru, alebo zdaniteľnej stavby, s výnimkou budovy obytného domu, ak sú s nimi príslušné hospodáriť Štátny pozemkový úrad alebo Správa štátnych hmotných rezerv, alebo prevedené na základe rozhodnutia o privatizácii na Ministerstvo financií.

Predmetom dane sú nehnuteľnosti, konkrétne štyri ich typy, a to pozemky, stavby, byty a samostatné nebytové priestory.

Predmetom dane z pozemkov sú pozemky na území Českej republiky vedené v katastri nehnuteľností. Predmetom dane z pozemkov ale nie sú pozemky zastavané zdaniteľnými stavbami v rozsahu zastavanej plochy týchto stavieb, lesné pozemky, na ktorých sa nachádzajú lesy ochranné a lesy osobitného určenia, vodné plochy s výnimkou rybníkov slúžiacich k intenzívnemu a priemyselnému chovu

rýb, pozemky určené pre obranu štátu a pozemky, ktoré sú súčasťou jednotky, a pozemky v spoluvlastníctve všetkých vlastníkov jednotiek v dome užívané spoločne s týmito jednotkami.

Predmetom dane zo stavieb a jednotiek je na území Českej republiky zdaniteľná stavba, a to budova, ktorou sa na účely dane z nehnuteľných vecí rozumie budova podľa katastrálneho zákona, ďalej inžinierska stavba a jednotka, dokončená alebo užívaná. Predmetom dane zo stavieb a jednotiek nie je zdaniteľná stavba, v ktorej sú zdaniteľné jednotky.

Základom dane je spravidla výmera nehnuteľnosti v m². So sadzbou majú obce možnosť disponovať, aj keď nie v každom prípade, konkrétne pomocou koeficientov, inak je sadzba väčšinou stanovená pevne, u pozemkov sa vyskytuje aj lineárna.

Základom dane u pozemkov ornej pôdy, chmeľníc, viníc, záhrad, ovocných sádov a trvalých trávnatých porastov je cena pôdy zistená násobením skutočnej výmery pozemku v m² priemernou cenou pôdy stanovenou na 1 m² vo vyhláske.

Základom dane u pozemkov hospodárskych lesov a rybníkov s intenzívnym a priemyselným chovom rýb je cena pozemku zistená podľa platných cenových predpisov k 1. 1. zdaňovacieho obdobia alebo súčin skutočnej výmery pozemku v m² a sumy 3,80 Kč, u ostatných pozemkov je skutočná výmera pozemku v m² zistená k 1. 1. zdaňovacieho obdobia.

Sadzba dane ornej pôdy, chmeľníc, viníc, záhrad, ovocných sádov je 0,75 %, trvalých trávnatých porastov, hospodárskych lesov a rybníkov s intenzívnym a priemyselným chovom rýb 0,25 %, u ostatných pozemkov je za každý 1 m² u spevnených plôch pozemkov používaných na podnikanie alebo v súvislosti s ním slúžiacich pre poľnohospodársku prvovýrobu, lesné a vodné hospodárstvo 1,00 Kč a pre priemysel, stavebníctvo, dopravu, energetiku, ostatnú poľnohospodársku výrobu a ostatné druhy podnikania 5,00 Kč, pre stavebné pozemky 2,00 Kč, ostatné plochy 0,20 Kč, zastavané plochy a nádvorcia 0,20 Kč.

Základom dane zo stavieb a jednotiek u zdaniteľnej stavby je výmera zastavanej plochy v m² podľa stavu k 1. 1. zdaňovacieho obdobia, pri jednotke je sadzbou dane upravená podlahová plocha, ktorou je výmera podlahovej plochy zdaniteľnej jednotky v m² podľa stavu k 1. 1. zdaňovacieho obdobia vynásobená koeficientom 1,22, ak je táto zdaniteľná jednotka v budove bytového domu a jej súčasťou je podiel na pozemku alebo ak je jej vlastníkom spoluvlastníkom iného pozemku vo spoluvlastníctve vlastníkov takých zdaniteľných jednotiek užívaného spoločne s týmito jednotkami, alebo koeficientom 1,20 v ostatných prípadoch.

Základná sadzba dane je u budovy obytného domu 2 Kč za 1 m² zastavanej plochy, u ostatných budov tvoriacich príslušenstvo k budove obytného domu z výmery presahujúcej 16 m² zastavanej plochy 2 Kč za 1 m², pri budove pre rodinnú rekreáciu a budove rodinného domu užívanej pre rodinnú rekreáciu 6 Kč za 1 m² zastavanej plochy a u budovy, ktorá plní doplnkovú funkciu k týmto budovám, s výnimkou garáže, 2 Kč za 1 m² zastavanej plochy, u garáže vystavanej oddelene od budov obytných domov a u zdaniteľnej jednotky, ktorej prevažujúca časť podlahovej plochy je používaná ako garáž, 8 Kč za 1 m² zastavanej plochy alebo upravenej podlahovej plochy. U zdaniteľnej stavby a u zdaniteľnej jednotky, ktorej

prevažná časť podlahovej plochy nadzemnej časti zdaniteľnej stavby alebo, ak nemá podlahovú plochu, zastavanej plochy zdaniteľnej stavby alebo podlahovej plochy zdaniteľnej jednotky je používaná na podnikanie v poľnohospodárskej prvovýrobe, lesnom alebo vodnom hospodárstve, 2 Kč za 1 m² zastavanej plochy, a na podnikanie v priemysle, stavebníctve, doprave, energetike alebo ostatnej poľnohospodárskej výrobe 10 Kč za 1 m² zastavanej plochy, ak je používaná k ostatným druhom podnikania, tak 10 Kč za 1 m² zastavanej plochy, u ostatných zdaniteľných stavieb 6 Kč za 1 m² zastavanej plochy a u ostatných zdaniteľných jednotiek 2 Kč za 1 m² upravenej podlahovej plochy.

Táto základná sadzba sa zvyšuje o 0,75 Kč za každé ďalšie nadzemné podlažie, ak zastavaná plocha nadzemného podlažia presahuje dve tretiny zastavanej plochy, ak slúži na podnikanie, tak ak presahuje jednu tretinu.

Základná sadzba dane sa následne ešte násobí obecným koeficientom, prípadne, ak si ho obec zavedie, miestnym koeficientom (môže mať hodnoty 2,3,4,5), ktorými sa násobí daňová povinnosť. Obecný koeficient je stanovený zákonom a jeho hodnoty pre jednotlivé obce sú nasledovné:

- 1,0 v obciach do 1 000 obyvateľov,
- 1,4 v obciach nad 1 000 obyvateľov do 6 000 obyvateľov
- 1,6 v obciach nad 6 000 obyvateľov do 10 000 obyvateľov
- 2,0 v obciach nad 10 000 obyvateľov do 25 000 obyvateľov
- 2,5 v obciach nad 25 000 obyvateľov do 50 000 obyvateľov
- 3,5 v obciach nad 50 000 obyvateľov, v štatutárnych mestách a vo Františkových Láznich, Luhačoviciach, Mariánskych Láznich a Poděbradoch
- 4,5 v Prahe;

Pre jednotlivé časti obce môže obec všeobecne záväznou vyhláškou koeficient, ktorý je pre ňu stanovený, zvýšiť o jednu kategóriu alebo znížiť o jednu až tri kategórie v členení koeficientov; koeficient 4,5 možno zvýšiť na koeficient 5,0. U jednotlivých druhov zdaniteľných stavieb a zdaniteľných jednotiek, ako sú budovy pre rodinnú rekreáciu, garáže, či stavby určené k podnikaniu v poľnohospodárstve, lesnom a vodnom hospodárstve, priemysle, stavebníctve, doprave a energetike, sa v celej obci násobí základná sadzba dane koeficientom 1,5, ak ho obec zavedie všeobecne záväznou vyhláškou (Daň z nemovitých vecí, 2014).

Daňové priznanie je nutné podať do 31. 1. zdaňovacieho obdobia podľa stavu k 1. 1. a daň je splatná vo dvoch splátkach, do 31. 5. a 30. 11. zdaňovacieho obdobia (Radvan, 2012).

Daň z príjmov právnických osôb platená obcou

Do obecného rozpočtu plyní celý výnos dane z príjmov právnických osôb z vlastného podnikania obce, ktorá je poplatníkom tejto dane (Peková, 2011).

3.6 Nedaňové príjmy, kapitálové príjmy a prijaté peňažité transfery v ČR

K nedaňovým príjmom, ktoré sú skupinou vlastných nenávratných príjmov rozpočtov obcí, sa podľa Pekovej (2011) radia príjmy z vlastného podnikania, napríklad príjmy na zisku podnikov s majetkovým vkladom obce, z prenájmu majetku, či z finančného investovania, ďalej užívateľské poplatky za niektoré verejné statky, sankčné príjmy – pokuty a ostatné príjmy, kam patria napríklad prijaté úroky z vkladov, dary alebo výnosy z verejných zbierok.

Podľa Lorenca (2013) je ku kapitálovým príjmom možné zaradiť príjmy z predaja dlhodobého majetku a ostatné kapitálové príjmy. Ak sa obec rozhodne dlhodobý majetok, väčšinou pozemky a nehnuteľnosti, predať, je jej povinnosťou oceniť ho reálnou hodnotou. Obce môžu získavať výnosy aj z predaja finančného dlhodobého majetku, ako sú akcie, majetkové podiely či dlhopisy. Medzi ostatné kapitálové príjmy zaraďuje prijaté dary a príspevky na obstaranie dlhodobého majetku. Medzi peňažité transfery Peková (2011) zaraďuje rôzne dotácie, ako neinvestičné, investičné účelové alebo dotácie z fondov Európskej Únie.

3.7 Nedaňové a kapitálové príjmy v SR

Vlastnými nedaňovými príjmami obcí v SR sú príjmy z podnikania a vlastníctva majetku obce a príjmy z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií, čiže administratívne poplatky, poplatky a platby za tovary a služby, pokuty, penále a iné sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou a výnosy z finančných prostriedkov obce. Medzi tieto príjmy patria aj cudzie príjmy – získané príjmy ako dary a výnosy z dobrovoľných zbierok v prospech obce, alebo bežné granty a transfery – dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy, ktoré predstavujú najvýznamnejšiu časť z cudzích zdrojov.

Ku kapitálovým príjmom môžeme zaradiť príjmy z prevodu vlastníctva majetku obce a združené investičné prostriedky, taktiež aj dary a výnosy z dobrovoľných zbierok v prospech obce, ak sú určené na jej investičný rozvoj. Môžu sem patriť aj kapitálové granty a transfery, teda prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na konkrétny investičný účel či dotácie zo štátneho rozpočtu na realizáciu investičných zmlúv (Konečná Veverková, 2015).

4 Vlastná práca

Táto kapitola je rozdelená do štyroch hlavných častí. V úvodnej sú zanalyzované rozpočtové príjmy (s dôrazom na daňové príjmy) štyroch konkrétnych obcí za rok 2015, následne je porovnaná právna úprava českých a slovenských zákonov, ktoré sa týkajú rozpočtov obcí a ich daňových príjmov, ďalej sú porovnané príjmy týchto obcí podľa krajín a veľkosti, a nakoniec navrhnuté príslušné opatrenia na prípadné zlepšenie tohto stavu.

4.1 Daňové príjmy obcí

4.1.1 Obec Zamarovce

Zamarovce sú obec nachádzajúca sa na strednom Považí, v severnom cípe západného Slovenska. Obec bezprostredne susedí s krajským mestom Trenčín, kedysi bola jeho súčasťou. Cez katastrálne územie obce prechádza najvýznamnejšia dopravná cesta na Slovensku, diaľnica D1. Dôležitou súčasťou katastrálneho územia obce je aj tzv. Ostrov, na ktorý je prístup iba mostom zo susedného mesta Trenčín, a ktorého začiatok aj patrí pod katastrálne územie Trenčína. Slúži ako rekreačná oblasť pre obyvateľov mesta a okolitých obcí, jeho súčasťou je na území obce hotel, tenisové kurty, viacúčelová športová hala, reštaurácia a futbalové ihrisko.

Počet obyvateľov v obci bol k dátumu 31. 12. 2015 988 obyvateľov, pre účely rozdeľovania výnosu za rok 2015 bolo však počítané ešte so starším údajom, z roku 2014, 930 obyvateľov, katastrálne územie obce predstavuje celkom 393 ha.

Všeobecne záväzné nariadenia obce

Na území obce Zamarovce boli v roku 2015 platné dve všeobecne záväzné nariadenia, ktoré sú dôležité pre túto prácu. Konkrétne ide o VZN 1/2013, o miestnych daniach a VZN 2/2013, o zbere, preprave a zneškodňovaní komunálneho odpadu a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Prvé z nich, nariadenie o miestnych daniach, upravuje ich podmienky ukladania na území obce, a stanovuje 6 konkrétnych daní, ktoré v obci pri splnení podmienok môžu byť vyberané. Jedná sa o:

- daň z nehnuteľností,
- daň za psa,
- daň za užívanie verejného priestranstva,
- daň za ubytovanie,
- daň za predajné automaty,
- daň za nevýherné hracie prístroje.

Pre výpočet dane z nehnuteľností, konkrétne z pozemkov, je v nariadení určená hodnota pozemkov, ktorá je určená na 0,2615 eur/m² pre orné pôdy

a 0,0295 eur/m² pre trvalé trávnaté porasty a rybníky s chovom rýb (ktoré sa v obci tiež nachádzajú), a potom sadzba 0,0514 eur/m² pre lesné pozemky, ostatné sadzby rieši zákon o miestnych daniach a sú uvedené v kapitole o dani z nehnuteľností na Slovensku. Nariadenia taktiež na Slovensku umožňujú aj zvýšenie sadzby dane, ktoré obec využila a zvýšila ho zo zákonom stanovených 0,25 % na sadzby od 0,5 % pre rybníky a lesy až po 1,5 % pre orné pôdy a trávnaté porasty, tieto dve položky dokonca dosahujú na sadzbu 2 % v časti obce Intravilán. Takisto obec využila aj možnosť zvýšiť sadzbu dane u daní zo stavieb, pôvodnú sadzbu 0,033 eur/m² ponechala iba u stavieb určených na pôdohospodársku produkciu a im podobných, pre ostatné stavby platia sadzby od 0,08 eur/m² pre stavby na bývanie, cez 0,17 eur/m² pre garáže a rekreačné stavby až po 0,8 eur/m² pre priemyselné stavby a tie, ktoré slúžia na podnikanie.

V ostatných článkoch tohto nariadenia sú dôležité hlavne sadzby ostatných miestnych daní, ktoré sú nasledovné:

- sadzba 6 eur za 1 psa za kalendárny rok pre daň za psa,
- 0,16 eur za každý, aj začatý m² osobitne užívaného verejného priestranstva a každý aj začatý deň,
- 1,68 eur za každý, aj začatý deň pri ambulantnom stánkovom predaji,
- 0,33 eur na 1 deň za vyhradenie priestoru pre motorové vozidlo a jeho súvislé státie pre daň za užívanie verejného priestranstva,
- 0,06 eur na osobu a prenocovanie pre daň za ubytovanie,
- 33,20 eur za jeden predajný automat a kalendárny rok pre daň za predajné automaty,
- 33,20 eur za jeden nevýherný hrací prístroj na kalendárny rok pre daň za nevýherné hracie prístroje.

Druhé nariadenie, týkajúce sa komunálneho odpadu, podrobne upravuje podmienky nakladania s komunálnymi odpadmi a ukladania miestneho poplatku za tieto odpady na území obce. Dôležité v zmysle tejto práce sú opäť hlavne sadzby tohto poplatku, ktoré si obec stanovila nasledovne:

- 0,041 eur za osobu a kalendárny deň - platia študenti študujúci mimo trvalého pobytu v čase študijného voľna a občania žijúci v zahraničí,
- 15,00 eur/rok platí každý občan obce Zamarovce s trvalým alebo prechodným pobytom v katastrálnom území obce, ktorý užíva pri jednej bytovej jednotke 1 smetnú nádobu,
- 17,00 eur/rok platí každý občan obce Zamarovce s trvalým alebo prechodným pobytom v katastrálnom území obce, ktorý užíva pri jednej bytovej jednotke 2 smetné nádoby,
- najmenej 15,00 eur/ rok, na 1 zamestnanú osobu, podľa skutočnej výšky odpadu, platia podnikatelia na území obce,

- poplatok za uloženie stavebného odpadu do veľkorozmerného kontajnera je 33,20 eur/1 m³ (Všeobecne záväzné nariadenia, 2016).

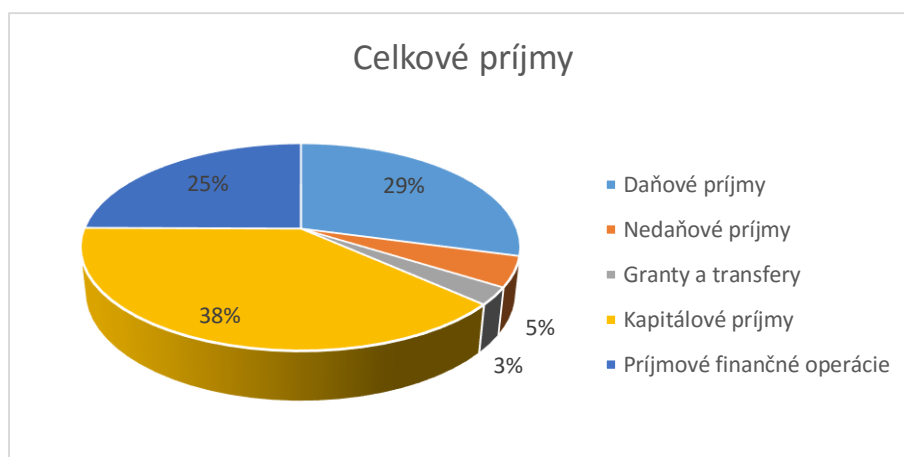
Štruktúra celkových príjmov obce

Vychádzajúc zo schváleného rozpočtu a záverečného účtu obce Zamarovce zverejneného dňa 17. 2. 2016 v súlade so zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy bola štruktúra celkových príjmov obce v roku 2015 nasledovná:

Tab. 5 Štruktúra celkových príjmov obce Zamarovce za rok 2015 (v €)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
Daňové príjmy	286 913,00	284 058,08	99,00 %
Nedaňové príjmy	61 350,00	45 471,55	74,11 %
Ostatné nedaň. príjmy	600,00	269,47	44,91 %
Granty a transfery	28 278,00	26 353,40	93,19 %
Kapitálové príjmy	376 395,50	374 478,32	99,49 %
Príjmové fin. operácie	350 000,00	241 992,00	69,14 %
Rozpočet celkom	1 103 536,50	972 663,17	88,14 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Záverečný účet obce 2015, 2016)

Obr. 1 Celkové príjmy obce Zamarovce za rok 2015

Na tomto grafe vidno celkové príjmy rozpočtu obce Zamarovce za rok 2015, pričom pre zjednodušenie, kvôli ich malej výške, ktorá v skutočnosti predstavovala necelých 270 eur, bola kategória ostatné nedaňové príjmy zahrnutá do nedaňových príjmov. Z grafu vidno, že najväčšiu časť, 38,5 % zo všetkých príjmov, tvoria kapitálové príjmy, čo nie je úplne bežné najmä pre väčšie mestá, ale u menších obcí sa táto skutočnosť občas vyskytuje. Obec kapitálové príjmy delí na kapitálový transfer, pod ktorým sa nachádza iba predaj pozemkov v hodnote 11 tis. eur, a na kapitálové dotácie a granty. Z nich najväčšiu časť tvoria tri položky, v hodnote viac ako 150 tis. eur, čo je viac ako polovica hodnoty týchto transferov, bola

obci poskytnutá dotácia na vybudovanie kamerového systému, v hodnote 100 tis. eur na vybudovanie kanalizácie a cca 80 tis. bolo poskytnutých na prístavbu materskej školy.

Druhú najvyššiu položku príjmov tvoria daňové príjmy obce, za nimi nasledujú príjmové finančné operácie, kde bolo na rok 2015 plánované použitie rezervného fondu, z ktorého v skutočnosti však bolo použitých len necelých 70 %. Ďalej nasledujú nedaňové príjmy, ktoré už netvoria veľmi významnú časť príjmov, ani nie 5 %, z ktorých obec dostala približne tri štvrtiny z pôvodne plánovaného rozpočtu. Nedaňové príjmy obec rozdelila na tri kategórie, najvyššiu položku tvoria príjmy z vlastníctva a prenájmu majetku – teda najmä prenájmu obecných pozemkov a budov, ďalšiu kategóriu tvoria administratívne poplatky, kde sa radia rôzne poplatky - správne, rybárske, či príjmy z výherných automatov, a do poslednej kategórie sú zaradené ostatné príjmy, ktoré sú tvorené poplatkami za Dom smútku, vyhlášky v rozhlase či za znečisťovanie ovzdušia. Poslednou, najmenšou časťou príjmov sú granty a transfery, z ktorých takmer celá časť je pokrytá vratkou DPH.

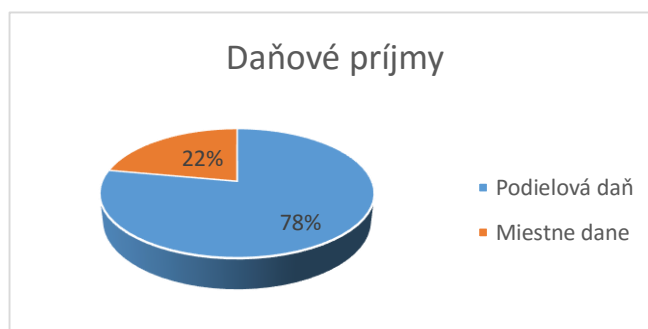
Daňové príjmy obce

Daňové príjmy Zamaroviec boli v roku 2015 druhou najvyššou položkou obecného rozpočtu na príjmovej strane, ich výška v skutočnosti predstavovala viac ako 284 tis. eur, ktoré obec zinkasovala na všetkých vybraných daniach, či už obcou samotnou, alebo štátom. Táto suma predstavuje 99 % z celkovej plánovanej čiastky schválenej v rozpočte obce na rok 2015.

Tab. 6 Daňové príjmy obce Zamarovce (v €)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
Podielová daň	220 640,00	221 281,97	100,29 %
Miestne dane	66 273,00	62 776,11	94,72 %
Daňové príjmy	286 913,00	284 058,08	99,00 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Záverečný účet obce 2015, 2016)

Obr. 2 Daňové príjmy obce Zamarovce

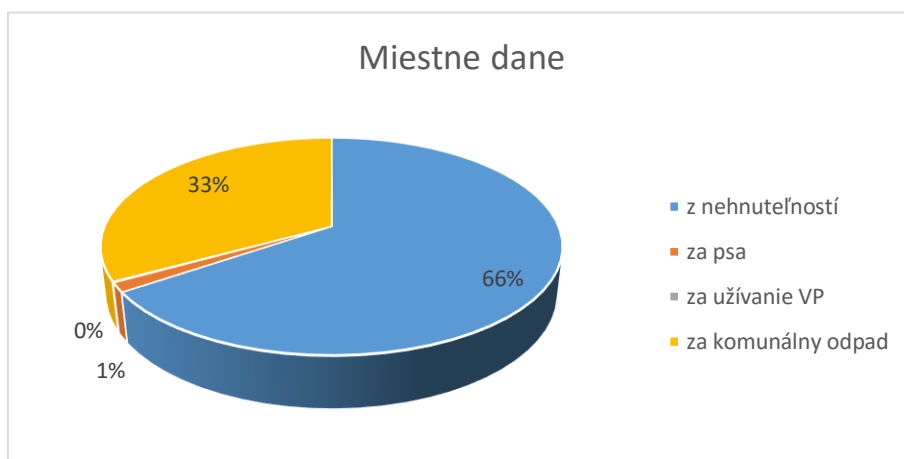
Ako vidieť z grafu, z celkových daňových príjmov obce až viac ako dve tretiny príjmov tvorí výnos z podielovej dane, celkovo bola na účet obce prostredníctvom

Daňového úradu v Trenčíne zo štátneho rozpočtu pripísaná suma vo výške viac ako 221 tis. eur, zbytok, necelých 63 tis. eur tvoria miestne dane v réžii obce. Výnos z podielovej dane je tvorený iba jedinou daňou, a to podielom na dani z príjmov fyzických osôb, miestne dane, ktoré sú obciam na Slovensku zverené do ich správy, majú zložiek viac, v obci Zamarovce sa jednalo v roku 2015 o nasledovné:

Tab. 7 Príjmy z miestnych daní obce Zamarovce (v €)

Miestna daň	Skutočný výnos
z pozemkov	16 283,13
zo stavieb	24 826,76
z nehnuteľností celkom	41 109,89
za psa	884,50
za užívanie VP	84,00
za komunálny odpad	20 697,72
Miestne dane	62 766,11

Zdroj: vlastné spracovanie (Záverečný účet obce 2015, 2016)

Obr. 3 Príjmy z miestnych daní obce Zamarovce

Z tejto tabuľky, resp. grafu vidieť zloženie príjmov miestnych daní obce, kde najväčšiu časť tvorí daň zo stavieb, ktorá má v obci každým rokom rastúcu tendenciu aj vzhľadom k tomu, že obec má atraktívnu polohu na výstavbu rodinných domov v tesnej blízkosti centra krajského mesta, a tak je predpoklad, že táto suma bude rásť aj v ďalších rokoch. S tým súvisí aj výška dane z pozemkov, ktorá, ak by sa počítala, tak ako je uvedené v zákone o miestnych daniach, spolu s daňou zo stavieb a vytvorili by daň z nehnuteľností, predstavovalo by to v obci až dve tretiny celkových príjmov miestnych daní. Tretinu týchto príjmov tvoria potom poplatky za komunálny odpad a drobné stavebné odpady, ďalšie dve zložky, dane za psov a užívanie verejného priestranstva, tvoria iba bezvýznamnú časť týchto príjmov, keď neprekračujú dokopy ani čiastku tisíc eur.

Aj keď vo všeobecne záväznom nariadení je stanovených až 6 typov miestnych daní, ktoré obec vyberá, v roku 2015 neboli vybraté poplatky za nevýherné hracie prístroje ani predajné automaty, podľa dostupných informácií sa tieto na území obce ani v súčasnosti nenachádzajú, a takisto daň za ubytovanie, aj keď sa v katastrálnom území nachádza hotel. Posledná daň, resp. súčasť dane, ktorá nebola vybratá, je daň z bytov, keďže žiadne bytové jednotky podliehajúce tejto dani v obci nie sú.

4.1.2 Mesto Trenčín

Krajské mesto, nachádzajúce sa v geografickom strede Považia na západnom Slovensku, stredom ktorého preteká najdlhšia slovenská rieka Váh, ktorá mimochodom aj mesto v jednej časti oddeľuje od obce Zamarovce. Trenčín má dlhodobu strategicky významnú polohu, keď už v stredoveku tu bol postavený Trenčiansky hrad, ktorý je dnes veľkým turistickým lákadlom, jedinečnú polohu má aj z tranzitného hľadiska, keďže sa nachádza na spojnici ciest z Brna na stredné Slovensko a diaľnici D1 vedúcej z Bratislavy do Košíc, preto tu sídlia rôzne spoločnosti a inštitúcie a je významným centrom obchodu.

K 31. 12. 2015 je počet obyvateľov mesta 55 698, ale tak, ako v predchádzajúcej obci, aj tu sa pre rozdeľovanie daňového výnosu počítalo s údajom so začiatku roku 2014, a to 55 886 obyvateľov, rozloha katastrálneho územia mesta je 8 200 ha.

Všeobecne záväzné nariadenia

Pre účely tejto práce je dôležité jedno VZN, a to č. 14/2013, o miestnych daniach, účinné od 1. 1. 2014, teda platné bolo aj pre analyzovaný rok 2015 s tým, že toto nariadenie bolo následne ešte dvakrát novelizované, pre rok 2015 však bola účinná iba jedna jeho novela, ďalšia je platná od roku 2016. Toto nariadenie je obsahom podobné ako vyššie spomínané nariadenie v obci Zamarovce, obsahovo sú v ňom však miestne dane a poplatky za komunálny a drobný stavebný odpad spojené. Z hľadiska miestnych daní mesto ukladá nasledovné štyri:

- daň z nehnuteľností,
- daň za užívanie verejného priestranstva,
- daň za psa,
- daň za ubytovanie.

Nariadenie ďalej podobne upravuje rôzne hodnoty pozemkov a sadzby dane pre nehnuteľnosti, v prvej časti tejto dane sú stanovené hodnoty pozemkov pre výpočet pozemkovej dane, a to pre všetkých 10 mestských katastrálnych území jednotlivo. Hodnota ornej pôdy je v rozmedzí od 0,2459 eur/m² do 0,7266 eur/m², trvalých trávnatých porastov od 0,0166 eur/m² do 0,1022 eur/m² a lesné pozemky majú hodnotu v rozpätí 0,063 eur/m² až 0,1188 eur/m². Mesto na zdaňovanie poplatníkov využíva iba dve sadzby dane, a to 0,78 % zo základu, prípadne 0,84 % pre stavebné pozemky či pozemky

na predajné stánky. Podobne si mesto zvýšilo aj sadzby dane zo stavieb, keď základnú neponechalo pri žiadnej položke a všade využilo možnosť zvýšenia, a to až na 3,286 eur/m² pri priemyselných a podnikateľských stavbách. Na rozdiel od obce Zamarovce, v Trenčíne sa ako v krajskom meste samozrejme nachádza aj veľký počet bytových jednotiek, takže nariadenie mesta upravuje aj ich sadzbu zdanenia, ktorá je vo výške 0,29 eur/m², garáže k nim patriace sú zdanené 1,096 eur/m² a ostatné stavby najvyššou sadzbou 3,286 eur/m². Oproti miestnym daniam ukladaným obcou Zamarovce využíva mesto už len ďalšie tri tieto dane, a ich sadzby si stanovilo nasledovne:

- 12 eur ako daň za psa chovaného v rodinnom dome, resp. 30 eur za ostatných psov,
- 0,5 eur ako daň za ubytovanie, za osobu a prenocovanie,
- rôzne sadzby dane za užívanie verejného priestranstva, stanovené na jeden deň, rozdelené do siedmich kategórií, ako napr. umiestnenie stavebného zariadenia, predajného zariadenia prostredníctvom letnej terasy, skládky alebo cirkusu, vo výške od 0,05 eur/m² do 3 eur/m².

Poslednou časťou nariadenia mesta sú poplatky o odpadoch, v ktorej je zakomponovaná jednotná sadzba pre osoby s trvalým alebo prechodným pobytom v meste, ak nevyužívajú množstevný zber, vo výške 0,087 eur na osobu a kalendárny deň. Pre osoby využívajúce množstevný zber sú sadzby určené v eurách za 1 l, a to vo výške od 0,009858 eur do 0,019351 eur za 1 liter, platí sa však za 1 rok v rozpätí od 56,96 eur do 1691,63 eur.

Od 1. 1. 2015 bola účinná aj novelizácia tohto nariadenia VZN č. 14/2015, ktorá sa však významne nedotýka predmetu tejto práce, podobne aj nariadenie účinné od roku 2016, ktorým sa iba menia niektoré ustanovenia týkajúce sa poplatkov za drobné stavebné odpady (Všeobecne záväzné nariadenia, 2016).

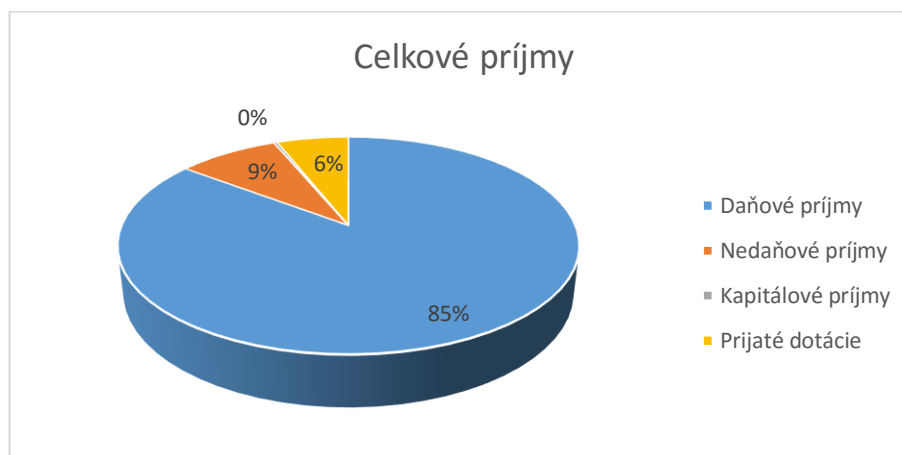
Štruktúra celkových príjmov mesta

Pre analyzovanie príjmovej stránky rozpočtu mesta Trenčín som vychádzal z plnenia programového rozpočtu mesta k 31. 12. 2015, zverejneného na jeho stránke, ktoré je súčasťou záverečného účtu mesta. Celkové príjmy mesta rozdelené do kategórií sú uvedené v tabuľke:

Tab. 8 Štruktúra celkových príjmov mesta Trenčín za rok 2015 (v €)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
Daňové príjmy	22 438 100,00	23 571 978,00	105,10 %
Nedaňové príjmy	3 117 869,00	3 150 025,00	101,00 %
Granty a transfery	7 355 647,00	7 467 882,00	101,50 %
Kapitálové príjmy	1 017 283,00	1 807 029,00	177,60 %
Rozpočet celkom	33 928 899,00	35 996 914,00	106,10 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Záverečný účet 2015, 2016)

Obr. 4 Celkové príjmy mesta Trenčín za rok 2015

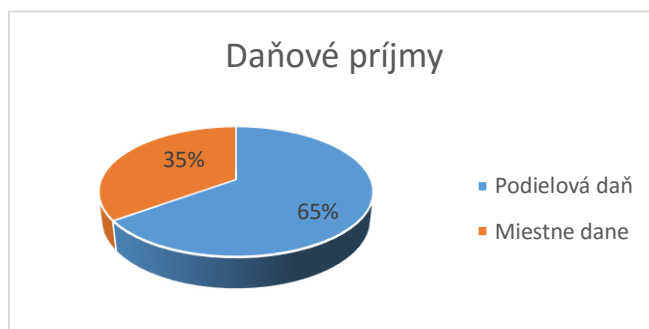
Z tabuľky je vidno, že všetky kategórie rozpočtu boli splnené ako prebytkové, celkové príjmy rozpočtu dosiahli o 6 % vyššiu sumu, ako bola plánovaná v schválenom rozpočte, pričom najvyššie zvýšenie bolo dosiahnuté pri kapitálových príjmoch, a to až o viac ako tri štvrtiny, celkovo ale kapitálové príjmy tvoria najmenšiu časť príjmovej stránky, iba 5 %. Tieto príjmy sú z väčšej časti tvorené predajom pozemkov v rozvíjajúcej sa priemyselnej zóne mesta. Druhú najnižšiu časť tvoria nedaňové príjmy, ktoré sú približne rovnomerne tvorené príjmami mestských rozpočtových organizácií, z ktorých najviac príjmové boli Sociálne služby mesta Trenčín, asi 700 tis. eur a Mestské hospodárstvo a správa lesov, so sumou približne pol milióna eur, a tiež príjmami z podnikania, vlastníctva majetku, administratívnymi poplatkami a takisto aj výťažkami z lotérií a hier. Významnejšiu položku v rámci štruktúry príjmov už tvoria granty a transfery plynúce do mestského rozpočtu, ktoré v ňom majú asi 20-percentný podiel. Granty síce majú v tomto rozpočte so svojou výškou 7 tis. eur iba nevýznamnú úlohu, ale transfery, všetky zo štátneho rozpočtu, blížiac sa k 7,5 mil. eur sú dôležitou súčasťou financií mesta. Veľká väčšina z tejto čiastky sú dotácie určené na základné vzdelávanie, v praxi sa jedná hlavne o mzdy a poistné pracovníkov základných škôl a ich vybavenie, prípadne služby s ich prevádzkou spojené, celkovo mesto na tento účel zinkasovalo viac ako 6,2 mil. eur. Za významnú čiastku sa dá považovať ešte aj dotácia na sociálne zabezpečenie v sume viac ako 800 tis. eur, ostatné transfery neprekročili hranicu sto tisíc eur.

Daňové príjmy

Tab. 9 Daňové príjmy mesta Trenčín (v €)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
Podielová daň	14 432 100,00	15 333 629,00	106,20 %
Miestne dane	8 006 000,00	8 238 349,00	102,90 %
Daňové príjmy	22 438 100,00	23 571 978,00	105,10 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Záverečný účet 2015, 2016)

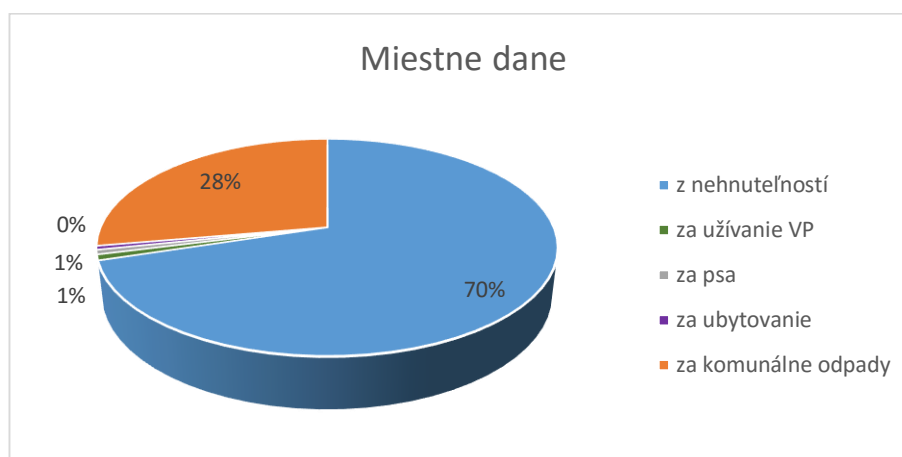
Obr. 5 Daňové príjmy mesta Trenčín

V rozpočte mesta Trenčín tvoria daňové príjmy až 65 % z celkových príjmov, teda sú najvyššou zložkou sústavy príjmov mestského rozpočtu, a spolu to predstavuje sumu viac ako 23,5 mil. eur, ktoré mesto na daniach vybralo, prípadne dostalo ako podiel na výnose z dane z príjmov. Do mestskej kasy pribudlo oproti očakávaným 22,5 mil. eur o milión viac, čo je asi 5-percentné zvýšenie, z tejto sumy bol príjem nad očakávanie vyšší najmä kvôli výnosu z dane z príjmu, ktorý bol o 900 tis. väčší. Čo sa týka miestnych daní, aj tam mesto vybralo o necelé 3 % viac, ako si pôvodne stanovilo, ich podrobný rozpis je uvedený v nasledovnej tabuľke a grafe:

Tab. 10 Príjmy z miestnych daní mesta Trenčín (v €)

Miestna daň	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
z nehnuteľností	5 450 000,00	5 781 010,00	106,10 %
za užívanie VP	65 000,00	70 246,00	108,10 %
za psa	53 000,00	55 615,00	104,90 %
za ubytovanie	38 000,00	47 035,00	123,80 %
za kom. odpady	2 400 000,00	2 284 443,00	95,20 %
Miestne dane	8 006 000,00	8 238 349,00	102,90 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Záverečný účet 2015, 2016)

Obr. 6 Príjmy z miestnych daní mesta Trenčín

Ako vidieť z tohto grafu a tabuľky, všetky štyri dane, a k nim poplatok za komunálne odpady, ktoré mesto ukladá, boli aj reálne vyberané. Aj keď je mesto relatívne turisticky atraktívne a mnoho turistami navštevované, predsa len, daň za ubytovanie hostí, ale aj vo vysokom počte prichádzajúcich ľudí za služobnými účelmi, predstavuje najmenšiu časť z mestom vyberaných miestnych daní, keď jej výška dosiahla iba 47 tis. eur. O sedem tisíc eur viac bolo vybratých od ľudí chovajúcich psov, a 70 tis. eur plynulo do rozpočtu za poplatky spojené s výberom za užívanie verejného priestranstva. Tieto tri dane však predstavujú aj spolu iba veľmi malú, nevýznamnú časťku mestského rozpočtu, a to aj napriek tomu, že boli vybraté vo väčších sumách, ako bolo pôvodne plánované. V podstate takmer celú časť týchto príjmov si teda delia dve dane, a to jedna vo forme poplatkov za komunálny odpad a drobné stavebné odpady, ktorá predstavuje skoro jednu tretinu, a vo zvyšných 70 % ide o dane z nehnuteľností, ktoré sú finančne najviac zastúpené stavbami, približne 5,5 mil. eurami, zvyšný milión bol rozdelený z príjmov za pozemky, asi 600 tis. eur, a byty, ktorých výnos priniesol do pokladne mesta necelých 400 tis. eur.

4.1.3 Obec Kostelany nad Moravou

Obec, ktorá sa nachádza v Zlínskom kraji, v okrese Uherské Hradiště, svojou polohou je súčasťou širokej rovinatej údolnej nivy rieky Morava, ktorej koryto tvorí jej južný okraj. Na území obce sa nachádza niekoľko zaujímavých turistických objektov, významným dedičstvom obce je kostol sv. Floriána, či portálový oceľový most cez rieku Moravu, prehlásený v roku 1997 Ministerstvom kultúry ČR Kultúrnou pamiatkou. Obec je spoluzakladateľom "Agentúry pro rozvoj turistiky na Bařově kanálu". V rámci projektov agentúry bolo v obci vybudované prístavisko na rieke Morava.

Podľa posledného sčítania obyvateľstva má v obci trvalý pobyt k 1. 1. 2015 932 obyvateľov a jej rozloha je celkovo 469 ha.

Všeobecne záväzné vyhlášky

V obci Kostelany nad Moravou boli pre rok 2015 v účinnosti zo všetkých všeobecne záväzných vyhlášok obce štyri, ktoré majú priamy súvis s miestnymi daňami. Konkrétne ide o OZV č. 2/2011, o miestnom poplatku zo psov, č. 3/2011, o miestnom poplatku za užívanie verejného priestranstva, č. 4/2011, o miestnom poplatku zo vstupného a č. 1/2012, o miestnom poplatku za prevádzku systému zhromažďovania, zberu, prepravy, triedenia, využívania a odstraňovania komunálnych odpadov.

V rámci týchto vyhlášok sú pre určenie daňových príjmov dôležité najmä sadzby týchto poplatkov, ktoré sú v nich vymedzené takto:

- poplatok za psa za kalendárny rok 100 Kč, resp. polovica z tejto sumy pre invalidov, dôchodcov a pod.,
- sadzby poplatku za každý začatý deň a 1 m² od 5 Kč za umiestnenie stavebných, reklamných zariadení, cirkusov, alebo užívanie priestor pre kultúrne či športové akcie, 10 Kč za umiestnenie dočasných stavieb alebo vyhradenie trvalého parkovacieho miesta, až po 40 Kč za umiestnenie predajného zariadenia,
- poplatok 1 000 Kč za trvalé parkovacie miesto na 1 rok,
- sadzba poplatku 5 % z vybraného vstupného zo športových, kultúrnych, reklamných alebo predajných akcií,
- paušálna sadzba 1 000 Kč za kultúrnu akciu,
- sadzba poplatku za komunálny odpad 500 Kč, ktorá je tvorená pevnou časťou 250 Kč a sadzbou 250 Kč stanovenou na základe skutočných nákladov predchádzajúceho roku.

Vzhľadom k tomu, že v Českej republike nie sú dane z nehnuteľností súčasťou miestnych daní, resp. poplatkov, ich sadzby nie sú upravené vyhláškami obcí, ale zákonom, platným pre všetky obce v republike. Zákon o dani z nehnuteľných vecí ale v § 12 stanovuje, že obec si môže svojou všeobecne záväznou vyhláškou zaviesť svoj miestny koeficient, ktorým by sa daňová povinnosť poplatníka násobila. Obec Kostelany nad Moravou však takúto vyhlášku nevydala, takže miestny koeficient zavedený nemá, takisto koeficient 1,5 na rekreačné domy, garáže a stavby či jednotky slúžiace pre podnikateľskú činnosť zavedený nemá. Tým pádom je výpočet dane stanovený ako základ dane vynásobený sadzbou pre konkrétnu nehnuteľnosť, či už ide o pozemok alebo stavbu, a toto je následne vynásobené obecným koeficientom, ktorý je ale v obci, kde je počet obyvateľov nižší ako tisíc, rovný jednej, v podstate je teda v obci daň počítaná bez násobenia koeficientami (Vyhlášky a nařízení obce, 2016).

Štruktúra celkových príjmov obce

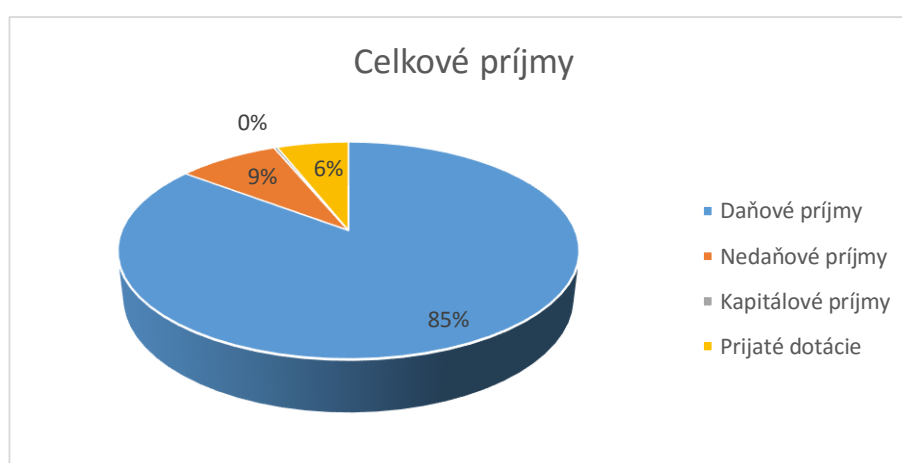
Záverečný účet obce Kostelany nad Moravou, zostavený ku dňu 31. 12. 2015 pre rok 2015, bol obecným zastupiteľstvom schválený dňa 1. 3. 2016 podľa zákona

č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a jeho celková štruktúra vyzerá nasledovne:

Tab. 11 Štruktúra celkových príjmov obce Kostelany nad Moravou za rok 2015 (v Kč)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
Daňové príjmy	8 663 000,00	9 000 237,34	103,89 %
Nedaňové príjmy	802 000,00	891 404,08	111,15 %
Kapitálové príjmy	0,00	30 000,00	-
Prijaté dotácie	260 000,00	632 900,00	243,42 %
Rozpočet celkom	9 725 000,00	10 554 541,42	108,53 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Závěrečný účet za rok 2015, 2016)

Obr. 7 Celkové príjmy obce Kostelany nad Moravou za rok 2015

Z príslušnej tabuľky možno vidieť, že ani jedna zložka rozpočtu sa za rok 2015 nedostala do deficitu, pri každej z nich bolo na konci roku vykázané plnenie vyššie ako bolo stanovené v schválenom rozpočte pre tento rok, celkovo príjmy dosiahli o 8,5 % vyššiu čiastku, ako bolo predpokladané. Celkovo tak príjmy obecného rozpočtu presiahli sumu 10,5 mil. Kč, oproti plánovaným 9,75 mil. Kč. Celkové výdavky rozpočtu boli v roku 2015 vo výške 10 360 126,48 Kč, takže rozpočet bol vo výsledku prebytkový. Jeho najmenšou zložkou boli kapitálové príjmy, v hodnote 30 tis. Kč, kde dokonca v pôvodnom rozpočte figurovala nulová čiastka, keď bol v tejto hodnote predaný dlhodobý hmotný majetok vo vlastníctve dobrovoľných hasičov. Druhou, už trochu podstatnejšou zložkou sú prijaté dotácie a transfery, v hodnote viac ako 600 tis. Kč, čo predstavuje 6 % z celkových príjmov, medzi tieto príjmy sa zaradili v rozpočtovom roku jednak investičné transfery, ktoré boli prijaté z rozpočtov krajov, vo výške 350 tis. Kč, a potom transfery neinvestičného charakteru, kde väčšinu, takmer 263 tis., tvorili tie, ktoré boli prijaté zo štátneho rozpočtu v rámci súhrnných dotačných vzťahov. U dotácií vidieť aj najväčší nárast oproti schválenému rozpočtu, a to až skoro 2,5-násobný. O niečo väčšiu skupinu tvorili nedaňové príjmy, ktorých bolo vykázanych celkovo asi o 11 % viac

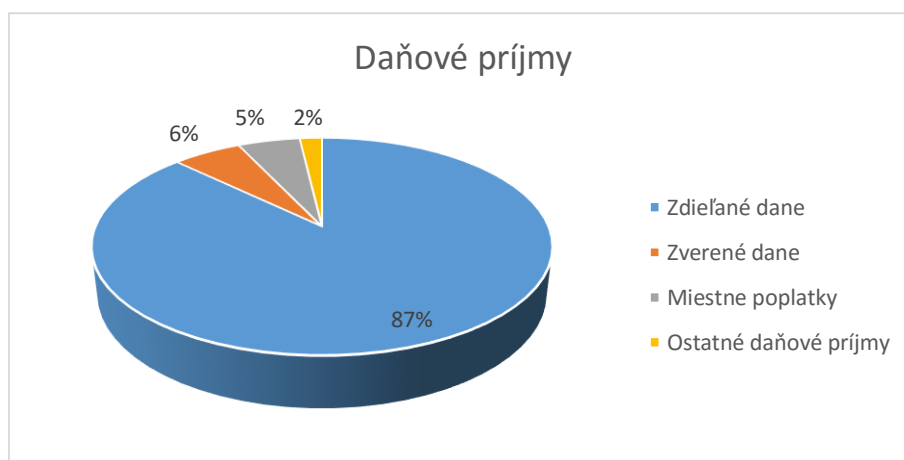
ako schválených. Tieto príjmy sú v obci Kostelany nad Moravou zložené zo siedmich položiek, z ktorých nadpolovičnú časť, viac ako pol milióna Kč, predstavujú príjmy z poskytovania služieb a výrobkov, obec ďalej získala finančné prostriedky aj z prenájmu nehnuteľností v jej vlastníctve v sume 178 tis. Kč, v hodnote vyššej ako stotisíc boli ešte prijaté nekapitálové príspevky a náhrady vo forme využívania a zneškodňovania komunálnych odpadov. Ostatné štyri zložky už veľmi významné neboli, patrili tam príjmy z podielov na zisku a dividend vo výške 44 tis. Kč, z úrokov vo výške 17 tis. Kč, 29 tis. Kč bolo zinkasovaných za prenájom obecných pozemkov a 3,5 tis. z vlastnej nešpecifikovanej činnosti obce.

Daňové príjmy

Tab. 12 Daňové príjmy obce Kostelany nad Moravou (v Kč)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
Zdieľané dane	7 600 000,00	7 844 956,29	103,22 %
Zverené dane	450 000,00	519 630,78	115,47 %
Miestne poplatky	463 000,00	467 502,00	100,97 %
Ostatné daň. pr.	150 000,00	168 148,27	112,10 %
Daňové príjmy	8 663 000,00	9 000 237,34	103,89 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Záverečný účet za rok 2015, 2016)

Obr. 8 Daňové príjmy obce Kostelany nad Moravou

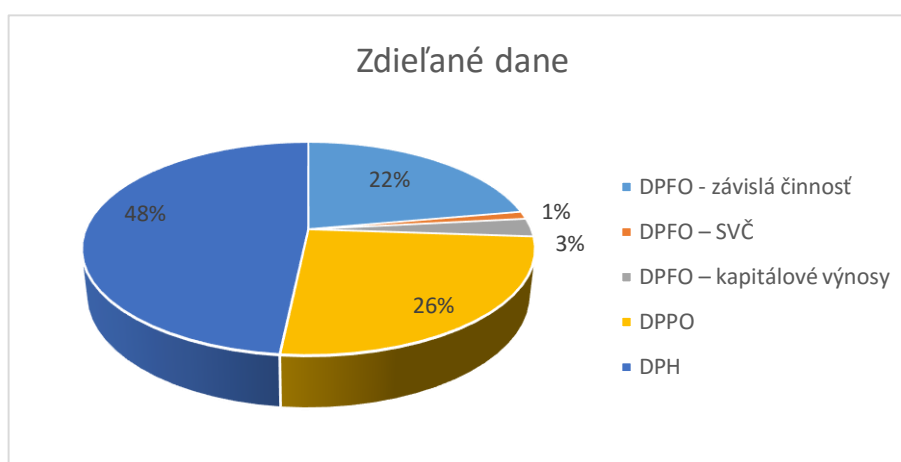
Daňové príjmy obce sú zložené zo štyroch kategórií, pričom z grafu jasne vidieť, že dominantné postavenie, tak ako v rámci celej republiky, tak aj v tejto obci, majú dane zdieľané, čiže prerozdelené z celoštátneho výnosu. Jedná sa tu konkrétne o necelých 8 mil. Kč, čo predstavuje až 87 %, a iba 13 %, v peňažnom vyjadrení viac ako milión Kč, pripadá na dane zverené obci, miestne poplatky (približne po pol milióna Kč pre obe) a ostatné daňové príjmy. Celkovo tak bol prílív finančných prostriedkov do obecného rozpočtu za rok 2015 9 mil. Kč.

Zdieľané dane

Tab. 13 Príjmy zo zdieľaných daní obce Kostelany nad Moravou (v Kč)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
DPFO – záv. činnosť	1 500 000,00	1 741 196,97	116,08 %
DPFO – SVČ	100 000,00	90 324,58	90,32 %
DPFO – kap. výnosy	200 000,00	216 175,68	108,09 %
DPPO	1 800 000,00	2 006 047,05	111,45 %
DPH	4 000 000,00	3 791 212,01	94,78 %
Celkom	7 600 000,00	7 844 956,29	103,22 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Závěrečný účet za rok 2015, 2016)

Obr. 9 Príjmy zo zdieľaných daní obce Kostelany nad Moravou

Obec Kostelany nad Moravou sa na základe vyhlášky Ministerstva financií ČR č. 213/2015 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentných častiach celostátného hrubého výnosu DPH a daní z príjmov, podieľa na výnose z daní podľa § 4 ods. 1 písm. b až f zákona o rozpočtovom určení daní - čiže výnos z DPH, z daní z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti, tiež vyberanej zrážkou, časť z daní OSVČ a z daní z príjmov právnických osôb –podielom 0,005809 % z celoštátneho výnosu týchto daní. Čo sa týka príjmov podľa § 4 ods. 1 písm. i zákona o rozpočtovom určení daní, teda 1,5 % z celoštátneho výnosu z tejto dane, je percentuálny podiel obce podľa vyhlášky stanovený na 0,001380 %.

Keď sa bližšie pozrieme na podiely zdieľaných daní v príjmoch obecného rozpočtu, je vidieť, že aj napriek tomu, že príjem z celoštátneho hrubého výnosu z DPH bol nakoniec o 5 % nižší, ako plánovaný, tak stále tvoril najväčšiu časť tejto skupiny, a to takmer polovičnú vo výške viac ako tri a trištvrte milióna Kč. Z ostatných zložiek zdieľaných daní bol v troch prípadoch príjem vyšší ako plánovaný podľa schváleného rozpočtu, príjmy z daní z príjmov právnických osôb a tiež fyzických osôb – zo závislej činnosti, mali zinkasované sumy o viac ako 10 % vyššie a tvorili vždy približne štvrtinu z týchto daňových výnosov, prevažovali mierne výnosy prerozdelené z firemných daní vo výške nad dva milióny Kč. Ostatné dve

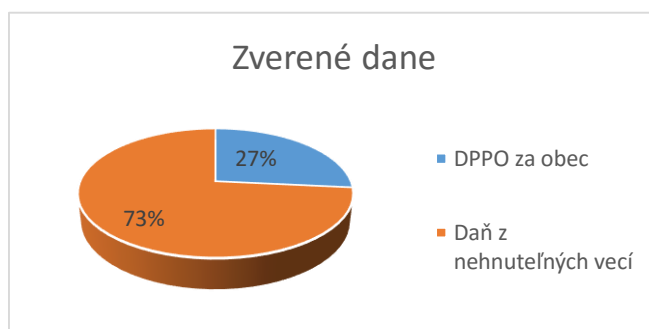
zložky, týkajúce sa už len daní z príjmov fyzických osôb – z podnikania a z kapitálových výnosov, predstavovali malú čiastku, keď spolu tvorili iba 4 % týchto výnosov, čo znamená asi 300 tis. Kč, pričom väčšiu sumu obec zinkasovala z daní týkajúcich sa kapitálových výnosov. Celkovo boli ale výnosy zo zdieľaných daní do obecného rozpočtu v sume, ktorá prevyšovala čiastku stanovenú v rozpočte schválenom, a to o viac ako o 3 %.

Zverené dane

Tab. 14 Príjmy zo zverených daní obce Kostelany nad Moravou (v Kč)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
DPPO za obec	150 000,00	137 940,00	91,96 %
Daň z nehnuteľností	300 000,00	381 691,00	127,23 %
Celkom	450 000,00	519 630,78	115,47 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Závěrečný účet za rok 2015, 2016)

Obr. 10 Príjmy zo zverených daní obce Kostelany nad Moravou

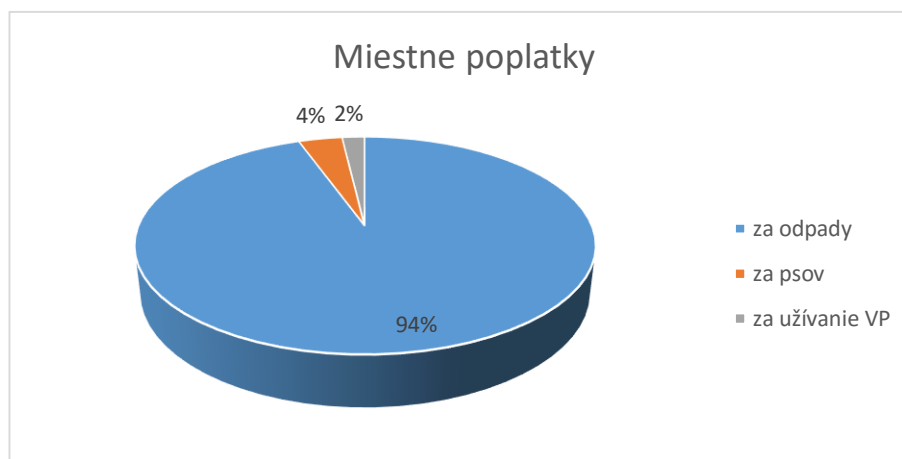
Druhou skupinou daňových výnosov sú zverené dane, teda tie, ktorých výnos je celý určený obci. Celkovo v Kostelanoch nad Moravou priniesli do obecnej pokladne len viac ako pol milióna Kč, takže môžeme konštatovať, že pre obec v porovnaní s výnosmi z daní prerozdelených zo štátneho rozpočtu nie sú až tak významné. V porovnaní s plánovanými príjmami to ale bolo o 15 % viac. Táto kategória je tvorená iba dvoma daňami, a prevažujúca z nich, vo výške takmer troch štvrtín, alebo viac ako 380 tis. Kč, je daň z nehnuteľných vecí, pričom svoj pôvodný plán prekročila o viac ako štvrtinu. Z výnosu z dane z príjmu zo svojho vlastného podnikania obec zinkasovala takmer 140 tis. Kč, aj keď podľa rozpočtu pre rok 2015 to mala byť ešte vyššia suma.

Miestne poplatky

Tab. 15 Príjmy z miestnych poplatkov obce Kostelany nad Moravou (v Kč)

Poplatok	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
za kom. odpady	440 000,00	441 627,00	100,37 %
za psov	16 000,00	17 075,00	106,72 %
za užívanie VP	7 000,00	8 800,00	125,71 %
Miestne poplatky	463 000,00	467 502,00	100,97 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Závěrečný účet za rok 2015, 2016)

Obr. 11 Príjmy z miestnych poplatkov obce Kostelany nad Moravou

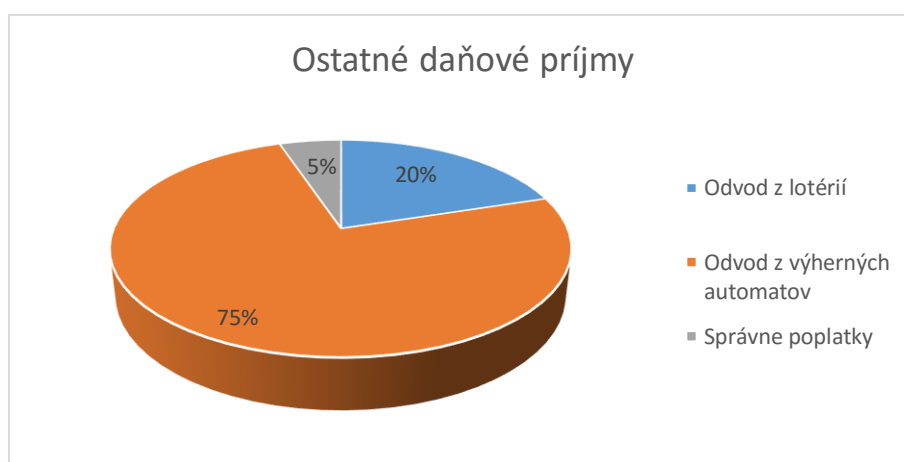
Najvyššiu časť z týchto troch príjmov, približne 94 %, tvorili výnosy z poplatkov za komunálne odpady s výnosom asi 440 tis. Kč. Ďalšie dve poplatky už celkovú štruktúru miestnych poplatkov veľmi neovplyvnili, keď ani jedna z nich neprekročila hranicu 5 %. Najmenšie z nich sa nedostali ani na úroveň 9 tis. Kč, aj keď oproti schválenému rozpočtu to bolo o štvrtinu viac, išlo o poplatky za užívanie verejného priestranstva vybrané obcou, a relatívne malý je aj výnos z poplatkov za psov, vo výške 17 tis. Kč, teda asi 4 % z miestnych poplatkov, no tu ani obec možnosti na nejaké výrazné zvýšenie príjmov nemá. Z miestneho poplatku zo vstupného obec, aj napriek tomu, že je vyhláškou v obci zavedený, nevybrala žiadnu sumu, pravdepodobne kvôli skutočnosti, že sa na území obce žiadna akcia, ktorej by poplatok podliehal, v minulom roku nekonala.

Ostatné daňové príjmy

Tab. 16 Ostatné daňové príjmy obce Kostelany nad Moravou (v Kč)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
Odvod z lotérií	40 000,00	33 894,95	84,74 %
Odvod z výher. aut.	100 000,00	125 593,32	125,59 %
Správne poplatky	10 000,00	8 660,00	86,60 %
Celkom	150 000,00	168 148,27	112,10 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Závěrečný účet za rok 2015, 2016)

Obr. 12 Ostatné daňové príjmy obce Kostelany nad Moravou

K relatívne významným príjmovým častiam daňových príjmov patria aj odvody z výherných automatov, kde o jednu štvrtinu vyšší ako plánovaný príjem predstavoval 125 tis. Kč. Ostatnými príjmami sú prijaté odvody z lotérií a hier tomu podobných, kde sa však nerátajú výherné hracie prístroje, ktorý predstavuje asi 20 % z týchto výnosov a správne poplatky, ktoré obec prijala vo výške necelých 9 tis. Kč. Tieto nízke sumy ešte zvýraznil fakt, že boli oproti plánu skutočne dosiahnuté iba príjmy vo výške približne 85 %.

4.1.4 Mesto Karlovy Vary

Karlovy Vary sú štatutárne mesto nachádzajúce sa v západných Čechách, na sútoku riek Ohře, Rolava a Teplá, v tzv. „Lázeňskom trojuholníku“, a sú sídlom Karlovarského kraja. Mesto je významným strediskom cestovného ruchu s počtom turistov približne 700 tis. ročne, pričom je vďaka termálnym a minerálnym prameňom v meste a okolí najnavštevovanejšie kúpeľné mesto v Českej republike, čo má značný vplyv aj na daňové príjmy mesta z rôznych miestnych daní, významných pre potreby tejto práce. Mesto je tiež známe aj pre svoj sklársky a potravinársky priemysel, produkciu minerálnych vôd Mattoni, či likéru Becherovka, pre návštevníkov tak, ako v každom kúpeľnom meste, má mesto svoje Karlovarské oplátky a päť kúpeľných kolonád.

Karlovy Vary mali ku dňu 1. 1. 2015 celkom 49 781 obyvateľov a rozloha mesta je 5 908 hektárov.

Všeobecne záväzné vyhlášky mesta

Štatutárne mesto Karlovy Vary vydalo päť všeobecne záväzných vyhlášok, ktoré sa týkajú poplatkov v zmysle zákona č. 565/1990 Sb., o miestnych poplatkoch. Jedná sa o vyhlášky č. 18/2010, o miestnom poplatku z ubytovacej kapacity, č. 19/2010, o miestnom poplatku za kúpeľný alebo rekreačný pobyt, č. 4/2012, o miestnom poplatku zo psov, č. 1/2013, o miestnom poplatku za užívanie verejného priestranstva a č. 6/2015, o miestnom poplatku za povolenie k vjazdu s motorovým vozidlom do vybraných miest a častí mesta.

Sadzby týchto miestnych poplatkov sú stanovené takto:

- poplatok z ubytovacej kapacity 6 Kč za každé využité lôžko a deň,
- poplatok za kúpeľný či rekreačný pobyt 15 Kč za osobu a každý začatý deň, ak tento deň nie je dňom príchodu,
- poplatok 1 000 Kč za prvého psa, 1 500 za každého ďalšieho psa, ak je poplatníkom invalid a pod., poplatok je znížený na 200 Kč za psa prvého a 300 Kč na ďalších psov,
- poplatky za užívanie verejného priestranstva v hodnote 80 - 100 Kč za m² pre predajné stánky, 3 - 10 Kč za m² pre predzáhradky alebo terasy, podľa sezóny, 25 000, resp. 13 000 Kč mimo centra, za vyhradenie trvalého parkovacieho miesta,
- poplatok za vjazd vozidla do vnútra kúpeľného mesta 20 Kč za jedno vozidlo na deň, alebo po dohode 500 Kč na 30 dní, 1 000 Kč na 90 dní, 3 500 Kč na 1 rok, prípadne 7 000 Kč na rok prenosne na najviac 4 vozidlá.

Mesto Karlovy Vary vydalo tiež aj vyhlášku č. 14/2007, o nakladaní s komunálnym odpadom, v ktorej sa uvádza, že prevádzka systému zhromažďovania, zberu, prepravy, triedenia, využívania a odstraňovania komunálneho odpadu je spoplatnená, vyhláška však už nerieši spôsob, ani výšku spoplatnenia. Mesto má na spoplatnenie odpadov zavedený zmluvný systém, a úhradu na túto prevádzku vyberá na základe písomných zmlúv. Príjmy na túto prevádzku však nie sú v Karlových Varoch zahrnuté do daňových príjmov v rozpočte mesta.

Poslednou vyhláškou týkajúcou sa daňových príjmov mesta je vyhláška č. 3/2008, o koeficiente pre výpočet dane z nehnuteľností. Podľa § 6 ods. 4 písm. a), resp. § 11 ods. 3 písm. a) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nehnuteľných vecí, sa základná sadzba dane na katastrálnom území štatutárneho mesta Karlovy Vary násobí koeficientom s hodnotou 3,5. Táto vyhláška ale stanovuje, tak ako uvádza písm. b) v oboch ustanoveniach tohto zákona, podľa ktorého si obec môže tento koeficient upraviť, že sa hodnota koeficientu pre dane z pozemkov, zvyšuje o hodnotu 1, teda na koeficient 4,5 a pre dane zo stavieb pre obytné domy a ich príslušenstvo, a ďalej pre byty a ostatné nebytové priestory sa zvyšuje takisto na hodnotu 4,5. Pre rekreačné stavby, garáže a stavby slúžiace

na podnikanie má mesto zavedený koeficient 1,5 podľa § 11 ods. 3 písm. b) zákona o daniach z nehnuteľných vecí.

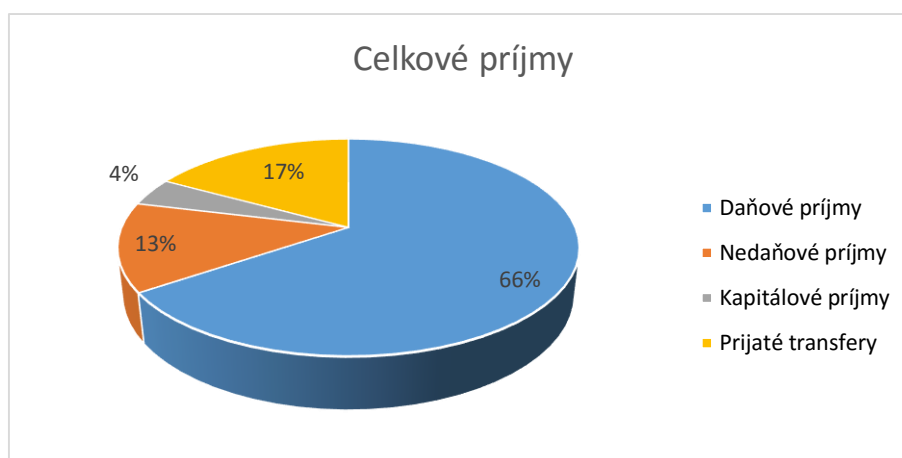
Vyhláška obsahuje ďalej ešte článok 4, kde stanovuje miestny koeficient podľa § 12 zákona o dani z nehnuteľných vecí, pre celé územie mesta Karlovy Vary je stanovený miestny koeficient vo výške 2 (Vyhlášky a nařízení, 2016).

Štruktúra celkových príjmov mesta

Tab. 17 Štruktúra celkových príjmov mesta Karlovy Vary za rok 2015 (v tis. Kč)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
Daňové príjmy	717 642,73	749 598,34	104,45 %
Nedaňové príjmy	98 140,23	151 419,34	154,29 %
Kapitálové príjmy	28 250,00	47 827,42	169,30 %
Prijaté transfery	264 768,87	194 817,25	73,58 %
Rozpočet celkom	1 108 801,83	1 143 662,35	103,14 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Rozpočet mesta Karlovy Vary na rok 2015, 2016)

Obr. 13 Celkové príjmy mesta Karlovy Vary za rok 2015

Zo štyroch položiek rozpočtu štatutárneho mesta Karlovy Vary v roku 2015 boli najmenšou položkou kapitálové príjmy vo výške necelých 48 mil. Kč, čo ale oproti pôvodnému plánu bolo aj takto o 70 % viac. Takmer dvojnásobok, 30 mil. Kč, totiž mesto dosiahlo pri predaji pozemkov, ďalšiu väčšinu tvoril predaj ostatných nehnuteľností. Druhou najnižšou položkou boli nedaňové príjmy, ktoré celkovo predstavovali 13 % z príjmov, a tiež výrazne prekročili pôvodné očakávania, a to o 54 %. Ich najvýznamnejšiu časť tvorili príjmy z poskytovania služieb a výrobkov, kam sa v Karlových Varoch radia aj príjmy za prevádzku systému odstraňovania komunálneho odpadu, ktoré sú vo väčšine iných obcí súčasťou daňových príjmov rozpočtov. Celkovo táto položka predstavuje medzi nedaňovými príjmami až jednu tretinu. K ostatným významným položkám nedaňových príjmov, ktorých príjmy dosiahli približne aspoň 10 mil. Kč a viac sa zaradili v predmetnom roku ešte splátky požičaných prostriedkov od príspevkových organizácií

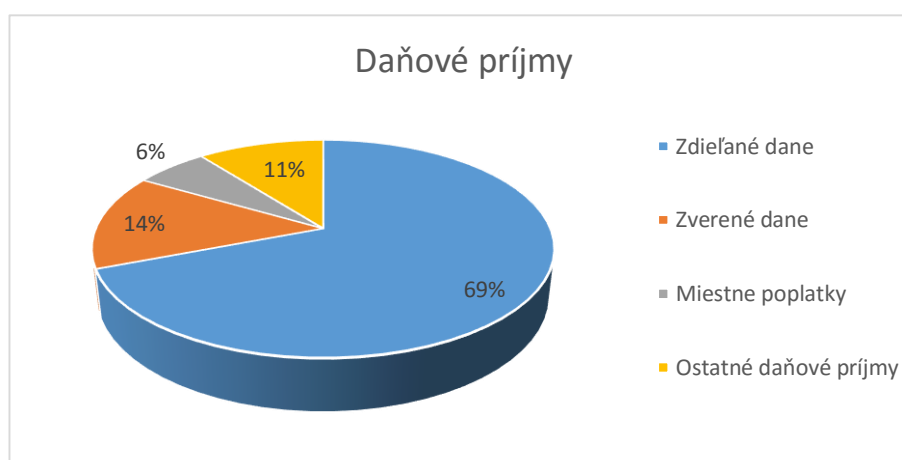
mesta, príjmy z prenájmu pozemkov a ostatných nehnuteľností, z podielov na zisku a dividend, prijaté nekapitálové príspevky a náhrady a príjmy zo sankčných platieb. Len o niečo viac, 194 mil. Kč, čo je v prepočte asi 17 %, bolo dosiahnutých z prijatých transferov, kde približne po 40 mil. Kč boli prijaté transfery neinvestičné zo štátneho rozpočtu, investičné od regionálnych rád a prevody z vlastníckych fondov hospodárskej činnosti. Najvýznamnejšou položkou, ktorá predstavovala dve tretiny príjmovej stránky rozpočtu, alebo takmer 750 mil. Kč, boli príjmy daňové. Rozpočet mesta bol celkovo však deficitný, keď schodok dosiahol asi 80 mil. Kč, a to aj napriek tomu, že príjmy boli oproti plánovaným vyššie o viac ako 3 %, a výdavky boli skresané na 87 % oproti schválenému rozpočtu.

Daňové príjmy

Tab. 18 Daňové príjmy mesta Karlovy Vary (v tis. Kč)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
Zdieľané dane	518 130,00	518 175,39	100,01 %
Zverené dane	102 602,73	106 860,11	104,15 %
Miestne poplatky	44 000,00	45 572,98	103,57 %
Ostatné daň. príjmy	52 910,00	78 989,86	149,29 %
Daňové príjmy	717 642,73	749 598,34	104,45 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Rozpočet mesta Karlovy Vary na rok 2015, 2016)

Obr. 14 Daňové príjmy mesta Karlovy Vary

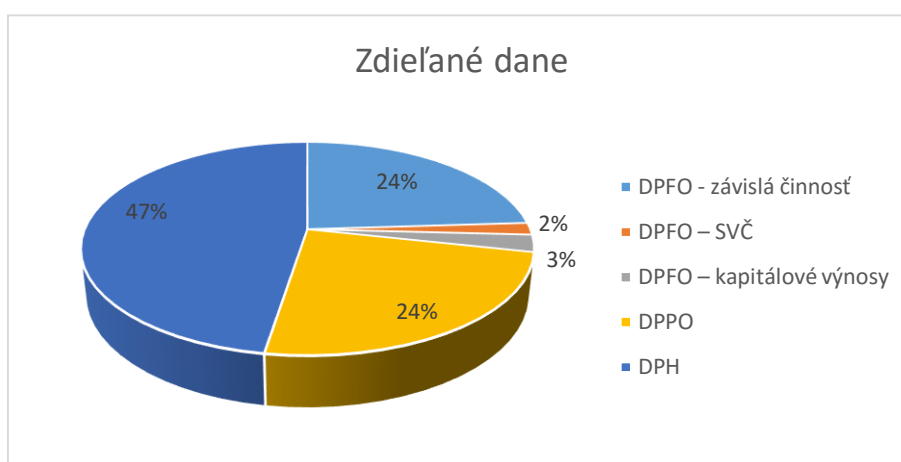
Podobne, ako v predchádzajúcej obci, aj v meste Karlovy Vary sú daňové príjmy najvyššou položkou medzi celkovými príjmami mestského rozpočtu, a aj tu je vidieť prevaha príjmov plynúcich z rozpočtu štátu, teda zdieľaných daní, ktoré predstavujú 69 %, teda 518 mil. Kč. Táto suma bola aj vopred odhadovaná, od pôvodného plánu sa líši iba o 45 tis. Kč, druhý najvyšší typ daní boli dane zverené mestu, ktoré tvoria 14 % daňových príjmov, čo v skutočnosti predstavuje asi 107 mil. Kč. Miestne poplatky priniesli do mestskej pokladne 45 mil. Kč a ostatné daňové príjmy, ktorých bolo vybraných takmer o 50 % viac, asi 79 mil. Kč.

Zdieľané dane

Tab. 19 Príjmy zo zdieľaných daní mesta Karlovy Vary (v tis. Kč)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
DPFO – záv. činnosť	129 280,00	124 369,88	96,20 %
DPFO – SVČ	19 190,00	9 463,61	49,32 %
DPFO – kap. výnosy	12 120,00	13 458,89	111,05 %
DPPO	112 110,00	124 930,95	111,44 %
DPH	245 430,00	245 952,06	100,21 %
Celkom	518 130,00	518 175,39	100,01 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Rozpočet mesta Karlovy Vary na rok 2015, 2016)

Obr. 15 Príjmy zo zdieľaných daní mesta Karlovy Vary

Ako je možné vidieť z grafu, takmer polovicu príjmov, ktorých výška závisí na výnose celoštátneho rozpočtu, tvorí daň z pridanej hodnoty, ktorej príjem bol mestu pridelený zhruba v hodnote, v akej bol aj plánovaný, a to 245 mil. Kč. Ďalšími dvoma významnými položkami tvoriacimi daňové príjmy rozpočtu mesta boli výnosy z daní z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti a z daní z príjmov právnických osôb, ktoré tvorili po jednej štvrtine, vo výške asi 124 mil. Kč, no podľa očakávania mali výnosy z daní zo zamestnania prevažovať. Zvyšné dve položky si rozdelili ostatných 5 %, kapitálové výnosy fyzických osôb priniesli mestu asi 13,5 mil. Kč a výnos z daní z podnikania približne 9,5 mil. Kč, pričom očakávalo sa, že tento bude až dvojnásobný.

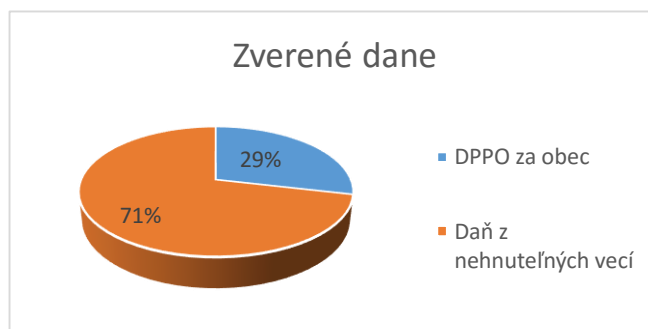
Pre upresnenie výpočtu podielov týchto jednotlivých výnosov, štatutárne mesto Karlovy Vary sa na základe vyhlášky Ministerstva financií ČR č. 213/2015 Sb., na výnose z DPH, z daní z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti, týchto daní vyberaných zrážkou, časti z daní zo SVČ a z daní z príjmov právnických osôb percentuálne podieľa hodnotou 0,361909 %, na príjmoch podľa § 4 ods. 1 písm. i zákona o rozpočtovom určení daní, čo je podiel 1,5 % na dani z príjmov fyzických osôb odvádzanej zamestnávateľom s miestom výkonu práce v obci, je to hodnota 0,597429 %.

Zverené dane

Tab. 20 Príjmy zo zverených daní mesta Karlovy Vary (v tis. Kč)

	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
DPPO za obec	30 602,73	30 602,73	100,00 %
Daň z nehnuteľností	72 000,00	76 257,38	105,91 %
Celkom	102 602,73	106 860,11	104,15 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Rozpočet mesta Karlovy Vary na rok 2015, 2016)

Obr. 16 Príjmy zo zverených daní mesta Karlovy Vary

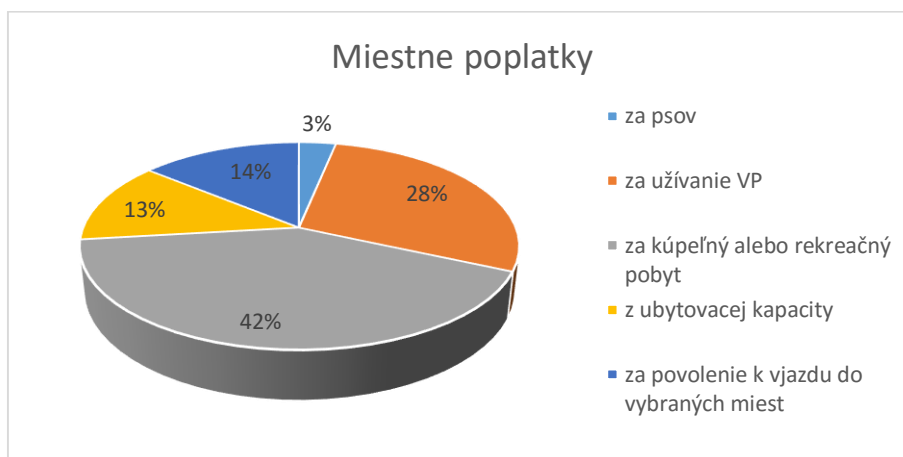
Zverené dane v mestskom rozpočte Karlových Varov predstavujú tradične dve položky, dominujú výnosy z daní z nehnuteľných vecí, aj vďaka vysokým koeficientom pre ich výpočet, vo výške 76 mil. Kč, čo je 71 % zverených daní, výnos z daní príjmu právnických osôb platený samotným mestom je viac ako tridsaťmiliónový.

Miestne poplatky

Tab. 21 Príjmy z miestnych poplatkov mesta Karlovy Vary (v tis. Kč)

Poplatok	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
zo psov	2 000,00	1 470,47	73,52 %
za užívanie VP	12 000,00	12 966,45	108,05 %
za lázeňský pobyt	19 000,00	18 901,65	99,48 %
z ubyt. kapacity	5 000,00	5 820,68	116,41 %
za pov. k vjazdu	6 000,00	6 413,73	106,90 %
Miestne poplatky	44 000,00	45 572,98	103,57 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Rozpočet mesta Karlovy Vary na rok 2015, 2016)

Obr. 17 Príjmy z miestnych poplatkov mesta Karlovy Vary

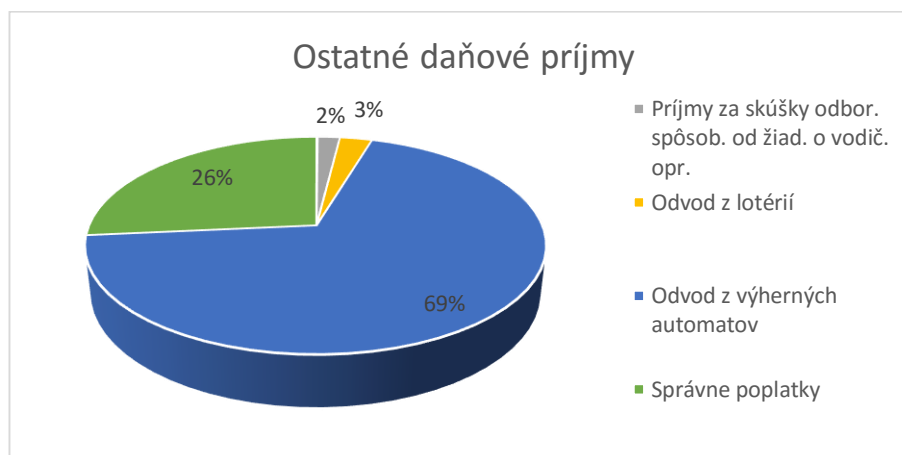
Mesto má zavedených 5 platných vyhlášok ukladajúcich povinnosť platiť miestne poplatky. Pre mesto má veľmi dôležitú úlohu jeho kúpeľná tradícia, keďže práve z poplatku za tieto pobyty zinkasovalo až takmer 19 mil. Kč, čo je až 42 % z miestnych poplatkov, výnos z poplatkov za užívanie verejného priestranstva sa blížil k 13 mil. Kč, pod hranicu 10 mil. sa už dostali, aj s prekročením pôvodných očakávaní výnosy z poplatkov za ubytovacie kapacity a vjazd motorových vozidiel. Najmenej výnosnými boli poplatky za psov, tie tvorili ani nie 1,5 mil. Kč.

Ostatné daňové príjmy

Tab. 22 Ostatné daňové príjmy mesta Karlovy Vary (v tis. Kč)

Odvod	Rozpočet 2015	Skutočný výnos	% plnenia
za odňatie pôdy	20,00	61,68	308,40 %
za odňatie pozemku	0,00	19,37	-
ostatné – za služby	0,00	251,00	-
za skúšky od žiad. o vodičské. opráv.	1 500,00	1 452,80	96,85 %
z lotérií	2 000,00	2 111,46	105,57 %
z výher. autom.	35 000,00	54 251,87	155,01 %
správne poplatky	14 390,00	20 841,68	144,83 %
Celkom	52 910,00	78 989,86	149,29 %

Zdroj: vlastné spracovanie (Rozpočet mesta Karlovy Vary na rok 2015, 2016)

Obr. 18 Ostatné daňové príjmy mesta Karlovy Vary

Až 7 položiek sa radí do ostatných daňových príjmov, väčšina z nich sa dá považovať za bezvýznamné, aj keď niektoré z nich stoja za zmienku, pretože priniesli do mestskej pokladne niekoľko miliónov Kč. Najvýznamnejší bol pre mesto odvod z automatov, ktorý plán prevýšil až o 20 mil. Kč, a vytvoril tak až 69 % týchto príjmov. Vysokú sumu, tvoriacu jednu štvrtinu, mesto vybralo aj na správnych poplatkoch, aj keď očakávanie bolo o viac ako 5 mil. Kč nižšia suma. Za miliónové príjmy ešte môžu byť označené odvody z lotérií vo výške 2,1 mil. Kč a príjmy za skúšky od žiadateľov o vodičské oprávnenie, tie tvorili takmer 1,5 mil. Kč. Za málo významné je v tomto zmysle možno považovať ostatné tri položky, a to poplatky za odňatie lesných pozemkov v hodnote 19 tis. Kč, odvody za odňatie pôdy z pôdneho fondu za 61 tis. Kč a 251 tis. Kč za nešpecifikované, ostatné odvody.

4.2 Komparácia slovenskej a českej právnej úpravy rozpočtov obcí a daňových príjmov

Od rozdelenia Československa už síce ubehlo viac ako 23 rokov, tieto dve krajiny však majú stále veľa skutočností týkajúcich sa právnej úpravy podobných, a pravdepodobne sú si v Európe v oblasti práva stále najbližšie spomedzi všetkých krajín, keďže po rozdelení vychádzali z rovnakého základu. Za toto obdobie sa ale oba štáty v niektorých oblastiach formovali mierne inak a uberali sa nie vždy rovnakým smerom, a preto môžeme v rôznych právnych predpisoch oboch krajín vidieť rozdiely, aj keď vzhľadom k spomínanej spoločnej histórii, nie veľmi výrazné.

Legislatíva, ktorá je dôležitá z hľadiska daňových príjmov obcí v oboch krajinách vychádza v podstate z ekvivalentných zákonov. Tieto zákony sú uvedené v tabuľke, na ľavej strane slovenský a na pravej strane jeho český ekvivalent:

Tab. 23 Porovnávané legislatívne zdroje

Slovensko	Česká republika
369/1990 Z. z. o obecnom zriadení	128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení)
583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy	250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve	243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům
582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady	565/1990 Sb., o místních poplatcích
	338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí

Zdroj: vlastné spracovanie

Rozpočty obcí a ich pravidlá

Ako vidieť, zákony sú, prinajmenšom svojimi názvami, takmer identické, ich obsah sa však nie vo všetkých prípadoch zhoduje. Prvá dvojica zákonov, teda o obecnom zriadení, v oboch krajinách najmä vymedzuje postavenie obcí, ktoré je prakticky rovnaké, s výnimkou toho, že v Českej republike je obec, ktorá má viac ako 3 000 obyvateľov, mesto, kým na Slovensku je táto hranica 5 000 obyvateľov, a v Česku obec môže existovať aj vo forme „městysu“ alebo štatutárneho mesta. Niektoré ustanovenia slovenského zákona v českom dokonca celkom absentujú, konkrétne verejné zhromaždenie obyvateľov obce, ktorým obyvatelia môžu v určitých prípadoch, keď ho zvolá obecné zastupiteľstvo, popri klasických orgánoch obce a miestnom referende vykonávať samosprávu obce. Na Slovensku si ďalej zastupiteľstvo zriaďuje aj funkciu hlavného kontrolóra obce, ktorý je do funkcie zvolený na šesť rokov.

Zásadný rozdiel je aj v orgánoch obce, keď na Slovensku je starosta najvyšším výkonným orgánom obce, čo vyplýva dokonca aj z Ústavy, i keď pravdivý je aj fakt, že je starosta v rovnocennom postavení s obecným zastupiteľstvom, aj keď len každý vo svojej pôsobnosti. Tým pádom možno konštatovať, že je postavenie starostu nezávislé na obecnom zastupiteľstve, v Českej republike je naproti tomu za najvyšší orgán obce považované obecné zastupiteľstvo, voči ktorému je starosta zodpovedný. Pre občanov je najpodstatnejší rozdiel v tom, že na Slovensku si svojho starostu môžu zvoliť sami, v komunálnych voľbách, ktoré sú rozdelené na dve časti, keď si občania popri starostovi volia aj členov obecného zastupiteľstva. V Českej republike je vo voľbách volené iba obecné zastupiteľstvo, ktoré potom zo svojich členov vyberie starostu, a tým pádom ich postavenie nie je rovnocenné, občania majú iba obmedzenú právomoc pri výbere starostu, zvolia si určitú skupinu ľudí, ktorá si potom spomedzi svojich členov zvolí starostu. Tým, že je teda starosta volený z členov zastupiteľstva, je vlastne súčasne aj jeho členom, čo na Slovensku možné nie je, tam je funkcia starostu a člena zastupiteľstva nezlučiteľná a starosta je občanom za svoj výkon funkcie viac zodpovedný. Občania

sú zároveň tí, ktorí môžu starostu odvolať, a to prostredníctvom petície, kedy následne zastupiteľstvo vyhlási o tomto miestne referendum, v Česku môže starostu odvolať priamo zastupiteľstvo. Celkovo má tak starosta na Slovensku väčšiu zodpovednosť, ale aj právomoci, nezastupuje obec iba navonok. Rozdielne je aj zloženie zastupiteľstiev obcí, keď v Českej republike je počet poslancov od 5 do 55, na Slovensku je to od 3 do 41.

Pri zostavovaní rozpočtov obcí sa v Česku aj na Slovensku používajú približne rovnaké pravidlá, v každej krajine sa okrem príslušného roku zostavuje rozpočet aj na roky nasledujúce, pričom na Slovensku ide celkom o tri roky a jedná sa o viacročný rozpočet, ktorého je teda ročný rozpočet súčasťou, v Českej republike ide o rozpočtový výhľad, zostavovaný na obdobie nasledujúcich 2 až 5 rokov.

Podstatnejšou časťou tejto práce na porovnanie je však úprava daňových príjmov, a to daní zdieľaných, obciam zverených a napokon miestnych.

Rozpočtové určenie daní

Vychádzajúc z prvej dvojice zákonov, a to o rozpočtovom určení daní, je už z ich názvov zrejmé, že na Slovensku sa obce podieľajú iba na výnose jednej dane, a to dane z príjmov fyzických osôb, a na rozdiel od českých obcí nemajú z tohto typu dane ani podiel na zrážkovej dani. Podstatné však je, že na Slovensku tvoria príjmy z daní z príjmov fyzických osôb najvýznamnejšiu časť daňových príjmov obcí, s podielom na celoštátnom výnose vo výške 70 % (68,5 % v roku 2015), kým v Česku je najdôležitejšia pre obecné rozpočty daň z pridanej hodnoty (podiel 20,83 % z celoštátneho výnosu). Okrem týchto daní majú v Českej republike obce ešte percentuálny podiel aj na daniach z príjmov právnických osôb (23,58 % na celoštátnom výnose), na príjmoch z daní fyzických osôb je to podiel 23,58 % na celoštátnom výnose (z príjmov zo závislej činnosti to bolo v roku 2015 22,87 %), pričom z príjmov od OSVČ to nie je z celoštátneho výnosu, ale z jeho 60 %. Celkovo tak vidieť, že nastavenie modelu rozpočtového určenia daní, ktoré sú pre obce najväčším príjmom, je v oboch krajinách podstatne odlišné, aj keď samozrejme, v konečnom dôsledku finálne sumy zo zdieľaných daní na účtoch obcí nemusia byť až tak výrazne iné v pomere k slovenským. V slovenskom zákone je navyše aj ustanovenie, ktoré zaručuje, že v prípade zmeny sadzby dane z príjmu pre fyzické osoby, ktorého dôsledkom by bol úbytok príjmov obcí, slovenská vláda prijme opatrenia, ktoré by zabezpečili úhradu týchto úbytkov. Výhodou pre slovenské obce môže byť aj fakt, že aj keď podľa zákonov oboch krajín správca dane prevádza ich podiel na ich účet pravidelne, každý mesiac, tým, že na Slovensku plynie výnos z dane, ktorá je prevažne platená každý mesiac, formou záloh, je aj výnos obcí každý mesiac rovnomernejší a po väčšinu roka vyšší.

Výrazne rozdielne je však aj to, čo je pre samotné obce najdôležitejšie, a to je ich percentuálny podiel na výnose dane, teda prerozdeľovanie. Aj keď ešte nedávno by sa dalo konštatovať, že kritéria, podľa ktorých boli podiely obcí na výnose daní určované, boli na Slovensku o dosť spravodlivejšie a premyslenejšie, v súčasnosti už sa aj v českej legislatíve vyskytujú prvky, ktoré tieto nezrovnalosti

medzi jednotlivými obcami viac eliminujú. Stále má však slovenský zákon, v podobe nariadenia vlády, o niečo viac faktorov, ktoré na toto prerozdeľovanie vplyvajú. Okrem klasických prvkov ako výmera územia, počet obyvateľov a žiakov majú význam aj faktory ako nadmorská výška obce či podiel dôchodcov v obci.

Druhý typ daňových príjmov, zverené, alebo výlučné dane, sú špecifické tým, že v slovenskom zákone o rozpočtovom určení nemajú žiadne postavenie. Dane z nehnuteľností sú na Slovensku súčasťou systému miestnych daní a daň z príjmov platená samotnou obcou je daňovým príjmom obcí iba v Českej republike. V konečnom dôsledku je ale výnos z tejto dane nulový, keďže obec daň väčšinou ani neplatí, čo vyplýva z ustanovenia § 257 zákona č. 289/2009 Sb., daňový rád, pretože funkcia výberu tejto dane je skôr kontrolná.

Miestne dane a poplatky

Porovnaním daní z nehnuteľností práca prechádza k miestnym daniam, táto daň je na Slovensku ich súčasťou, čo je z hľadiska správy daní podstatný rozdiel, keďže jej český ekvivalent je v správe orgánov štátnej správy - finančných úradov, na Slovensku je správca dane tak, ako pri ostatných miestnych daniach, obec. Už z tohto vyplýva skutočnosť, že slovenské obce teda majú vyššiu právomoc, keďže síce základná sadzba dane je zákonom určená, obce si môžu vo svojom všeobecne záväznom nariadení túto sadzbu zvýšiť (ale aj znížiť) podľa miestnych podmienok, kým v Českej republike sú právomoci obce vo veciach, ktoré by mali na vybranú čiastku dane vplyv, obmedzené, obec si môže maximálne zaviesť miestny koeficient alebo zvýšiť (prípadne aj znížiť) koeficient základný alebo zaviesť koeficient 1,5 na rekreačné domy, garáže a stavby či jednotky slúžiace pre podnikateľskú činnosť. Na Slovensku môže tiež obec svojim všeobecne záväzným nariadením daňovým poplatníkom daň znížiť, alebo aj úplne oslobodiť niektoré konkrétne typy nehnuteľností vymenované v zákone. Rozdielna je aj skladba tejto dane, keď okrem dane z pozemkov, vyskytujúcej sa v oboch zákonoch, je v českom zákone už len druhá časť, daň zo stavieb a jednotiek, na Slovensku obsahuje ešte časti dve, oddelene zo stavieb a z bytov, prakticky ale v ustanoveniach týchto častí podstatné rozdiely nenájdeme.

Poslednou kategóriou sú miestne dane, ktorých ekvivalent však v Českej republike v legislatíve figuruje pod názvom miestne poplatky, aj napriek tomu, že tieto peňažné plnenia majú vo väčšine prípadov charakter daní a viacerí odborníkov sa už vyslovilo za túto zmenu. Na Slovensku v systéme miestnych daní nájdeme osem daní a jeden poplatok, v českom zákone je poplatkov osem. K tým, ktoré sú rozdielne, patrí v slovenskom zákone daň z nehnuteľností, ktorú ale v českej právnej úprave nájdeme samostatne, a ďalej české obce nevyberajú (podľa zákona o miestnych poplatkoch) poplatky z predajných automatov, nevýherných hracích prístrojov a jadrových zariadení. Slovenské obce naopak nevyberajú dane z ubytovacej kapacity, zo vstupného a zo zhodnotenia stavebného pozemku. Všetky poplatky v Českej republike majú fakultatívny charakter, na rozdiel od slovenského poplatku za komunálne odpady, ktorý obce zaviesť musia. Všeobecne,

platné pre všetky poplatky, v Česku má obec originálne kompetencie iba pri stanovení miestnych poplatkov, ostatné konanie vo veciach spojených s miestnymi poplatkami je stanovené obecným úradom ako výkon prenesenej pôsobnosti obce, kým na Slovensku je správa miestnych daní plne v kompetencii obcí. Preto na Slovensku majú obce väčší dosah na sadzbu dane, ktorú môžu nastaviť podľa svojho uváženia, okrem daní z nehnuteľností a komunálnych odpadov, kde existuje rozpätie, v ktorom sa musí sadzba nachádzať, a dane z jadrových zariadení, kde je fixne stanovená. České obce si síce tiež môžu sadzby určovať samy záväznými vyhláškami, ale sú zákonom limitované hornou hranicou, ktorá nesmie byť prekročená. Dôležité je spomenúť aj fakt, že česká legislatíva pri správe miestnych poplatkov, s výnimkou poriadkových pokút, nepripúšťa žiadne iné sankcie podľa zákona „daňový rád“. Slovenský zákon naopak nevyklučuje pri správe miestnych daní a poplatku používanie prostriedkov z daňového poriadku, skôr tento fakt ešte umocňuje § 100 zákona o miestnych daniach, podľa ktorého *„výnos z daní, vrátane výnosu z pokuty a úroku z omeškania vzťahujúcich sa k týmto daniam a poplatku sú príjmom rozpočtu obce, ktorá je správcou dane“*.

Čo sa týka konkrétnych daní, prípadne poplatkov, ktorých ekvivalenty majú obe krajiny zavedené v zákonoch, aj tu sa dajú nájsť určité rozdiely. Daň za psa (staršieho ako 6 mesiacov) na Slovensku platí jeho vlastník, a ak sa nedá zistiť, tak držiteľ, pričom dôležité je to, že výnos ide do pokladne obce, v ktorej je pes reálne chovaný, na rozdiel od Českej republiky, kde ide už o psa vo veku od 3 mesiacov, a nie je podstatné, kde je pes chovaný v skutočnosti, ale kde má trvalý pobyt jeho držiteľ.

Ďalšia daň a poplatok, za užívanie verejného priestranstva, veľa rozdielov nemá, azda len to, že v ČR sa neplatí za akcie, ktorých výťažok putuje na charitatívne a verejne prospešné účely a na Slovensku za využívanie priestranstva v súvislosti s odstránením poruchy alebo havárie rozvodov a verejných sietí.

Daň za ubytovanie má v českej právnej úprave svoj ekvivalent v podobe poplatku za kúpeľný a rekreačný pobyt, ale až na rozdielny názov majú väčšinu náležitostí spoločných, až na fakt, že na Slovensku oslobodenia a evidenciu ubytovaných môže stanoviť obec vo svojom všeobecne záväznom nariadení, kým v Česku toto povinne vyplýva zo zákona.

U daní a poplatkov za povolenie k vjazdu motorového vozidla môžeme vidieť rozdiely v konštrukcii predmetu dane, keď na Slovensku sa platí za vjazd aj zotrvanie vozidla, a to v historickej časti mesta, a poplatníkom je držiteľ vozidla, v Českej republike je poplatok uvalený na vydanie povolenia k vjazdu do vybraných miest a častí mesta, kde je inak značkou zakázaný vjazd, a platí ho osoba, ktorej bolo toto povolenie vydané.

Poslednou časťou sú poplatky za komunálne odpady, kde je rozdiel už vo vymedzení poplatku, keď sa na Slovensku vyberá aj za drobné stavebné odpady. Ako vidieť pri pohľade na poplatníkov, na Slovensku zas absentujú cudzinci a osoby žiadajúce o azyl. Prednosťou slovenského zákona je ale skutočnosť, že rieši zabráneniu dvojitého zdanenia osôb z dôvodu trvalého a súčasne prechodného pobytu v obci, ale hlavne pobytu a súčasne podnikaniu v jednej obci, v tomto prípade platí poplatok iba jedenkrát. V Českej republike, kde na základe

zákona o miestnych poplatkoch sa platí podľa trvalého bydliska, a na základe zákona o odpadoch podľa vlastníka nehnuteľnosti, k tejto situácii môže dochádzať.

4.3 Komparácia daňových príjmov v oboch krajinách

Vzhľadom k tomu, že je táto práca zameraná hlavne na daňové príjmy obcí, ktoré sú takmer v každej obci najvyšším príjmom rozpočtu, sú v nasledujúcej časti porovnané príjmy rozpočtu malej obce a mesta v každej krajine.

4.3.1 Komparácia daňových príjmov Zamaroviec a Trenčína

Pre porovnanie medzi obcou Zamarovce a mestom Trenčín môže byť celkovo využitých 5 daní, ktoré sú v oboch súčasťou obecných rozpočtov. Daň z ubytovania totiž bola vyberaná v roku 2015 iba v Trenčíne, táto daň ale veľmi významná nebola, v prepočte na 1 obyvateľa pripadal výnos vo výške 0,84 eur. K sprehľadneniu sú prepočty daňových príjmov na obyvateľa v oboch obciach a rozdiel (o ktorý príjmy mesta prevyšujú príjmy malej obce) medzi nimi zobrazené v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 24 Komparácia daňových príjmov medzi slovenskými obcami (v €/ob.)

	Zamarovce	Trenčín	rozdiel
Podielová daň	237,94	274,37	15,31 %
Daň z nehnuteľností	44,20	103,44	134,01 %
Daň za psa	0,95	1,00	4,63 %
Daň za užívanie VP	0,09	1,26	1 296,32 %
Daň za kom. odpad	22,26	40,88	83,67 %
Miestne dane	67,49	147,41	118,42 %
Daňové príjmy	305,44	421,79	38,09 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Z tejto tabuľky je jasne vidieť, že všetky daňové príjmy, ktoré majú obce spoločné, sú v prepočte vyššie na strane mesta Trenčín.

Jediná daň, ktorá je zdieľaná medzi slovenskými obcami, podielová, teda výnos z dane z fyzických osôb, je v prepočte na obyvateľa v meste Trenčín vyššia o 15 %, vo výške 274,37 eur, kým v Zamarovciach je to 237,94 eur na osobu. Táto skutočnosť má dôvod v tom, že na výšku podielu majú vplyv faktory, v ktorých dosahuje mesto vyššie hodnoty ako obec Zamarovce. Prvým, ktorý vstupuje do vzorca pre tento výpočet, je počet obyvateľov, ktorý však vďaka tomu, že nemá až tak veľkú váhu, a je ešte upravený koeficientom nadmorskej výšky, ktorú má mesto iba o 1 m vyššiu, tento rozdiel nezvýrazňuje viac. Ďalším vstupom je opäť počet obyvateľov, tentokrát však s trochu väčšou váhou a prepočítaný veľkostným koeficientom obce, kde Zamarovce sa nachádzajú v prvej kategórii s hodnotou 0,89 a Trenčín v piatej kategórii, kde je hodnota 1,13. Najvýznamnejšiu rolu hrá medzi týmito dvoma obcami prepočítaný počet žiakov v školských a obdobných zariadeniach zriadených obcou, ktorý má v Zamarovciach hodnotu 1 266,4.

To je spôsobené tým, že na území obce sa nachádza iba jedna materská škola, takže počet žiakov vstupujúcich do tohto výpočtu je pomerne nízky, naproti tomu v Trenčíne je tento prepočet žiakov až na hodnote 88 703,4, k čomu ešte treba pripočítať 9 236,7 za školy neštátne a umelecké. Do tejto hodnoty je započítaný počet žiakov z 16 materských a 8 základných škôl, ktorých je mesto zriaďovateľom, stredné školy sem už nepatria, pretože tam je zriaďovateľ kraj ako vyšší územný celok, a ďalej aj základná umelecká, cirkevné a tiež štátna jazyková škola, ktoré prispeli k druhej zložke tohto koeficientu. Posledný faktor, ktorý podiel obcí ovplyvňuje, je počet dôchodcov v obci, ktorý má však veľmi malú váhu, takže aj napriek tomu, že v Trenčíne je toto číslo 11 514 oproti 172 v Zamarovciach, tak žiadny priepastný rozdiel tento faktor nespôsobí. Celkovo bolo na Slovensku pre-rozdelených za rok 2015 všetkým obciam presne 1 471 701 000 eur, a tieto hlavné faktory určili výšku podielu pre obec Zamarovce v hodnote 0,0193 % a pre Trenčín to je 1,6017 % (Východiskové štatistické údaje a podiel obcí na výnose DPFO pre rok 2015, 2015).

O obrovskom rozdiel na osobu sa ale dá hovoriť v prípade dane z nehnuteľností, kde je mestská daň na obyvateľa vyššia ako 100 eur, kým v Zamarovciach je to asi 44 eur na osobu, čo je rozdiel 134 %. Toto je spôsobené hlavne hodnotami obecných pozemkov vyplývajúcimi zo zákona, a ďalej tým, ako si upravujú sadzbu dane, nielen pri pozemkovej dani, ale aj zo stavieb a bytov. Hodnoty pozemkov sú v niektorých prípadoch až päťkrát vyššie, napríklad pri stavebných pozemkoch sú hodnoty 53,11 eur/m² oproti 13,78 eur/m². Sadzby dane z pozemkov sú však vyššie v obci Zamarovce, čo vzhľadom na jej lukratívnu polohu tesne v blízkosti mesta a stále zvyšujúci sa záujem o domovú výstavbu je logickým vyústením tejto situácie, o to prekvapujúcejšie je, že hodnoty pozemkov pre účely tejto dane sú oproti mestským výrazne nižšie. Dane zo stavieb už ale majú vyššie sadzby v meste, bytové stavby sa nachádzajú iba na území mesta, takže porovnanie sa vykonať nedá.

Vzhľadom k tomu, že dane z nehnuteľností a ich výpočet je úzko spätý s výmerou pozemkov alebo stavieb, prepočítal som výnosy z nich aj na m² a v tomto prípade vychádza výnos mesta Trenčín na 0,0705 eur/m², resp. 705 eur na 1 hektár, kým v Zamarovciach bolo na 1 m² vybraných 0,0105 eur alebo necelých 105 eur na 1 hektár, absolútne teda o 6 centov viac na m², relatívne až o 574 %.

Tab. 25 Výnos z dane z nehnuteľností podľa výmery (v €)

prepočet na:	Zamarovce	Trenčín	rozdiel
m ²	0,01046	0,07050	573,96 %
ha	104,61	705,00	

Zdroj: vlastné spracovanie

Ďalšia miestna daň, z užívania verejného priestranstva, je síce v Trenčíne v prepočte na osobu až o 1 300 % vyššia, no keďže ide o zanedbateľnú sumu, len o niečo viac ako jedno euro na osobu, tento fakt nie je veľmi podstatný. To isté sa dá konštatovať aj pri daniach za psov, kde je priemerná výška odvedená osobou tiež jedno euro, a to v oboch obciach. Posledná zložka, ktorá bola porovnaná, je

poplatok za komunálny odpad, tu boli príjmy mesta vyššie o 83 %, resp. o 18 eur na obyvateľa, vo výške 40,88 eur. To, že má mesto výnos, ako celkový, tak aj prepočítaný, vyšší, je dôsledkom výrazne, a to až niekoľkonásobne, vyšších poplatkov pre svojich obyvateľov.

Celkovo tak miestne dane v meste Trenčín boli vyššie o 118 % v hodnote 147,41 eur na osobu, kým v Zamarovciach to bolo len 67,49 eur a celkové daňové príjmy dosiahli v Trenčíne hodnotu 421,79 eur na osobu, čo bolo o 38 % alebo 116 eur viac ako v Zamarovciach.

4.3.2 Komparácia daňových príjmov obcí Kostelany nad Moravou a Karlovy Vary

Na komparáciu českej obce a mesta mohlo byť v prípade tejto práce využitých viac typov daní, ako na Slovensku, keďže hlavne zdieľaných daní má český systém stanovených viac, ako slovenský, kde je len jedna. Zistené výnosy prepočítané na 1 obyvateľa sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách v Kč podľa typu daní.

Tab. 26 Komparácia príjmov zo zdieľaných daní medzi českými obcami (v Kč/ob.)

	Kostelany n/M	Karlovy Vary	rozdiel
DPFO – záv. činnosť	1 868,24	2 498,34	33,73 %
DPFO – SVČ	96,91	190,10	96,16 %
DPFO – kap. výnosy	231,95	270,36	16,56 %
DPPO	2 152,41	2 509,61	16,60 %
DPH	4 067,82	4 940,68	21,46 %
Zdieľané dane	8 417,34	10 409,10	23,66 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Pri pohľade na tabuľku je vidieť, že výnosy zo zdieľaných daní sú v Karlových Varoch vyššie nie len absolútne, ale taktiež aj relatívne, v prepočte na osobu, a to pri každej z tejto daní. Fakt, že je ale výnos v prepočte na osoby v Karlových Varoch vždy vyšší vyplýva z toho, že kým počet obyvateľov je asi 53-krát vyšší, vypočítaný podiel stanovený vyhláškou Ministerstva financií je väčší asi 62-krát. Podiel obce Kostelany nad Moravou bol vo výške 0,005809 % a mesto Karlovy Vary sa na jednotlivých výnosoch podieľalo výškou 0,361909 %. To je spôsobené tak, ako v prípade slovenských obcí, faktormi vstupujúcimi do vzorca pre výpočet koeficientu podielu na jednotlivých typoch daní, ktoré sú tu konkrétne štyri. Prvým je výmera katastrálneho územia obce, ktorá však nemá veľkú váhu, preto aj napriek viac ako desaťnásobne vyššej výmere v Karlových Varoch nespôsobuje vo veľkom tento rozdiel. O niečo väčší význam má počet detí a žiakov navštevujúcich školu zriaďovanú obcou, ktorý je v Kostelanoch nad Moravou iba 33, keďže sa tam nachádza iba materská škola, kým v Karlových Varoch je to až 5 301. Ďalšou zložkou, ktorá do vzorca vstupuje dvakrát, je počet obyvateľov. V prvom prípade, kde vstupuje iba čistý počet obyvateľov, má iba desaťpercentnú váhu, takže Karlovy Vary aj napriek oveľa vyššiemu obyvateľstvu na tomto až taký roz-

diel nezískali, druhýkrát je ale počet obyvateľov zahrnutý v podobe násobkov postupných prechodov, kde je započítaný, pričom táto zložka má váhu až 80 % a zrejme najviac spôsobuje tento rozdiel.

Keď sa bližšie pozrieme na jednotlivé dane, je vidieť, že najväčší percentuálny rozdiel, až 96 %, je pri výnosoch z daní vyberaných od osôb samostatne zárobkovo činných, reálne ide o rozdiel 93 Kč na osobu. Menší rozdiel, v absolútnom vyjadrení, predstavujú už iba príjmy z kapitálových výnosov, kde ide o približne 38 Kč, táto daň však aj s ostatnými zdieľanými už percentuálne nepredstavuje taký vysoký rozdiel, väčšinou sa jedná o rozdiely okolo 16 – 21 %, pri dani z príjmov zo závislej činnosti je to 33 %, alebo 630 Kč. Najväčší rozdiel medzi Karlovými Varmi a Kostelanmi nad Moravou vo finančnom vyjadrení predstavuje daň z pridanej hodnoty, kde sa jedná o takmer 873 Kč na osobu.

Tab. 27 Komparácia príjmov zo zverených daní medzi českými obcami (v Kč/ob.)

	Kostelany n/M	Karlovy Vary	rozdiel
DPPO za obec	148,00	614,75	315,36 %
Daň z nehnuteľných vecí	409,54	1 531,86	274,04 %
Zverené dane	557,54	2 146,60	285,01 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Čo sa týka zverených daní, u daní z príjmov platených obcou jasne dominujú Karlovy Vary aj v prepočte na osobu, mestá totiž odvádzajú niekoľkonásobne vyššie dane ako malé obce. Zaujímavejší ale môže byť prepočet u daní z nehnuteľností, kde mesto dosiahlo až o 274 % väčšie príjmy v prepočte na hlavu. Kým Kostelany ako obec nie sú ničím výnimočné, Karlovy Vary ako turistické centrum s kúpeľmi a významným filmovým festivalom patrí, aj čo sa týka nehnuteľností, medzi najlukratívnejšie mestá v Českej republike, čo sa potom odráža aj na výnose z týchto daní, kde na osobu pripadá výnos viac ako 1 500 Kč, kým v Kostelanoch nad Moravou je to iba 409,54 Kč.

Tab. 28 Výnos z dane z nehnuteľností podľa výmery (v Kč)

prepočet na:	Kostelany n/M	Karlovy Vary	rozdiel
m ²	0,08139	1,29069	1 485,80 %
ha	813,90	12 906,85	

Zdroj: vlastné spracovanie

Výraznejší rozdiel ale môžeme nájsť po prepočte výnosu z daní za nehnuteľnosti na plochu týchto obcí. V Kostelanoch nad Moravou totiž na 1 hektár pripadá 813,90 Kč, naproti tomu v Karlových Varoch je to až 12 906,85 Kč, v tomto prípade sa teda jedná o rozdiel až takmer 1 500 %, čo dokazuje silu hodnoty nehnuteľností v kúpeľnom meste, ale tiež aj zvýšenej základnej sadzby dane a stanovenia miestneho koeficientu.

Tab. 29 Komparácia príjmov z miestnych poplatkov medzi českými obcami (v Kč/ob.)

Poplatok	Kostelany n/M	Karlovy Vary	rozdiel
zo psov	18,32	29,54	61,23 %
za užívanie VP	9,44	260,47	2 658,61 %
Miestne poplatky	501,61	915,47	82,51 %
Daň z nehnuteľných vecí	409,54	1 531,86	274,04 %
Miestne poplatky + DN	911,15	2 447,33	168,60 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Ďalší typ daní, miestne poplatky, majú obce spoločné len dva, keďže v Karlových Varoch poplatky za odpady nie sú zavedené na základe zákona o miestnych poplatkoch, a tak ani nie sú súčasťou daňových príjmov obce. Poplatok za psa príliš rozdielny nie je, ale poplatok za užívanie verejného priestranstva je v Karlových Varoch v prepočte na osobu až o viac ako 2 600 % vyšší, čo súvisí s vyššími sadzbami v meste, ktoré sú v takomto významnom meste logické, za nižšie sadzby by si miesta na verejnom priestranstve mesta mohli prenajať aj menej žiaduce subjekty, ktoré by narušili ráz a imidž mesta. Celkovo miestne dane v Karlových Varoch na hlavu prevyšujú menšiu obec o 82,51 %, alebo asi 414 Kč, ak by sme k nim ale pripočítali, tak ako je tomu na Slovensku, aj výnosy z dane z nehnuteľností, v Karlových Varoch sa číslo dostalo takmer na 2 500 Kč, v Kostelanoch nad 900 Kč, rozdiel je tu teda necelých 1 600 Kč na obyvateľa.

Tab. 30 Komparácia ostatných daňových príjmov medzi českými obcami (v Kč/ob.)

	Kostelany n/M	Karlovy Vary	rozdiel
Odvod z lotérií	36,37	42,41	16,63 %
Odvod z výher. Autom.	134,76	1 089,81	708,72 %
Správne poplatky	9,29	418,67	4 405,75 %
Ostatné daň. príjmy	180,42	1 586,75	779,49 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Poslednou kategóriou sú ostatné daňové príjmy, kde po prepočte vidieť, že príjmy z odvodov z lotérií sú na podobnej úrovni, z výherných automatov majú Karlovy Vary vyššie asi sedemkrát, no a tie zo správnych poplatkov majú rozdiel najvyšší zo všetkých daňových príjmov vôbec, až o 4 405,75 % na osobu.

Ak ale zoberieme do úvahy celkové daňové príjmy oboch obcí, tak v Karlových Varoch bol výnos na obyvateľa v hodnote 15 057,92 Kč o necelých 56 % vyšší ako v Kostelanoch nad Moravou s výnosom 9656,91 Kč na osobu.

4.3.3 Porovnanie daňových príjmov menších obcí v ČR a SR

V tomto prípade som prevzal údaje prepočítané na obyvateľov z predchádzajúcich tabuliek a porovnal som dve menšie obce v oboch krajinách, teda Zamarovce s Kostelanmi nad Moravou. V tejto tabuľke sú zobrazené prepočítané daňové príjmy týchto dvoch obcí, v českej obci prepočítané aj do eur, na prepočet som použil jednotný kurz stanovený podľa Pokynu Generálneho finančného riaditeľstva

pre zdaňovacie obdobie 2015 podľa § 38 ods. 1 českého zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, který používajú poplatníci, ktorí nevedú účtovníctvo. Hodnota tohto kurzu bola 27,27 Kč/eur.

Tab. 31 Komparácia daňových príjmov medzi slovenskou a českou obcou (na 1 ob.)

Poplatok / daň	Zamarovce [v €]	Kostelany n/M [v Kč]	Kostelany n/M [v €]	rozdiel
Podielová a zdieľané	237,94	8 417,34	308,67	29,73 %
z nehnuteľností	44,20	409,54	15,02	- 66,03 %
za psa	0,95	18,32	0,67	- 29,36 %
za užívanie VP	0,09	9,44	0,35	283,34 %
za kom. odpady	22,26	473,85	17,38	- 21,92 %
Miestne dane	67,49	501,61	18,39	- 72,75 %
Miestne dane + DN	67,49	911,15	33,41	- 50,49 %
Daňové príjmy	305,44	9656,91	354,12	15,94 %

Zdroj: vlastné spracovanie

V tejto časti som tak, ako v predchádzajúcej, porovnal iba dane, ktoré obce majú spoločné. Slovenská podielová daň v tomto prípade môže byť považovaná za ekvivalent českých zdieľaných daní. V slovenskej obci je výnos na osobu z tejto dane, ktorá do obecného rozpočtu spomedzi daňových príjmov prináša najväčšiu časť, o približne 71 eur, alebo takmer 23 % nižší, ako v českej obci, čo je pomerne vysoké číslo, súvisí však s celkovým výnosom daní, z ktorých sú do obcí výnosy rozdeľované, v Českej republike je táto suma takmer 3,5-krát vyššia ako na Slovensku, aj keď je výnos delený medzi viac obcí a obyvateľov.

V prípade dane z nehnuteľností je zase vyšší prepočítaný výnos na strane slovenskej obce, a to až skoro trojnásobne, čo je dôsledkom toho, že slovenské obce počítajú základ dane z hodnoty pozemkov, ktoré sú práve v Zamarovciach na vyšších hodnotách. Ak by sme porovnali tieto dve obce podľa ich výmery, rozdiel sa ešte viac prehĺbi, slovenská obec by mala výnos z týchto daní o 250 % vyšší, v podobe 104,61 eur za hektár oproti 29,85 eurám v českej obci.

Čo sa týka miestnych daní a poplatkov, porovnané boli tri z nich, ktoré majú tieto dve obce spoločné. Poplatky zo psov boli síce v českej obci o tretinu nižšie na osobu, no vzhľadom k výške výnosu nižšiemu ako jedno euro v každej krajine je tento výnos v podstate irelevantný. Podobne sú na tom aj výnosy z poplatkov a daní za využívanie verejného priestranstva, aj keď boli v českej obci asi šesťkrát vyššie, 35 centov na osobu taktiež nie je významný výnos. Významným z týchto poplatkov je v oboch obciach poplatok za komunálne odpady, ktorý je vyšší v slovenskej obci, a to o 28,08 % alebo necelých 5 eur. Táto skutočnosť môže byť ovplyvnená faktom, že na Slovensku majú obce ponechanú väčšiu voľnosť pri stanovení výšky poplatkov, kým v Česku, v prípade, ak obec, podobne ako Kostelany nad Moravou, vyberá finančné prostriedky za vývoz komunálnych odpadov podľa zákona o miestnych poplatkoch, nemá prakticky žiadnu právomoc s touto sadzbou hýbať.

Ak zoberieme do úvahy všetky miestne dane v oboch obciach bez ohľadu na to, či boli vyberané iba v jednej z nich, alebo oboch, tak miestne dane majú výraznú prevahu v Zamarovciach, kde dosahujú hodnotu 67,49 eur, kým v Kostelanoch je to až o 72,75 % menej, v slovenskej obci teda hrajú oveľa väčšiu rolu medzi daňovými príjmami, to je ale spôsobené aj tým, že sú do nich na Slovensku započítavané aj výnosy z daní z nehnuteľností. Ale aj ak by sme ich pripočítali k výnosom z miestnych poplatkov, tak by to v českej obci bolo stále asi o 50 % menej. Ak ale budeme uvažovať celkové daňové príjmy, tak vzhľadom k tomu, že na Slovensku okrem výnosov z podielovej a miestnych daní iné obciam neplynú, tak česká obec aj za pomoci vyššej sumy, ktorú získala zo zdieľaných daní a k tomu získala aj výnos z dane, ktorú sama zaplatila, má celkové daňové príjmy o takmer 16 % alebo 49 eur na obyvateľa vyššie ako obec na Slovensku.

Tab. 32 Význam miestnych daní a poplatkov pre menšie obce

Miestne dane	Zamarovce	Kostelany n/M	
		bez DN	s DN
k daňovým príjmom	22,10 %	5,19 %	9,44 %
k celkovým príjmom	6,45 %	4,43 %	8,05 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Ak sa na miestne dane pozrieme z pohľadu ich významnosti voči daňovým príjmom a celkovým príjmom rozpočtov obcí, môžeme vidieť ich jasnú prevahu na slovenskej strane, kde sa na daňových príjmoch podieľajú viac ako jednou pätinou, kým v českej obci je to u miestnych poplatkov iba podiel 5,19 %, ak by sme k nim ale pripočítali aj výnos z daní z nehnuteľností, aby bolo toto porovnanie ekvivalentné, tak je to 9,44 %, čo je stále výrazne menej. Ak ale porovnáваме výnosy k celkovým príjmom, slovenská obec má navrch iba v prípade, že v českej počítame iba s riadnymi miestnymi poplatkami, bez dane z nehnuteľností, ak je totiž do výpočtu zahrnutá aj táto daň, majú miestne poplatky väčší význam na obecných príjmoch v českej obci, čo ale pravdepodobne nie je častý prípad.

4.3.4 Porovnanie daňových príjmov miest v ČR a SR

Podobne ako vyššie u obcí, aj u mnou analyzovaných dvoch miest v oboch krajinách, som porovnal všetky ich spoločné daňové príjmy v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 33 Komparácia daňových príjmov medzi slovenským a českým mestom (na 1 ob.)

Poplatok / daň	Trenčín [v €]	Karlovy Vary [v Kč]	Karlovy Vary [v €]	rozdiel
Podielová a zdieľané	274,37	10 409,10	381,71	39,12 %
z nehnuteľností	103,44	1 531,86	56,17	- 45,70 %
za psa	1,00	29,54	1,08	8,85 %
za užívanie VP	1,26	260,47	9,55	657,34 %
za ubytovanie	0,84	379,70	13,92	1 554,37 %
Miestne dane	147,41	915,47	33,57	- 77,23 %
Miestne dane + DN	147,41	2447,33	89,74	- 39,12 %
Daňové príjmy	421,79	15 057,92	552,18	30,91 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Pri porovnaní podielovej dane na Slovensku a zdieľaných daní v českom meste vyšli relatívne podobné čísla ako u menších obcí. Opäť má v prepočte na obyvateľa vyšší výnos mesto v Českej republike, a to s ešte o niečo väčším rozdielom, v podobe prevahy o 39,12 % alebo viac ako sto eur oproti Trenčínu, kde bol výnos na hlavu 274,37 eur. Dôvod tohto rozdielu je podobný ako u obcí, keď ho spôsobujú celkové sumy rozdeľované do obecných rozpočtov v oboch krajinách.

Zaujímavejšie vychádza porovnanie daní z nehnuteľností, kde jasne dominuje Trenčín so svojim výnosom 103,44 eur na hlavu, čo je o 84,15 % viac, ako prepočítaný karlovarský príjem vo výške 56,17 eur. Tento vysoký rozdiel je o to prekvapujúcejší, že v meste, ako sú Karlovy Vary, ktoré sú jedným s najlukratívnejších miest v Českej republike, s vysokými hodnotami nehnuteľností, by podľa očakávania mali daňové výnosy z nich prevyšovať výnosy mesta Trenčín, realita je však opačná, a vyššie výnosy nezabezpečili ani zvýšené koeficienty, ktorými sa dane násobia. Ak porovnáme tieto výnosy v prepočte na výmeru katastrálnych území mesta, rozdiel sa o niečo zmenší, Trenčín má výnos na 1 ha vo výške 705 eur, čo je o 49 % viac, ako v Karlových Varoch (473 eur).

Z miestnych daní potom rozdiely vidíme hlavne u dvoch z nich, z daní platebných za psos sú na tom mestá takmer rovnako, ale za užívanie verejného priestranstva má navrch západočeské mesto, 9,55 eur voči 1,26 eur v Trenčíne, ktorý má teda výnos o 86,8 % na osobu nižší, a keďže cestovný ruch má v Karlových Varoch dôležitú rolu, čo sa týka celkových príjmov mesta, tak ani daň za ubytovanie (takmer 14 eur na osobu) tu nie je nevýznamná, naproti Trenčínu, kde je až o 94 % nižšia.

Celkovo miestne dane ale tak, ako u obcí, majú prevahu na Slovensku, v Karlových Varoch sú s výnosom 33,57 eur na osobu o 77 % nižšie ako v Trenčíne, kde je to v prepočte 147,41 eur, a aj s pripočítaním výnosu z daní z nehnuteľností je stále príjem z miestnych poplatkov nižší, a to o takmer 58 eur na osobu, a podobne daňové príjmy celkovo zas majú vyššie hodnoty na českej strane, Karlovy Vary ich majú o približne 31 % vyššie.

Tab. 34 Význam miestnych daní a poplatkov pre mestá

Miestne dane	Trenčín	Karlovy Vary	
		bez DN	s DN
k daňovým príjmom	34,95 %	6,08 %	16,25 %
k celkovým príjmom	22,89 %	3,98 %	10,65 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Podobné pomerové porovnanie výnosov z miestnych daní som spravil aj pre mestá analyzované v tejto práci. Tu na rozdiel od menších obcí, v porovnaní aj s daňovými, aj s celkovými príjmami mestských rozpočtov, majú miestne dane výraznejšie zastúpenie na týchto príjmoch v meste Trenčín, kde tvoria takmer 35 % z daňových príjmov a necelých 23 % z celkových príjmov rozpočtu. V Karlových Varoch je to 6,08 % z daňových príjmov a necelé 4 % z príjmov celkových, ak by sme pripočítali aj dane z nehnuteľností, tak sa hodnoty zvýšia na 16,25 % u daňových, resp. 10,65 % príjmov celkových, takže je možné skonštatovať, tak, ako bolo predpokladané, že miestne dane majú vyšší význam pre obecné rozpočty na Slovensku.

4.3.5 Porovnanie sadzieb miestnych daní a poplatkov

V nasledujúcich tabuľkách sú pre lepší prehľad uvedené sadzby jednotlivých miestnych daní a poplatkov vo všetkých štyroch obciach.

Tab. 35 Sadzby miestnych daní a poplatkov za užívanie verejného priestranstva

Trenčín (v €/m ² /deň)	Kostelany n/M (v €/m ² /deň)
0,41-0,82/stavebné zariadenie	0,18/stavebné a reklamné zariadenie
0,41-2,90/stánok	0,18/cirkus, lunapark
0,08-0,28/trvalé parkovanie	0,18/výkopové práce
0,07-0,11/letná terasa	0,18/VP pre kult., šport. a rekl. akcie
0,09-0,31/cirkus, lunapark	0,37/trvalé parkovanie
1,00-3,00/reklamné akcie	0,37-1,47/stánok
0,31-2,06/skládky	36,67/rok/trvalé parkovanie
Zamarovce (v €/m ² /deň)	Karlovy Vary (v €/m ² /deň)
0,16/základná sadzba	0,11-0,37/letná terasa
1,68/stánok	2,93-3,67/stánok
0,33/trvalé parkovanie	0,37/trvalé parkovanie
	916,76/rok/trvalé park. - centrum
	476,71/rok/trvalé park. - ostatné

Zdroj: vlastné spracovanie

Tab. 36 Sadzby miestnych daní a poplatkov za psa (v €)

Sadzba za:	ZAM	TN	KNM	KV
Pes/rok	6,00	12,00	3,67	36,67
Pes/rok – nie v rodinnom dome	-	30,00	-	-
pes/rok – druhý a ďalší pes	-	-	-	55,01

Zdroj: vlastné spracovanie (ZAM – Zamarovce, TN – Trenčín, KNM – Kostelany nad Moravou, KV – Karlovy Vary)

Tab. 37 Sadzby z ubytovacích miestnych daní a poplatkov (v €)

Sadzba za:	ZAM	TN	KNM	KV
Osoba/noc – za ubytovanie a pobyt	0,06	0,50	-	0,55
Osoba/noc – z ubytovacej kapacity	-	-	-	0,22

Zdroj: vlastné spracovanie (ZAM – Zamarovce, TN – Trenčín, KNM – Kostelany nad Moravou, KV – Karlovy Vary)

Tab. 38 Sadzby ostatných miestnych daní a poplatkov (v €)

Obec	Sadzba dane/poplatku
Zamarovce	33,20/predajný automat/rok
	33,20/nevýherný hrací prístroj/rok
Karlovy Vary	0,73/vjazd do centra – auto/deň
	18,34/vjazd do centra – auto/30 dní
	36,67/vjazd do centra – auto/90 dní
	128,35/vjazd do centra – auto/rok
Kostelany n/M	36,67/kultúrna akcia
	5,00/vstupné (v %)

Zdroj: vlastné spracovanie

Z týchto tabuliek je zrejmé, že u väčšiny miestnych daní a poplatkov sú sadzby stanovené obcami vyššie v mestách, kde je u niektorých daní rozdiel aj takmer desaťnásobný. U miest to však má opodstatnenie, keďže obyvateľom a podnikateľom sa často tieto dane vyplatí zaplatiť, pretože z následných činností môžu generovať zisk, kým v menších obciach by si pri vyššej sadzbe mohli túto činnosť rozmyslieť a presunúť inam, keďže tam potenciál zisku tak veľký nie je.

Do tohto porovnania jednotlivých sadzieb som zámerne nezaradil všetky sadzby za poplatky za komunálne odpady, kde sú v každej z krajín určované odlišným spôsobom a s mnohými sadzbami, a sadzby daní z nehnuteľností, kde je takisto počet rôznych sadzieb príliš rozsiahly.

4.3.6 Celoštátny výnos z daňových príjmov na Slovensku

V nasledujúcej tabuľke je uvedený celoštátny výnos všetkých slovenských obcí, ktorý im plyní z podielu na dani z príjmov fyzických osôb, a tiež príjmov z miestnych daní, ktoré spolu všetky obce na Slovensku vybrali za rok 2015, a ďalej prepočet na 1 obyvateľa.

Z nej je vidieť, tak, ako by sa aj dalo očakávať, že krajské mesto Trenčín je v oboch prípadoch nad celoslovenským priemerom, kým malá obec Zamarovce má pri oboch daniach výnosy nižšie.

Tab. 39 Celostátne daňové príjmy na Slovensku za rok 2015 (v €)

	Celkový výnos	Výnos na ob.	% podiel
Podielová daň	1 471 701 000,00	271,46	74,20 %
Miestne dane	511 625 000,00	94,37	25,80 %
Celkom	1 983 326 000,00	365,84	

Zdroj: vlastné spracovanie (Vývoj podielu územnej samosprávy na výnose dane z príjmov FO, 2016 a Rozpočet verejnej správy na roky 2015 až 2017 - schválený NR SR, 2016)

Z tabuľky vidieť aj význam miestnych daní v rozpočtoch slovenských obcí, ktoré priemerne tvoria 25,8 %, oveľa väčší význam teda majú pre obce príjmy z podielovej dane, ktoré tvoria takmer tri štvrtiny.

4.3.7 Celostátny výnos z daňových príjmov v Českej republike

V Českej republike je tabuľka zostavená z údajov čerpaných z očakávanej skutočnosti na rok 2015, keďže výška skutočných príjmov, najmä z miestnych poplatkov, ešte nie je definitívne jasná v každom meste v republike, avšak, tieto údaje by sa veľmi od reality už líšiť nemali a v práci sú považované za hodnoverné.

Tab. 40 Celostátne daňové príjmy v ČR za rok 2015

	Celkový výnos [v tis. Kč]	Výnos na ob. [v Kč]	Výnos na ob. [v €]	% podiel
DPFO – záv. čin.	33 100 000,00	3 140,93	115,18	19,42 %
DPFO – SVČ	1 200 000,00	113,87	4,18	0,70 %
DPFO – kap. výnosy	3 700 000,00	351,10	12,87	2,17 %
DPPO	33 500 000,00	3 178,89	116,57	19,66 %
DPH	67 200 000,00	6 376,76	233,84	39,44 %
Zdieľané dane	138 700 000,00	13 161,55	482,64	81,40 %
DPPO za obec	5 900 000,00	559,86	20,53	3,46 %
Daň z nehnuteľností	10 200 000,00	967,90	35,49	5,99 %
Zverené dane	16 100 000,00	1 527,76	56,02	9,45 %
Miestne poplatky	7 600 000,00	721,18	26,45	4,46 %
Odvody a iné	8 000 000,00	759,14	27,84	4,69 %
Celkom	170 400 000,00	16 169,63	592,95	

Zdroj: vlastné spracovanie (Rozpočty obcí a krajů v roce 2016, 2016)

Z tejto tabuľky môžeme vidieť, že najdôležitejší je pre obce podiel z celostátneho výnosu dane z pridanej hodnoty, ktorý v roku 2015 tvoril takmer 40 %, u daní z príjmov fyzických osôb to bolo približne 20 % a podobne aj u daní z právnických osôb. Miestne poplatky samostatne dokonca nedosiahli ani na úroveň 5 %, tak by sa stalo, až ak by k nim boli pripočítané výnosy obcí z daní z nehnuteľností a toto

číslo by sa dostalo na hodnotu 10,45 %, majú teda pre obecné rozpočty oveľa menší význam ako na Slovensku.

4.4 Návrhová časť

V tejto časti práce budú popísané najmä zistené nedostatky systémov rozpočtového určenia daní a miestnych daní v oboch krajinách s následným návrhom opatrení, ktoré by mohli viesť k zvýšeniu a zefektívneniu výberu týchto daní.

4.4.1 Návrh zmien pre výnosy z podielovej a zdieľaných daní

Faktory, ktoré ovplyvňujú podiel obcí na výnose z daní

V Českej republike vstupujú do výpočtu podielu, ktorý má obec na výnose zo zdieľaných daní, tri faktory, ktoré sú definované ako pomer tohto faktoru v predmetnej obci k celkovému súčtu za všetky obce v Českej republike. Prvým z nich, ktorý zákon o rozpočtovom určení daní stanovuje, je výmera katastrálneho územia obce, ktorá má však váhu len 3 %, váhu 7 % má počet detí a žiakov navštevujúcich školu, ktorú obec zriaďuje a tretím je počet obyvateľov, ktorý s váhou 10 % vstupuje do výpočtu samostatne, a následne s váhou 80 % prostredníctvom násobkov postupných prechodov, resp., v prípade štyroch najväčších miest sa jedná o násobky príslušných prepočítacích koeficientov.

Na Slovensku sú v nariadení vlády Slovenskej republiky o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve tiež definované štyri hlavné kritéria, podľa ktorých je podiel obcí počítaný, niektoré sú však odlišné od tých českých. Prvým, ktorý vstupuje do vzorca pre tento výpočet podobne dvakrát, je počet obyvateľov. V prvom prípade s váhou 23 % upravený koeficientom nadmorskej výšky, a následne počet obyvateľov s váhou 32 % vynásobený veľkostným koeficientom obce, ktorý má mierne väčší význam. Ešte významnejší je ale prepočítaný počet žiakov v školských a obdobných zariadeniach zriadených obcou, s váhou 40 %. Posledným faktorom, je počet obyvateľov obce vo veku nad 62 rokov, ktorý má ale váhu iba 5 %.

Keďže ale obce získavajú na výnosoch z jednotlivých daní iba určitý podiel, je faktorom, ktorý tento obecný príjem ovplyvňuje aj celkový celoštátny výnos dane, ktorá je následne prerozdeľovaná a s tým súvisiace aj sadzby týchto daní.

V Českej republike sa jedná o daň z príjmov právnických osôb, kde jej sadzba je v hodnote 19 %, daň z pridanej hodnoty so sadzbami 10, 15 a 21 %, a daň z príjmov právnických osôb s 15 % sadzbou dane, kde hlavnú základňu pre obecné príjmy tvorí daň z príjmov zo zamestnania.

Na Slovensku je jediný zdroj spomedzi daní daň z príjmov fyzických osôb, kde je sadzba dane 19 %, prípadne 25 % pre vyššie príjmové skupiny.

Opatrenia na zvýšenie daňových príjmov zo zdieľaných daní v ČR

Spomínané kritéria určené k prerozdeľovaniu daňových výnosov do obecných rozpočtov zrejme nikdy nedosiahnu takú úroveň, aby boli maximálne spravodlivé

ku každej obci v krajine, a takáto definícia spravodlivosti prakticky ani neexistuje, no prinajmenšom by sa do zákona o rozpočtovom určení daní, respektíve obdobného nariadenia vlády na Slovensku, dali implementovať ustanovenia alebo zmeny, ktoré by tento proces spravili viac spravodlivý a efektívnejší.

V Českej republike má najmenšiu váhu výmera katastrálneho územia obce, a teda tento faktor sa môže v mnohých prípadoch javiť ako nepodstatný, no nemusí to platiť vždy. Existujú totiž obce, ktorých počet obyvateľov je veľmi nízky, ale výmera obce vysoká, a práve tieto obce sú týmto opatrením zvýhodnené a ich podiel na daniach je aj oveľa vyšší ako podiel obce, ktorá má rovnaký počet obyvateľov, ale podstatne menšie katastrálne územie. Preto sa naskytá otázka, či by nebolo vhodnejšie posudzovať výmeru katastrálneho územia obce iba podľa skutočne zastavaného územia obce, keďže územia, na ktorých sa nachádzajú väčšinou len lesy, lúky alebo podobné plochy, nie sú tak náročné na údržbu, správu, a väčšinou sú bez akejkoľvek infraštruktúry, a preto obce reálne nepotrebujú finančné zdroje aj na tieto územia, ktoré tak ukrajújú z príjmov iným malým obciam, ktoré sú napríklad zastavané takmer po celom svojom území.

Ďalším faktorom je počet obyvateľov. Od roku 2013 tu platia nové pravidlá, keď samotný počet obyvateľov dostal novú váhu 10 % a váha násobkov postupných prechodov bola súčasne znížená na 80 %, s tým však boli aj zmenené veľkostné kategórie obcí, ktoré boli predtým od roku 2008 nastavené nie príliš vhodným spôsobom. Táto zmena spôsobila pozitívny nárast v daňových príjmoch obcí najmä v rozmedzí od 2 do 10 tis. obyvateľov, ale celkovo si zavedením tejto zmeny polepšila väčšina obcí. A aj keď sa môžu zdať veľkostné kategórie, ktoré sú iba štyri, svojím rozpätím veľmi rozsiahle, konštrukcia výpočtu zabezpečuje relatívne malé rozdiely medzi finálnymi číslami tohto výpočtu pre jednotlivé obce. Samozrejme, rozdiel medzi obcami, ktoré sú práve na hranici týchto veľkostných kategórií, kde jedno spadá ešte do nižšej, a druhé do vyššej, sa po výpočte prejaví, nie je však natoľko výrazný, ako pred novelou zákona, a preto sa dá tento systém považovať za celkom vhodný (Rozpočtové určení daní – zmena k lepšiemu či nikoli?, 2015). Avšak tým, že táto zmena najvýraznejšie polepšila obciam nad 2 000 obyvateľov, sú opäť mierne znevýhodnené ešte menšie obce, ktorých je v Českej republike najviac, štatisticky hlavne tých do 1 000 obyvateľov. A práve tieto obce potrebujú často na rozvoj svojej infraštruktúry a základného vybavenia obce omnoho vyššie prostriedky, ako obce s vyšším počtom obyvateľov, kde už väčšina týchto vecí je rozvinutá podstatne viac. Teoreticky by teda išlo zaviesť viac veľkostných kategórií, s dôrazom na to, aby mierne zvýhodnené boli aj tie najmenšie obce, každú kategóriu so svojim koeficientom pre výpočet, a tieto rozdiely by boli potlačené ešte viac, prípadne by sa mohli zmeniť aj príslušné prepočítacie koeficienty pre štyri najväčšie mestá, alebo z nich niektoré vylúčiť, aj keď tam už by bol dopad na ich rozpočty zrejme vysoký, zníženie by pravdepodobne bolo vhodnejšie, v každom prípade by ale toto opatrenie znamenalo menšie zvýhodňovanie týchto veľkých miest na úkor malých.

Posledným kritériom je počet žiakov a detí v školách, ktoré zriaďuje obec, s váhou 7 %. Toto kritérium je podľa môjho názoru nastavené spravodlivo, pretože kompenzuje obciam výdavky, ktoré majú spojené so žiakmi navštevujúcimi

školy v ich zriaďovateľskej pôsobnosti. Často sa totiž stáva, najmä v prípade malých obcí, že v obci škola nie je, a žiaci musia dochádzať do najbližších miest alebo obcí, kde sa škola nachádza. Tieto mestá však s nimi majú spojené aj určité výdavky, ktoré za nich neuhradí obec, kde majú trvalý pobyt, a preto je tento faktor v zákone zavedený opodstatnene. Vylepšiť by sa však dal tak, ako je tomu na Slovensku, a to zavedením väčšieho koeficientu na žiaka, ktorý si vyžaduje väčšie výdavky – v špecializovaných školách, napríklad pre postihnuté deti a podobne, a taktiež by si možno toto kritérium zaslúžilo aj celkovú vyššiu váhu, to by ale samozrejme išlo na úkor iných faktorov.

Čo sa týka samotných daní, vzhľadom k tomu, že v Českej republike je podiel obcí na viacerých daniach ako na Slovensku, kde je to len jedna, aj keď na nej majú obce vyšší percentuálny podiel, pravdepodobne by sa viac malo uvažovať o rozšírení daní, z ktorých výnosov budú finančné prostriedky do obecných rozpočtov prerozdelené, na Slovensku. Avšak, aj v Českej republike sa objavujú názory, že medzi zdieľané dane by malo byť priradených viac daní, aby sa dokázali obecné rozpočty viac prepojiť na príjmy štátneho rozpočtu, na druhej strane by to však prinieslo oveľa vyššie administratívne náklady. Od roku 2017 bude zrušená tzv. motivačná zložka v podobe 30 % z daní z príjmov fyzických osôb podávajúcich priznanie, niektoré obce totiž prichádzali o nemalé sumy, keďže podnikatelia často vykazovali zápornú daň, a naproti tomu bude zvýšený podiel na dani z pridanej hodnoty, čo by v súčte malo obciam priniesť viac ako miliardu Kč navyše (Obce dostanú viac peňazí z DPH, prídu o daně od podnikateľů, 2015). V tejto súvislosti sa naskytuje otázka, či je vhodné zachovanie druhej motivačnej zložky 1,5 % z výnosu z dane z príjmov zo závislej činnosti, ktoré obce dostávajú za zamestnancov vo svojej obci. Aj keď sa zvýšením podielov obcí na výnose z DPH obecné príjmy zvýšia, zrejme by bolo vhodné aj tento podiel navýšiť.

Opatrenia na zvýšenie daňových príjmov z podielovej dane v SR

Na Slovensku taktiež pôsobia štyri hlavné faktory, podľa ktorých je daň z príjmov fyzických osôb prerozdelená, no spôsob ich použitia je niekedy odlišný.

Počet obyvateľov je základným kritériom, od ktorého sa následne výpočet odvíja. V prvom prípade, keď s váhou 23 % vstupuje do vzorca samotný počet obyvateľov, je tento následne ešte prepočítaný koeficientom nadmorskej výšky. Otázne však je, či je nadmorská výška odôvodneným faktorom vstupujúcim do výpočtu podielu. Na jednej strane nie je príliš spravodlivé, ak obec, len kvôli skutočnosti, že leží na vyššie položenom území, má vyšší podiel na dani, ako obec v nížine na juhu Slovenska, pričom tieto obce môžu mať rovnaké zloženie obyvateľstva, infraštruktúru apod. Na druhej strane, argumentovať by sa dalo aj tým, že najmä v zime sú v severnej časti krajiny, teda vo vyšších nadmorských výškach, vynakladané oveľa väčšie náklady na údržbu miestnych komunikácií a údržbu obce. Nevýhodou pre obce však je, že táto veličina je úplne fixná, nikdy sa nezmení, kým s ostatnými kritériami je v podstate možné hýbať, aj keď samozrejme obmedzene a nie veľmi flexibilne, ale faktory ako počet obyvateľov, žiakov, dôchodcov a pod. sa ovplyvniť určitým spôsobom dajú.

Druhým kritériom s počtom obyvateľov je ich počet prepočítaný koeficientom v závislosti od zaradenia obce do veľkostnej kategórie, ktorých je na Slovensku 6 a k tomu dve najväčšie mestá Košice a Bratislava samostatne. Tu by som taktiež navrhol, podobne ako v ČR, hlavne pre menšie obce a mestá väčšiu diferenciáciu ich koeficientov pre rovnomernejšie prerozdelenie príjmov, pre väčšie mestá ale nie je potrebné ich podiely meniť, aj s ohľadom na to, že vykonávajú samosprávne pôsobnosti aj pre obyvateľov z menších obcí.

Najvyššiu váhu má počet detí a žiakov navštevujúcich školy a školské zariadenia obcou zriaďované, ktoré má opäť v podstate kompenzačnú funkciu pre obce, ktorých školy navštevujú deti z iných obcí. Výhodou oproti českému zákonu je v tomto prípade, ako už bolo spomenuté, zavedenie koeficientov špeciálnych kategórií, podľa môjho názoru je ich však príliš veľa, a preto by som navrhol zjednodušiť administratívu tohto kritéria a znížiť ich počet.

Posledným faktorom je počet dôchodcov v obci, kde je význam predovšetkým v pokrytí zvýšených potrieb financovania kompetencií na úseku sociálnych služieb a pôsobí aj na zmierňovanie fiškálnych nerovností a podporuje zabezpečovanie služieb v ekonomicky slabších regiónoch.

Vzhľadom k tomu, že na Slovensku je podielová daň iba jedna, možnosť na zavedenie nových zdieľaných daní je ešte viac ako v Českej republike. Podľa môjho názoru, najvhodnejšie dane, z ktorých by obce mohli získavať príjmy, by z hľadiska ekonomickej stability boli spotrebné dane, pretože aj v nepriaznivej ekonomickej situácii majú stále relatívne nízku elasticitu dopytu a tým pádom ľudia veľmi málo obmedzujú ich spotrebu, navyše patria z fiškálneho hľadiska medzi najvýznamnejšie príjmy rozpočtu štátu a tým pádom by rozpočtové príjmy obcí mali stabilnejšie výnosy aj v prípade prepadu ekonomiky, navyše by sa tak mohol znížiť podiel na dani z príjmov fyzických osôb, aby hodnoty zostali približne zachované, aj keď, v tomto prípade by vzhľadom k tomu, aký je pomer daňových príjmov obcí na Slovensku voči českým obciam (viac ako 1,5-násobne vyšší v ČR) by zníženie podielu na dani z príjmov nemuselo byť výrazné. Problém pri zavedení spotrebných daní do tohto systému by však mohla byť administratívna náročnosť, keďže sú v správe colných orgánov.

Ďalej by ešte mohla byť zaradená do systému prerozdeľovania motivačná zložka, ktorá by mohla tiež zvyšovať zamestnanosť v obci, obdobná, ako v Českej republike, prípadne by mohli mať obce podiel na iných daniach, ktoré plynú len do štátneho rozpočtu.

Ostatné faktory ovplyvňujúce daňové príjmy z týchto daní

Medzi faktory, ktoré nie sú zavedené v ani jednej z krajín, no dali by sa priradiť k zlepšeniu systému prerozdeľovania daňových výnosov, by sa dali zaradiť rôzne ukazovatele, a vzhľadom k tomu, že česká a slovenská legislatíva sú si dosť podobné, tak ako samotné krajiny, mohli by sa podieľať na prerozdeľovaní daní v oboch krajinách.

Jedným z takýchto kritérií by mohol byť počet detí vo veku od 3 do 15 rokov, čo už raz na Slovensku aj bolo navrhované (Financovanie samosprávy obcí, 2004)

s tým, že by boli viac pokryté potreby na financovanie kompetencií na úseku školstva a predškolských zariadení so zameraním hlavne na ekonomicky slabšie regióny.

Ďalším faktorom by mohla byť dĺžka miestnych komunikácií v správe obce, kde by príjmy slúžili na pokrytie nákladov spojených s ich údržbou, opravami a rozvojom.

Na Slovensku taktiež úplne absentuje veľkosť výmery obce, kde by ale opäť bolo oveľa vhodnejšie uvažovať iba zastavanú plochu obce, kvôli dôvodom už spomínaným vyššie.

V Českej republike by sa podobným spôsobom mohlo uvažovať o zavedení podobných kritérií, ako na Slovensku, ktoré sa ukazujú ako celkom adekvátne, a to počet obyvateľov v dôchodkovom veku a prípadne aj nadmorská výška obce.

4.4.2 Návrh zmien pre miestne dane a poplatky

Miestne dane a poplatky predstavujú pre obce nástroj, ktorým môžu vo svojej samostatnej pôsobnosti ovplyvňovať svoju ekonomickú situáciu. Obce prostredníctvom nich dokážu ovplyvniť štruktúru činností subjektov, ktoré na ich území žijú, alebo môžu prilákať ďalších obyvateľov či podnikateľov. Nie sú síce základným príjmom rozpočtov samospráv, ale sú tým najhlavnejším príjmom, ktorého výšku si obce majú možnosť samy ovplyvňovať. A najmä na Slovensku, kde, ako sme videli v predchádzajúcich častiach, majú väčší význam v obecných rozpočtoch, by na miestne dane a ich vyšší výber mal byť kladený dôraz, samozrejme ale, aj pre české obce by vyššie výnosy z týchto poplatkov boli prospešné.

Opatrenia na zvýšenie výnosov z miestnych daní a poplatkov

Obce si v Českej republike majú možnosť zaviesť osem miestnych poplatkov. Tieto poplatky však v Českej republike, na rozdiel od Slovenska, sú síce pod správou obcí, ale len v ich prenesenej pôsobnosti. Prvým navrhovaným opatrením, ktoré by mohlo viesť k zlepšeniu výberu týchto poplatkov, by bola transformácia miestnych poplatkov na miestne dane, tak, ako je tomu na Slovensku. Toto opatrenie by nemalo mať účinok iba v podobe premenovania na dane, v ktorých podobe sa už v podstate vyskytujú, v súlade ich platieb s daňovou teóriou, ale hlavne v podobe zvýšených právomocí obcí, keď by už mali obce originálne kompetencie pri celkovej správe daní, momentálne majú tieto daňové právomoci len veľmi obmedzené, a to na zavedenie poplatku v obci. Dôležité by po zavedení miestnych daní bolo hlavne to, že by si obce mohli samy určovať výšku daňovej sadzby, bez ohľadu na súčasné obmedzujúce maximálne hodnoty sadzby dane, a ďalej tým, že ich správa by bola už len v kompetencií obce, by mali obce väčší dosah na inštitúty, ktoré obsahuje súčasný zákon o miestnych poplatkoch, teda by mohli podľa potreby danej obce upravovať konkrétne oslobodenia, lehoty pre podávanie daňového priznania, či sankcionovanie daňovníkov, ktorí by riadne neplnili svoje povinnosti. Toto by napríklad bolo možné, keďže miestne dane úplne nezohľadňujú finančnú situáciu poplatníka, prostredníctvom verejno-prospešných prác v obci. Celkovo by tak transformácia na miestne dane mohla byť považovaná

za akýsi motivačný prvok, ktorým by bola zaistená väzba obyvateľov na príjmy obcí.

Taktiež by bolo možné, ako je to bežné vo viacerých európskych krajinách, do systému miestnych daní zaradiť dane z nehnuteľností, keďže celý ich výnos plynie obciam a vykazuje znaky miestnej dane, kde predmet dane je vždy priamo viazaný na konkrétnu obec, a jej správa by tým mohla prejsť z finančných úradov priamo na obce. Tiež by sa zaradením tejto dane k miestnym daniam mohli navýšiť výnosy obcí aj tým, že by boli sadzby dane nie len zvyšované pomocou koeficientov, ale miesto toho by v určitých prípadoch mohli byť nahradené zvýšenými sadzbami dane podľa uváženia obce.

Ak sa pozrieme na ostatné miestne poplatky zavedené v zákone, pri poplatkoch za psov by podľa môjho názoru bolo vhodné zaviesť slovenský model založený na výbere poplatku obcou, kde je pes chovaný, čím by reálne tieto prostriedky išli na účet obce, kde pes s jeho majiteľom žijú a obec kvôli tejto skutočnosti vynakladá finančné prostriedky na čistotu obce prostredníctvom osadenia smetných nádob popri chodníkoch či v parkoch apod. Aj keď samozrejme tieto nádoby by sa v obci s určitou pravdepodobnosťou vyskytovali aj bez majiteľov psov s trvalým pobytom mimo obce, čím viac ich v danej obci je, tým sa môžu náklady zvyšovať, a najmä v súčasnosti, kedy je trend presunu (avšak často bez zmeny trvalého bydliska) hlavne u mladých ľudí z malých obcí, kde sú poplatky nízke, do väčších miest s vyššími poplatkami, výrazný. Tým pádom dochádza k tomu, že pes je prihlásený v obci s nízkym poplatkom a mesto, kde žije, za neho nič nedostáva. Tieto príjmy síce nie sú v rozpočtoch obcí veľmi významné, no ak by boli tieto poplatky vo forme daní čisto pod správou obcí, vo väčších mestách by mohli byť zavedené v ešte vyšších čiastkach ako v súčasnosti, a tým pádom by sa im tieto príjmy s nákladmi kompenzovali. Naproti tomu, dnes sú tieto náklady iba pokryté časťou príjmov od obyvateľov s trvalým pobytom, ktorý v danej obci žijú, navyše, s často nie príliš vyššími čiastkami, ako v malých obciach.

Právomoc obce by mohla byť rozšírená aj pri stanovení predmetu poplatku za užívanie verejného priestranstva, kde sa môže stať, že nastane situácia, kedy by obec poplatok vybrať chcela, no je zákonom limitovaná, keďže si predmet nestanovuje sama, a tým pádom výnos do obecného rozpočtu neplynie.

Za najproblematickejšie ale považujem poplatky za komunálny odpad, ktoré v Českej republike pôsobia veľmi chaoticky a nespravodlivo voči niektorým poplatníkom. Vyskytujú sa tu totiž až tri spôsoby spoplatnenia a môže tak dochádzať k situáciám, kedy v určitých prípadoch poplatník môže zaplatiť za odpad dvakrát, a niekedy ani raz (na základe zákona o miestnych poplatkoch sa platí podľa trvalého bydliska, a na základe zákona o odpadoch podľa vlastníka nehnuteľnosti), ako už bolo v práci spomenuté vyššie. Navrhoval by som poplatky na základe zákona o miestnych poplatkoch a o odpadoch zjednotiť, aby k týmto situáciám nedochádzalo, tak, aby poplatníkom bol ten, kto odpad skutočne produkuje, teda vlastník nehnuteľnosti, prípadne nájomca, aj keď domnievam sa, že postačujúce by bolo kritérium vlastníka, ktorý by mohol ako prenajímateľ nehnuteľnosti zohľadniť výšku poplatku nájomcovi v nájomnom. Vhodné by bolo aj spoplatnenie podľa skutočne vyprodukovaného odpadu, známe ako systém „pay as you

throw“, čiže zaplať, koľko vyhodíš, požívané napríklad v Rakúsku, Nemecku, Severnej Amerike, či niektorých krajinách juhovýchodnej a východnej Ázie, kde sú podľa tohto systému zvýhodňovaní najmä poplatníci, ktorí triedia odpady do farebných kontajnerov.

Na Slovensku si obce taktiež môžu zaviesť osem fakultatívnych poplatkov, k tomu ale majú jeden obligatórny, poplatok za komunálne odpady. Na Slovensku sú tieto poplatky už aj v zákone zavedené ako miestne dane, čo sa ukázalo ako správne riešenie, keďže obce majú väčšiu autonómiu v ich výbere a môžu si tak aspoň sčasti regulovať svoju finančnú stránku.

Podľa môjho názoru teda u týchto daní príliš priestoru na nejaké výrazné zmeny nie je, prípadne to nie je potrebné. Možno u daní z bytov, ktoré patria pod daň z nehnuteľností, by bolo prospešné zvýšenie sadzby dane, jej hodnota 0,033 eur za m² podlahovej plochy je nízka, spolu s výnosmi tejto dane. Prípadne by bolo vhodné navýšiť túto sadzbu aspoň diferencovane vo väčších mestách, kde sú ceny bytov alebo nájomov omnoho vyššie, a s tým by mohlo súvisieť aj naviazanie sadzby dane nie na podlahovú plochu, ale priamo na trhovú cenu bytu. Toto opatrenie by ale pravdepodobne vyžadovalo posudzovanie cien bytov znalcami, čo by v konečnom dôsledku bolo aj administratívne náročné, a hlavne finančne nákladné.

Ďalšou možnosťou, ako zvýšiť príjmy obecných rozpočtov, by bolo do zákonov v oboch krajinách zaviesť úplne nové miestne dane, prípadne poplatky.

Odborná verejnosť na Slovensku diskutovala o zavedení dvoch nových daní, jednej teda vo forme poplatku, nič by ale nebránilo tomu, aby mohli byť zavedené aj v Českej republike. V prvom prípade išlo o poplatok za rozvoj, ktorý by platil investor, realizujúci výstavbu určitého objektu pri vydaní stavebného povolenia. Tento poplatok by slúžil na pokrytie nákladov vyvolaných touto investíciou, ktoré by sa týkali následných zvýšených nárokov na služby, za ktoré by obec bola zodpovedná, čiže na vybudovanie alebo modernizáciu miestnej infraštruktúry. Jednalo by sa tu skutočne o poplatok, pretože za jeho platbu by bolo skutočne poskytnuté nejaké protiplnenie (Posilnenie finančnej autonómie obcí, 2010).

Druhým poplatkom, tentokrát už s charakterom miestnej dane, je miestny poplatok za zafarženie pozemných komunikácií. V tomto prípade by išlo o jednorazové spoplatnenie za zafarženie pozemnej komunikácie v obci spôsobené výstavbou, poplatníkom by teda bol stavebník s vydaným stavebným povolením. Na Slovensku bol dokonca tento poplatok v roku 2011 podaný ako poslanecký návrh, a malo sa jednať o stavby, súčasťou ktorých by boli parkovacie a odstavné stojiská v počte minimálne 10, a sadzba bola navrhnutá vo výške 500 eur za jedno, pričom výnos z tohto poplatku mal byť použitý na financovanie infraštruktúrnych projektov na území obce. Otázne však je, či by takýto poplatok skôr potenciálnych stavebníkov neodrádzal od výstavby.

5 Záver

Táto diplomová práca sa zaoberala zhodnotením a porovnaním daňových príjmov obecných rozpočtov na Slovensku a v Českej republike, konkrétne v jednej menšej obci a jednom meste v každej z krajín, pričom bola zameraná hlavne na príjmy obcí z miestnych a zo zdieľaných daní, prípadne podielovej dane na Slovensku a ich dopad na jednotlivé obce. Na to, aby som sa k týmto záverom mohol dostať, najprv muselo byť zanalyzované legislatívne prostredie týkajúce sa obcí, ich rozpočtov a príjmov plynúcich im v každej z krajín, po čom boli následne vo vlastnej práci zanalyzované a porovnané príjmy jednotlivých obcí, rozdiely medzi slovenským a českým právom týkajúce sa predmetu tejto práce a navrhnuté opatrenia na pozmenenia príslušných zákonov, ktoré by mohli viesť k zlepšeniu ekonomickej situácie obcí a ich vyšším finančným právomociam.

Zákony v oboch krajinách sa po rozdelení Československa po roku 1993 začali samostatne vyvíjať, pričom v určitých prípadoch, hlavne v oblasti daňových príjmov, sú rozdiely značné. K 1. 1. 2005 bol na Slovensku zrealizovaný proces fiškálnej decentralizácie, ktorým bol mimo iného aj zavedený nový systém financovania obcí, ktorého podstatou je hlavne posilnenie daňových príjmov územných samospráv a ich väčšia finančná autonómia v oblasti tvorby vlastných zdrojov. Takisto v Českej republike existuje obdobný systém financovania obcí, avšak s rôznymi rozdielmi v podobe niektorých daňových príjmov, ktoré sa v Česku a na Slovensku vyformovali do súčasných podôb.

Základným nástrojom obce pre jej finančné hospodárenie je jej rozpočet, ktorý ma svoju príjmovú a výdavkovú časť. Príjmovú tvoria príjmy daňové, nedaňové, kapitálové a prijaté transfery, kde najväčšiu časť z nich tvoria práve daňové príjmy. Čo sa týka rozpočtov obcí, väčšina legislatívnych ustanovení, ktoré sa týkajú pravidiel, zásad či procesov ich zostavovania, si v oboch krajinách zachovala relatívne podobný stav aj do súčasnosti, odlišným vývojom už však za roky, ktoré uplynuli od rozdelenia Československa prešli daňové príjmy obcí.

Najpodstatnejšiu časť s najvyššími výnosmi tvoria dane zdieľané medzi obcami, prerozdeľované zo štátnych rozpočtov. V Českej republike je súčasný systém prerozdeľovania platný od roku 2013, kedy došlo k navýšeniu všetkých percentuálnych podielov na celoštátnom hrubom výnose daní, prepracovali sa veľkostné kategórie obcí a spolu s nimi koeficienty a násobky postupných prechodov, a boli prepracované aj niektoré kritériá určujúce podiel obce na výnose z daní. V súčasnosti je príjmom obcí podiel na dani z pridanej hodnoty vo výške 20,83 % z celoštátneho výnosu, 23,58 % z daní z príjmov zo závislej činnosti (v roku 2015 22,87 %), vyberaných zrážkou a z dane z príjmov právnických osôb a zo 60 % celoštátneho výnosu z daní platenými OSVČ a podiel 1,5 % z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti na základe počtu zamestnancov. Na Slovensku od roku 2005 plynie obciam takýto výnos iba z jednej dane, a to zo všetkých daní z príjmov fyzických osôb okrem dane vyberanej zrážkou, v súčasnosti je podiel obcí vo výške 70 % z celoštátneho výnosu, v roku 2015 to bolo 68,5 %. V Českej

republike okrem toho ešte obciam plynie do ich pokladne aj výnos z dane z príjmov, ktorú samy zaplatili a 100 % výnosu z daní z nehnuteľných vecí, tieto dve dane sú nazývané aj zverené dane. Na Slovensku obce tiež prijímajú celý výnos z daní z nehnuteľností, tá je však súčasťou sústavy miestnych daní.

Miestne dane tvoria ďalšiu skupinu daňových príjmov, ktorá sa vyznačuje tým, že obce majú väčšie možnosti, ako výšku príjmov z týchto daní, prípadne v Českej republike poplatkov, ovplyvňovať. Všetky české miestne poplatky sú fakultatívne, teda obec má možnosť si ich zaviesť, ale nemusí, na Slovensku je povinný poplatok za komunálny odpad, ostatné miestne dane sú taktiež dobrovoľné.

Medzi najpodstatnejšie rozdiely medzi daňovými príjmami obcí tak môžeme zaradiť primárne systém prerozdelenia celoštátnych výnosov daní, kde na Slovensku plynie výnos iba z jednej dane, kým v Českej republike majú obecné rozpočty podiel na viacerých významných daniach. Viac rozdielov je možné nájsť v systéme výpočtu obecných podielov, keď na Slovensku do vzorca pre tento výpočet vstupuje viac faktorov ako v jeho českej obdobe, konkrétne sú to výmera územia, počet obyvateľov a žiakov v školách zriadených obcou, na Slovensku aj nadmorská výška obce a podiel dôchodcov v obci. Ďalším špecifikom je to, že na Slovensku daň z príjmu, ktorú zaplatí obec, nepatrí medzi jej následné daňové príjmy, a ďalej, dane z nehnuteľností na Slovensku patria pod miestne dane, takže na Slovensku kategória zverených daní vôbec nie je. Miestne dane sa líšia v tom, že tam v Českej republike nepatria spomínané dane z nehnuteľných vecí, ktorých správa tak ani nespadá do kompetencií obecných úradov, ako je tomu na Slovensku, ale pod finančné úrady, teda orgány štátnej správy, z čoho vyplýva aj skutočnosť, že obce majú nižšie právomoci s touto daňou spojené. Na Slovensku je táto daň inak zložená z troch častí, platia sa dane z pozemkov, stavieb a bytov, v Českej republike z pozemkov a stavieb a jednotiek, obsahovo však dane v oboch krajinách svoj účel spĺňajú podobne.

Miestne dane sú rozdielne v tom, že v Českej republike sú v zákone uvádzané ako poplatky, aj napriek ich prevažne daňovému charakteru. Všetky poplatky v Českej republike sú fakultatívne, na Slovensku poplatok za komunálny odpad obce zavádzajú povinne, v Česku majú možnosť spoplatniť odpad aj podľa zákona o odpadoch alebo zmluvne, inak sú ostatné slovenské miestne dane tiež dobrovoľné. Na Slovensku majú obce vyššie právomoci spojené so správou daní, ktorá ja celá v ich pôsobnosti, v Česku môžu obce dane len zaviesť a stanoviť sadzbu, nie však vyššiu, ako povoľuje zákon, na Slovensku môžu sadzbu stanoviť v akejkoľvek výške (okrem poplatkov za komunálny odpad a daní z nehnuteľností). České obce nevyberajú poplatky z predajných automatov, nevýherných hracích prístrojov a jadrových zariadení, slovenské zas z ubytovacej kapacity, zo vstupného a zo zhodnotenia stavebného pozemku, ostatné majú spoločné, pričom sa dá skonštatovať, že v zákonných ustanoveniach týchto daní príliš dôležité odlišnosti nie sú.

Zo štyroch analyzovaných rozpočtových príjmov obcí, ktoré som vybral pre túto prácu, tvorili daňové príjmy za rok 2015 vždy najvyššiu časť celkových príjmov rozpočtu, s výnimkou obce Zamarovce, kde najvyššou položkou boli príjmy kapitálové, tu sa však spomedzi všetkých obcí jedná skôr o výnimku.

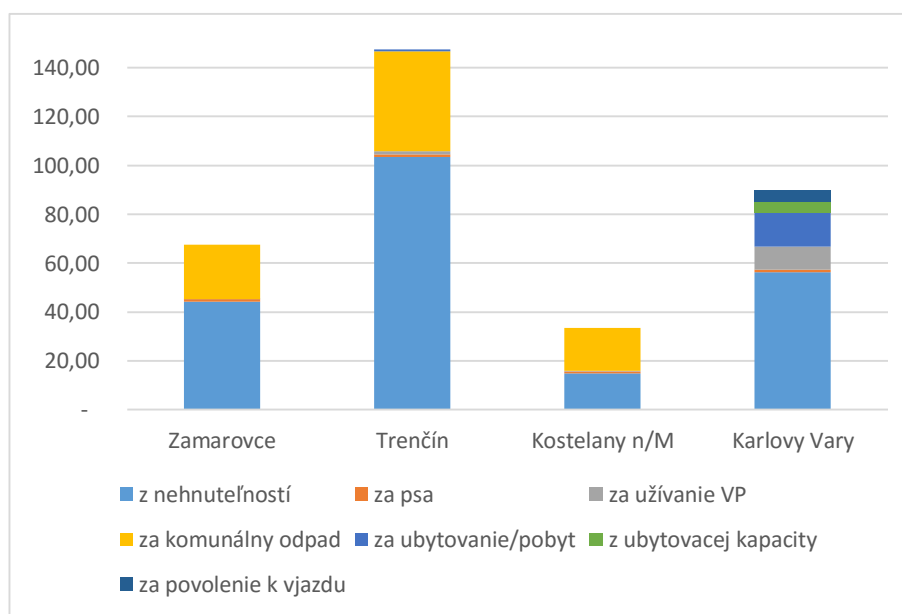
Ak sa na tieto obce pozrieme podrobnejšie, tak v Zamarovciach kapitálové príjmy tvorili 38 % celkových príjmov, kým daňové len 29 %. Z nich potom 78 % tvoril príjem z podielovej dane a ostatných 22 % boli miestne dane, z ktorých najväčšia časť boli dane z nehnuteľností a následne poplatok za komunálny odpad. V meste Trenčín už boli najväčším rozpočtovým príjmom daňové príjmy, vo výške 65 %, a miestne dane tu mali mierne vyšší podiel ako v predošlej obci, 35 %. Najvyšší výnos z nich, takmer tri štvrtiny, boli opäť dane z nehnuteľností, a takmer celú ďalšiu štvrtinu predstavovali poplatky za komunálny odpad, ostatné boli takmer bezvýznamné. V Českej republike obe predmetné obce vykázali najvyššie výnosy z príjmov daňových. V Kostelanoch nad Moravou to bolo až 85 % z celkových príjmov. Najviac, až 87 % z týchto príjmov bol podiel na zdieľaných daniach, zverené dane, a takisto miestne poplatky tvorili len niečo viac ako 5 % v oboch prípadoch, v prípade miestnych poplatkov tu najväčší podiel mali poplatky za komunálny odpad (94 %), významné boli aj odvody z výherných automatov, ktoré patria medzi ostatné daňové príjmy. V Karlových Varoch daňové príjmy predstavovali o niečo menšiu časť, 66 % na celkovom rozpočte, zdieľané dane na nich mali podiel 69 %, zverené 14 % a miestne poplatky len 6 %, z ktorých najvýznamnejší bol poplatok za kúpeľný a rekreačný pobyt vo výške 19 mil. Kč, keďže mesto za odpady nevyberá poplatky na základe zákona o miestnych poplatkoch.

V ďalšej časti práce boli postupne porovnávané daňové príjmy obcí, ako prvé boli porovnané príjmy slovenských obcí. Celkovo, podľa očakávania, boli výnosy jednotlivých daňových príjmov, prepočítané na obyvateľa, vyššie u mesta Trenčín. Pri najvýznamnejšej, podielovej dani, mal výnos vyšší o 15 %, 274,37 eur na obyvateľa, dôležitá bola aj prevaha pri dani z nehnuteľností, o viac ako 134 %, celkovo u miestnych daní zaznamenalo mesto výnos na obyvateľa 147,41 eur, oproti 67,49 eurám v Zamarovciach, a daňové príjmy mesta vo výške 421,79 eura na obyvateľa boli o 38,09 % vyššie ako v malej obci. V Českej republike bol rozdiel medzi príjmami obce a mesta v zdieľaných daniach ešte mierne vyšší, keď Karlovy Vary mali výnos väčší o 23,66 % v hodnote 10 409,10 Kč na obyvateľa, pričom u oboch obcí dominuje podiel na dani z pridanej hodnoty. Najvyšší rozdiel spomedzi týchto daní zaznamenali obce pri daniach z príjmov od OSVČ, tieto príjmy však predstavovali zároveň najnižšie výnosy. Zverené dane takisto prevažujú v Karlových Varoch, kde je ich výnos takmer štyrikrát vyšší, pričom podstatnú časť v oboch obciach tvoria dane z nehnuteľností, rovnako aj miestne poplatky sú vyššie v meste, o 82,51 %, po pripočítaní daní z nehnuteľností až o 168,60 %.

Ďalej boli v práci porovnané príjmy menších obcí a miest medzi republikami. Medzi obcami Zamarovce a Kostelany nad Moravou je vidieť podstatný rozdiel, viac ako 70 eur na obyvateľa, v príjmoch z podielovej, resp. zdieľaných daní, v prospech českej obce. To vyplýva z toho, že v Česku je suma, z ktorej sú výnosy prerozdeľované obciam, podstatne vyššia. Miestne dane mali v českej obci ale výnos na obyvateľa asi o 49 eur nižší, spolu s daňami z nehnuteľností sa tento rozdiel znížil na 34 eur, celkovo ale aj tak v Kostelanoch nad Moravou príjem na obyvateľa predstavoval 354,12 eura, v Zamarovciach o necelých 50 eur menej, takže daňové príjmy prevažujú v českej obci. U miest taktiež zdieľané dane v Karlových Varoch predstavovali vyšší výnos, o 39,12 %, ako podielová daň v Trenčíne.

Miestne poplatky boli dokonca na obyvateľa nižšie až o 114 eur, alebo 77 %, spolu s daňami z nehnuteľností potom o takmer 58 eur, resp. 39,12 %. Celkové daňové príjmy v súčte v Karlových Varoch boli vyššie o približne 31 %, prípadne 130 eur na obyvateľa.

Miestne dane, resp. poplatky, majú vyšší význam na Slovensku, v obci Zamarovce tvoria 22,10 % z daňových príjmov a 6,45 % z celkových príjmov rozpočtu obce, v Trenčíne z daňových príjmov až 34,95 % a 22,89 % z celkových príjmov. V Kostelanoch nad Moravou boli tieto podiely bez daní z nehnuteľností 5,19 % k daňovým príjmom, resp. 4,43 % k celkovým príjmom, aby sa však miestne poplatky dali porovnať so slovenskými obcami, pripočítal som k nim aj výnosy z daní z nehnuteľností, a podiely teda boli 9,44 % k daňovým príjmom, resp. 8,05 % k celkovému rozpočtu. V Karlových Varoch to bolo bez daní z nehnuteľností 6,08 % k daňovým príjmom, resp. 3,98 % k celkovým príjmom, s daňami z nehnuteľností 16,25 %, resp. 10,65 % k celkovým príjmom. To že majú miestne dane pre obecné rozpočty väčší význam na Slovensku, dokazuje aj nasledujúci graf, v ktorom je vidieť výnosy z miestnych daní a poplatkov, v českých obciach aj s daňami z nehnuteľností, prepočítané na obyvateľa v eurách.

Obr. 19 Výnosy z miestnych daní a poplatkov v analyzovaných obciach (v €/ob.)

Dá sa skonštatovať, že Zamarovce sú približne priemerná slovenská obec, čo sa týka podielov daňových príjmov keďže jej miestne dane sa približujú k celoštátnemu priemeru, ktorým je podiel 25,80 % na daňových príjmoch, ostatných 74,20 % tvoria príjmy z podielovej dane. V Českej republike majú najvyšší podiel dane zdieľané, 81,40 %, kde najvyššiu časť z nich, 39,44 % tvorí výnos z DPH. Miestne poplatky samotné majú na daňových príjmoch podiel len 4,46 %, a aj po pripočítaní daní z nehnuteľností, keď sa dostali na 10,45 % je vidieť, že na Slovensku majú miestne dane o dosť väčší význam, zatiaľ čo v Českej republike

sú hlavným zdrojom príjmov zdieľané dane, najmä DPH, a celkovo vyššie daňové príjmy, v prepočte na obyvateľa, majú české obce.

Na záver tejto časti práce bolo poukázané na nedostatky, s ktorými sa obce v súvislosti s daňovými príjmami stretávajú a následne navrhnuté opatrenia, ktoré by mohli daňové príjmy obcí zvýšiť, prípadne zlepšiť ich výber.

Jedným z opatrení, ktoré by sa dali zaviesť v Českej republike v prospech zvýšenia príjmov zo zdieľaných daní, je výmera katastrálneho územia obce podľa skutočne zastavanej plochy, keďže v súčasnosti sú zvýhodnené obce s veľkou výmerou a nižším počtom obyvateľov, čo by viedlo k vyššej rovnomernosti príjmov hlavne medzi malými obcami. Ďalším opatrením by bolo zavedenie viacerých veľkostných kategórií, ktoré by dopomohlo hlavne najmenším obciam získať viac prostriedkov na ich rozvoj, s prípadným znížením koeficientov pre štyri najväčšie mestá, ktoré by tým neboli zvýhodňované oproti malým tak, ako je tomu teraz. Kritérium počtu detí a žiakov v školách by bolo možné vylepšiť zavedením väčšieho koeficientu na žiaka, ktorý si vyžaduje väčšie výdavky, ako napríklad v špeciálnych školách. Na Slovensku je otáznosť, či je vhodné zachovanie koeficientu nadmorskej výšky pre určovanie podielu na výnose z dane, keďže tento faktor je úplne fixný a nemusí byť teda spravodlivý, no na druhej strane má slúžiť hlavne na zvýšenie príjmov horských obcí, ktoré majú vyššie náklady na údržbu. Takisto, pre rovnomernejšie prerozdelenie príjmov by bolo vhodné zaviesť viac veľkostných kategórií obcí podľa počtu obyvateľov s akcentom na menšie obce, a na rozdiel od Česka, kde by sa žiaci v špeciálnych školách mali zvýhodňovať zvýšenými koeficientmi, na Slovensku by som pre administratívne zjednodušenie príliš veľký počet týchto koeficientov znížil. Medzi nové kritéria pre prerozdelenie daní by mohli byť zaradené počty detí vo veku od 3 do 15 rokov, čím by boli viac pokryté potreby na ich financovanie v školách, či dĺžka miestnych komunikácií v správe obce kvôli ich údržbe. Medzi dane, z ktorých by mohol byť výnos obciam na Slovensku prerozdelený, keďže tu sú príjmy z podielovej dane nižšie ako v Českej republike zo zdieľaných daní, by som navrhoval zaradiť spotrebné dane, pre ich nízku elasticitu dopytu a fiškálnu významnosť by mohli byť vhodným nástrojom pre zvýšenie daňových príjmov obcí.

K tomu, aby v Českej republike vzrástli príjmy z miestnych poplatkov, by mohlo pomôcť ich transformovanie na miestne dane spolu s priradením daní z nehnuteľností, čo by zmenilo kompetencie obcí na originálne pri ich správe, čím by mohli viac ovplyvňovať výšku týchto príjmov pomocou sadzieb, ale aj oslobodení, lehôt na platenie, či sankcií, napríklad vo forme verejno-prospešných prác v prospech obce. Pre niektoré konkrétne poplatky by taktiež bolo vhodné určité ustanovenia v zákone o miestnych poplatkoch pozmeniť, u poplatku za psos by bolo pre obce efektívnejšie, ak by vyberali poplatky na základe skutočného miesta chovania psa, nie podľa trvalého bydliska jeho majiteľa. V časti o užívaní verejného priestranstva by mali byť rozšírené právomoci obce pre niektoré konkrétne prípady, keď momentálne obec za niektoré činnosti, ktoré by si želala spoplatniť, nemá ako poplatok vyberať. Najväčšiu zmenu by si žiadalo spoplatnenie komunálnych odpadov, kde v súčasnosti môže dochádzať k situáciám, že niektorí poplatníci zaplatia za odpady dvakrát, alebo ani raz, podľa toho, či žijú

v obci, kde je odpad spoplatnený podľa zákona o odpadoch alebo zákona o miestnych poplatkoch, pričom trvalé bydlisko majú v inej obci, a každá z nich spoplatňuje odpad iným zákonom. Spoplatnenie odpadov na základe týchto zákonov by mohlo byť zjednotené, aby každá obec vyberala poplatok na základe jednej skutočnosti, napríklad podľa skutočne vyprodukovaného odpadu.

Na Slovensku, kde už od roku 2004 tieto poplatky figurujú ako miestne dane, príliš mnoho priestoru na zlepšovanie nevidieť, azda až na nejaké zvýšenie sadzby dane z bytov, prípadne diferencovanie týchto sadzieb vo väčších mestách. Dali by sa však zaviesť celkom nové poplatky či miestne dane, a to nielen na Slovensku, ale aj v Českej republike, a to konkrétne poplatok za rozvoj, ktorý by platil investor za stavbu nového objektu a slúžil by obci na pokrytie nákladov vyvolaných touto stavbou, a ďalej miestny poplatok za zaťaženie pozemných komunikácií, ktorým by bolo jednorazové spoplatnenie stavebníka za zaťaženie pozemnej komunikácie spôsobené výstavbou, ktorý by však na druhej strane mohol od výstavby aj odrádzať.

6 Zoznam použitej literatúry

Monografie:

- BABČÁK, V. *Daňové právo na Slovensku*. Bratislava: Epos, 2015, 750 s. ISBN 978-80-562-0091-9.
- BABČÁK, V. *Finančné právo na Slovensku a v Európskej únii*. 1. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2012, 832 s. ISBN 978-80-89447-86-2.
- BIELIKOVÁ, A. *Dane v teórii a praxi*. 1. vyd. Žilina: Žilinská univerzita v Žiline, 2010. 180 s. ISBN 978-80-554-0169-0.
- BOHÁČ, R. *Daňové příjmy veřejných rozpočtů v České republice*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 329 s. ISBN 978-80-7478-045-5.
- BOJŇANSKÝ, J. *Dane podnikateľských subjektov*. 1. vyd. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2013. 251 s. ISBN 978-80-552-1114-5.
- BRODSKÁ, S., KUŠ, P. *Obecní zřízení*. Vyd. 1. Praha: Institut pro místní správu, 2008, 99 s. ISBN 978-80-86976-15-0.
- HORNIÁKOVÁ, Ľ. A MARUCHNIČ, J. *Verejné financie a úvod do meny*. 1. Bratislava: Právnická fakulta UK – vydavateľské oddelenie, 2006, 162 s. ISBN 80-7160-228-0.
- JURČÍK, R. *Daňové systémy v České republice a v mezinárodním srovnání se zaměřením na aktuální trendy*. Vydání: první. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2015, 137 stran. ISBN 978-80-7418-176-4.
- KAŠPÁRKOVÁ, J. A LORENC, J. *Rozpočtová skladba a účetnictví 2013 pro územní samosprávné celky*. Praha: M Lordy, 2013. 512 s. ISBN 978-80-260-4276-1.
- KONEČNÁ VEVERKOVÁ, I. *Ekonomické minimum starostu*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 339 s. ISBN 978-80-8168-173-8.
- KRÁLÍK, J. *Abeceda finančního práva*. 1. vyd. Bratislava: Veda, 2005. 282 s. ISBN 80-224-0851-4.

- MARKOVÁ H., BOHÁČ R. *Rozpočtové právo*. Praha: C. H. Beck, 2007, 248 s., ISBN 978-80-7179-598-8.
- MEDVEĎ, J. *Daňová teória a daňový systém*. Bratislava: Sprint dva, 2009. 288 s. ISBN 978-80-8939-309-1.
- PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
- PELC, V. *Místní poplatky: oprávnění obcí : povinnosti podnikatelů, živnostníků a občanů : praktická příručka pro obce*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xvii, 220 s. ISBN 978-80-7400-454-4.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Grada, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
- RADVAN, M. *Místní daně*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 243 s. ISBN 978-80-7357-932-6.
- RADVAN, M. *Vlastní daňové příjmy obcí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 70 s. ISBN 978-80-210-5611-4.
- SIDAK, M. *Finančné právo*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2014, XXIV, 500 s. ISBN 978-80-89603-22-0.
- TOTH, P. *Ekonomické aktivity obcí a měst*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, 127 s. ISBN 978-80-7380-491-6.
- ULAHER, J. *Príručka dobrého starostu: praktická príručka pre dobré spravovanie miest a obcí*. 1. vyd. Žilina: Poradca podnikateľa, 2014. 128 s. ISBN 978-80-89363-93-3.
- ŽEHROVÁ, J. A PFEIFEROVÁ, D. *Finance municipalit*. Vyd. 2. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2010, 168 s. ISBN 978-80-213-2024-6.

Internetové zdroje:

- Daň z nehnuteľností na rok 2015. *podnikajte.sk* [online]. 2015 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/1849/category/dan-z-nehnutelnosti/article/dan-z-nehnutelnosti-2015.xhtml>

- Daň z nehnuteľností na rok 2016. *podnikajte.sk* [online]. 2015 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/2359/category/dan-z-nehnutelnosti/article/dan-z-nehnutelnosti-2016.xhtml>
- Daň z nemovitých vecí. *businessinfo.cz* [online]. 2014 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dan-z-nemovitych-veci-7569.html#c1>
- Financovanie samosprávy obcí. *komunal.eu* [online]. 2004 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: http://komunal.eu/images/pdf/financovanie_samospravy_obci.pdf
- Místní poplatek z ubytovací kapacity. *denik.obce.cz* [online]. 2014 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6636715>
- Místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt. *denik.obce.cz* [online]. 2013 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6600079>
- Místní poplatek ze psů. *denik.obce.cz* [online]. 2013 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6591135>
- Obce dostanou víc peněz z DPH, přijdou o daně od podnikatelů. *zpravy.aktualne.cz* [online]. 2015 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/vi-babis-o-kolik-prijdou-pruhonice-ptala-se-poslankyne-snemo/r~2386ba1aa3ec11e5897e002590604f2e/>
- Portál územního plánování obce. *portal.uur.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>.
- Posilnenie finančnej autonómie obcí. *komunal.eu* [online]. 2010 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.komunal.eu/sk/projekty/financovanie/42-posilnenie-financnej-autonomie-miest-a-obci>
- Rozpočet města Karlovy Vary na rok 2015. *rozpocet.gloud.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://rozpocet.gloud.cz/mmkv/>
- Rozpočet verejnej správy na roky 2015 až 2017 - schválený NR SR. *finance.gov.sk* [online]. 2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=10084>

- Rozpočtové určení daní – změna k lepšímu či nikoli? *denik.obce.cz* [online]. 2015 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6689128&ht=rozpo%EDtov%E9+ur%E8en%ED>
- Rozpočtové určení daní obcí od roku 2013. *www.kr-jihomoravsky.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=197193&TypeID=7.
- Rozpočty obcí a krajů v roce 2016. *denik.obce.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6710577&ht=m%ED-stn%ED+poplatky>
- Schéma rozpočtového určení daní od 1. 1. 2016. *financnisprava.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/pri-lohy/d-kraje-a-obce/Schema_rozpocetoveho_urceni_dani_2016.pdf.
- Všeobecne záväzné nariadenia. *obeczamarovce.sk* [online]. 2016 [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: http://www.obeczamarovce.sk/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=10
- Všeobecne záväzné nariadenia. *trecin.sk* [online]. 2016 [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: <http://www.trecin.sk/VZN>
- Vyhlášky a nařízení obce. *kostelanynadmoravou.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.kostelanynadmoravou.cz/vyhlasky-a-narizeni-obce/ds-6449>
- Vyhlášky a nařízení. *mmkv.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.mmkv.cz/index.asp?menu=11>
- Východiskové štatistické údaje a podiel obcí na výnose DPFO pre rok 2015. *finance.gov.sk* [online]. 2015 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_Load-Document.aspx?categoryId=9946&documentId=12700
- Vývoj podielu územnej samosprávy na výnose dane z príjmov FO. *mfsr.sk* [online]. 2016 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=4610>

Závěrečný účet 2015. *trencin.sk* [online]. 2016 [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: http://www.trencin.sk/tmp/asset_cache/link/0000297548/Z%E1vere%E8n%FD%20%FA%E8et%202015_tabu%B5ky.xlsx

Závěrečný účet obce 2015. *obeczamarovce.sk* [online]. 2016 [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: http://www.obeczamarovce.sk/index.php?option=com_k2&view=item&task=download&id=469

Závěrečný účet za rok 2015. *kostelanynadmoravou.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: http://www.kostelanynadmoravou.cz/assets/File.ashx?id_org=7003&id_dokumenty=14558

Právne predpisy

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve

Vyhláška č. 213/2015 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených percentných častiach celostátného hrubého výnosu daně z pridanej hodnoty a daní z príjmov

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení)

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 289/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí

Zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení

Zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích

Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů